

การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “REN” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย

นางสาวพิชญา ชูสกุลกานต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2557
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

A COMPARATIVE STUDY OF IDIOMATIC EXPRESSIONS CONTAINING THE
WORDS “REN” IN CHINESE AND “KHON” IN THAI

Miss Pichaya Chusakulkan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Chinese
Department of Eastern Languages
Faculty of Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย
โดย	นางสาวพิชญา ชูสกุลกานต์
สาขาวิชา	ภาษาจีน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.หทัย แซ่เจี๋ย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพจน์ อัครวิฑูรการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.หทัย แซ่เจี๋ย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ ชุณหะเรืองเดช)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ศรัทษ์ เพชรเชิดชู)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(Professor Hu Qingguo, Ph.D.)

พิชญา ชุสกุลกานต์ : การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย. (A COMPARATIVE STUDY OF IDIOMATIC EXPRESSIONS CONTAINING THE WORDS “REN” IN CHINESE AND “KHON” IN THAI) อ.ที่
 ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.หทัย แซ่เจี๋ย, 164 หน้า.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า “ren” (人) ในภาษาจีน และวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทยเพื่อให้เห็นถึงลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกันของทั้งสองภาษา

ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะโครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนปรากฏค่อนข้างหลากหลาย สรุปได้เป็น 2 ประเภทใหญ่คือ โครงสร้างพยางค์ในสำนวนและโครงสร้างทางไวยากรณ์ อนึ่ง โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ชนิดคือ 1) โครงสร้างแบบเอกรรทประโยชน์ 2) โครงสร้างแบบอเนกรรทประโยชน์ ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทยสามารถแบ่งประเภทตามการสื่อความหมายของสำนวนทั้งสองภาษา สรุปได้ว่า การสื่อความของสำนวนทั้งสองภาษาปรากฏทั้งลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันตามสภาพปัจจัยของชนแต่ละสังคม ทั้งนี้สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนมีการสื่อความของสำนวนได้หลากหลายกว่าสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

อนึ่ง การศึกษาสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทยยังแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความแตกต่างของการเลือกใช้คำในสำนวน อันสะท้อนให้เห็นถึงประวัติความเป็นมาของสำนวนทั้งสองภาษาและวัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของคนทั้งสองชนชาติ

ภาควิชา : ภาษาตะวันออก ..... ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา: ภาษาจีน ..... ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา 2557 .....

5480155522 : MAJOR Chinese

KEYWORDS : IDIOMATIC EXPRESSIONS / REN / KHON / COMPARATIVE STUDY

PICHAYA CHUSAKULKAN : A COMPARATIVE STUDY OF IDIOMATIC
EXPRESSIONS CONTAINING THE WORDS “REN” IN CHINESE AND “KHON”
IN THAI. ADVISOR : HATHAI SAE-JIA, Ph.D., 164 pp.

The objective of this research is to study the idiom structures that contain the Chinese word “ren” (人), and to comparatively analyze with the Thai word “khon” in order to express its similarities and differences of both languages.

The study shows that the Chinese idioms with the word “ren” are seen variously and grouped into 2 types of sentences; which are 1) Simple sentences and 2) Compound and complex sentences. The result from comparing Chinese idioms that contain the word “ren” and the word “khon” in Thai can be categorized by the medium of the two languages and shown the similarities and differences based on the factor of each society. However, the Chinese idioms with the word “ren” can convey more meanings than Thai idioms with the word “khon”

This study of Chinese idioms with the word “ren” and “khon” in Thai not only shows the similarities but also differentiates the way they use idioms which reflects their history and cultures of these two languages as well as the people’s lifestyle.

Department : Eastern Language..... Student’s Signature .....

Field of Study : Chinese..... Advisor’s Signature .....

Academic Year : 2014.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีจาก อาจารย์ ดร.หทัย แซ่เจ็ย ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ ชุณหะเรืองเดช อาจารย์ ดร.ศศรัักษ์ เพชรเชิดชู และ Professor Hu Qingguo, Ph.D. (胡清国教授) กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำแนวทางการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดจนดูแลและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในภาคหน้า

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พัชนี ตั้งยี่นง อาจารย์ประจำคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาให้คำปรึกษาและกำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด รวมถึงคณาจารย์สาขาวิชาภาษาจีน และบูรพาจารย์ทุกท่านที่เคยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหลายแก่ผู้วิจัย อีกทั้งขอขอบพระคุณ Associate Professor Ye Wenxi, Ph.D. (叶文曦副教授) อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ที่คอยให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ จนทำให้ประสบผลสำเร็จในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณสมาคมตระกูลชื่อแห่งประเทศไทย (泰国徐氏宗亲总会) ที่ได้กรุณามอบทุนสนับสนุนการทำวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมสาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2554 ทุกคน รวมถึงกัลยาณมิตรทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา - มารดา รวมถึงญาติสนิทและบุคคลในครอบครัวที่เคารพรักทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมและเสียสละทุกอย่างเพื่อให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือบูชา รวมถึงบรรพชนผู้ล่วงลับไปแล้ว ที่ได้ให้พลังใจและความมุ่งมั่นในการเรียนวิชาภาษาจีนมาโดยตลอด ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ ที่ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจที่ดีแก่ผู้วิจัยเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณทุกคนมา ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	2
1.6 วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย.....	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	3
2 ปรีทรรศน์วรรณกรรม.....	4
2.1 โครงสร้างของสำนวนจีน.....	4
2.2 นิยามและที่มาของสำนวนจีนและสำนวนไทย.....	15
2.2.1 นิยามของสำนวนจีน.....	15
2.2.2 ที่มาของสำนวนจีน.....	16
2.2.3 นิยามของสำนวนไทย.....	18
2.2.4 ที่มาของสำนวนไทย.....	18
2.3 ประเภทของสำนวนจีน.....	20
3 โครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน.....	44
3.1 โครงสร้างจำนวนพยางค์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน.....	44
3.2 โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน.....	46
3.2.1 โครงสร้างรูปแบบเอกรรตประโยค.....	46
3.2.1.1 โครงสร้างภาคประธาน - ภาคแสดง.....	47
3.2.1.2 โครงสร้างกริยา - กรรม.....	47
3.2.1.3 โครงสร้างหน่วยกริยา - หน่วยเสริม.....	48

3.2.1.4	โครงสร้างหน่วยขยาย - หน่วยหลัก.....	49
3.2.1.5	โครงสร้างคู่ขนาน.....	49
3.2.1.6	โครงสร้างกริยาเรียง.....	50
3.2.1.7	โครงสร้างคำ 2 หน้าที่.....	51
3.2.2	โครงสร้างรูปแบบอเนกสรรตประโยค.....	52
3.2.2.1	โครงสร้างอเนกสรรตประโยคแบบคู่ขนาน.....	52
3.2.2.1	โครงสร้างอเนกสรรตประโยคแบบต่อเนื่อง.....	53
3.2.2.2	โครงสร้างอเนกสรรตประโยคแบบแย้งความ.....	53
3.2.2.3	โครงสร้างอเนกสรรตประโยคแบบสมมติ.....	54
3.2.2.4	โครงสร้างอเนกสรรตประโยคแบบเป็นเหตุเป็นผล.....	55
3.2.2.5	โครงสร้างอเนกสรรตประโยคแบบแสดงเงื่อนไข.....	56
3.2.2.6	โครงสร้างอเนกสรรตประโยคแบบแสดงเสริมความ.....	57
3.3	สรุป.....	58
4	ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับประเภทของสำนวน ที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย.....	59
4.1	ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน.....	59
4.2	ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย.....	69
5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	75
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	75
5.1.1	ลักษณะโครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน.....	75
5.1.2	ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย.....	78
5.1.2.1	ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน.....	78
5.1.2.2	ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย.....	81
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	83
	รายการอ้างอิง.....	84
	ภาคผนวก.....	88
	ภาคผนวก ก.....	89
	ภาคผนวก ข.....	112
	ภาคผนวก ค.....	119
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	164

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	โครงสร้างจำนวนพยางค์.....	75
2	โครงสร้างรูปแบบเอกรรทประโยชน์.....	76
3	โครงสร้างรูปแบบอนเอกรรทประโยชน์.....	77
4	ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน.....	78
5	ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย.....	81

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

สำนวน เปรียบเสมือนการตกผลึกทางความคิดของการเรียนภาษาและเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมของแต่ละเชื้อชาติมาช้านาน อีกทั้งเป็นเครื่องมือชี้แนะและแนวทางในการดำเนินชีวิตซึ่งสะท้อนบทบาทตลอดจนทัศนคติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมจากรุ่นสู่รุ่น อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างทางด้านภาษาและวัฒนธรรม จึงทำให้ความหมายของสำนวนคล้ายคลึงและแตกต่างกันตามสถานะแวดล้อมของชนชาตินั้นๆ เช่น สำนวน 拉弓惊鸟 *lā gōng jīng niǎo* ในภาษาจีนหมายถึง ง่ายันธนูให้นกกลัว คล้ายคลึงกับสำนวนเขียนเสือให้วัวกลัวในภาษาไทย สังเกตได้ว่า ทั้งสองสำนวนให้ความหมายที่คล้ายคลึงกันคือ การทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้อีกฝ่ายเสียขวัญหรือเกรงขาม แต่เลือกใช้สัตว์ที่นำมาเปรียบเทียบต่างชนิดกัน หรือสำนวน 吉人天相 *jí rén tiān xiàng* ในภาษาจีนหมายถึง คนดีสวรรค์คุ้มครอง คล้ายคลึงกับสำนวนคนดีผีคุ้ม ในภาษาไทย สังเกตได้ว่า ทั้งสองสำนวนให้ความหมายที่คล้ายคลึงกันคือ คนดีย่อมมีผู้ดูแลคุ้มครอง แต่เลือกใช้สิ่งที่เป็นนามธรรมในการเปรียบเทียบแตกต่างกัน เป็นต้น

จากตัวอย่างข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความหมายของสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่นำมาใช้เปรียบเทียบของสำนวนทั้งสองภาษาแตกต่างกันตามวัฒนธรรม ประเพณีตลอดจนความเชื่อของสองเชื้อชาติ ดังนั้น งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยมีปรากฏอย่างหลากหลาย แต่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่มีคำว่า “คน” ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “ren” (人) ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย อันจะสื่อให้เห็นถึงแนวความคิด ความเชื่อ ตลอดจนทัศนคติของชนทั้งสองเชื้อชาติผ่านสำนวนทั้งสองภาษา นอกจากนี้ ยังวิเคราะห์โครงสร้างไวยากรณ์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน และเปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สนใจเกิดความกระจ่างมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน
- 2) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความหมายของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

- 1) สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนมีโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่หลากหลาย
- 2) สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนสื่อความเกี่ยวกับแนวคิด ความเชื่อและทัศนคติของสังคมหลากหลายกว่าสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

- 1) สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่นำมาศึกษาวิจัยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นสำนวนที่ประกอบด้วยคำมากกว่า 3 คำขึ้นไป (ไม่จำกัดจำนวนคำในสำนวน) และเป็นสำนวนที่มีคำว่า “ren” ปรากฏอยู่ในสำนวนเท่านั้น
- 2) สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่นำมาเปรียบเทียบกับสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนนั้น ได้แก่ สุภาษิต คำพังเพย คำคม ตลอดจนคำอุปมาอุปไมยที่มีคำว่า “คน” ปรากฏอยู่ในสำนวนเท่านั้น
- 3) คำว่า “คน” ที่ปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้หมายถึงมนุษย์ที่เป็นคำนามเท่านั้น
- 4) ระบบการถอดเสียงอักษรโรมันที่ใช้ในงานวิจัยนี้ใช้หลักเกณฑ์การถอดอักษรไทยเป็นโรมันแบบถ่ายเสียงของราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542

1.5 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

- 1) งานวิจัยที่เกี่ยวกับสำนวนจีนและสำนวนไทย
- 2) งานวิจัยที่ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทย
- 3) สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนจากพจนานุกรมสำนวนจีน Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn ของ Wáng Qín, Mǎ Guófán, děng (王勤, 马国凡, 等: 1988) ที่ได้รวบรวมสำนวนจีนประมาณ 9,400 สำนวน โดยจัดแบ่งเป็นประเภทตามความหมายของสำนวน พร้อมทั้งบอกคำอ่านและที่มาของสำนวน
- 4) สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยจากพจนานุกรมสำนวนไทย และหนังสือสำนวนไทย จำนวน 5 เล่มได้แก่
  - (1) สำนวนไทย ของขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) (2541) รวบรวมสำนวนไทยไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ให้ความหมายของสำนวนพร้อมอธิบายถึงที่มาและความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสำนวนไว้อย่างละเอียด

(2) ปทานุกรมสำนวน สุภาสิตและคำพังเพยไทย ของ บุญศิริ สุวรรณเพชร (2546) รวบรวมสำนวน สุภาสิตและคำพังเพยตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน

(3) สมบูรณ์ ครบถ้วน สำนวนไทย ของ ขวัญกัลยาณี (2548) รวบรวมสำนวนไทยพร้อมความหมายไว้มากกว่า 6,000 สำนวน

(4) สำนวนไทย ของ วิเชียร เกษประทุม (2551) รวบรวมสำนวนไทยพร้อมความหมายกว่า 2,000 สำนวน

(5) สำนวนไทย ของ ประเทือง คล้ายสุบรรณ์ (2554) รวบรวมสำนวน สุภาสิต สำนวนโวหาร คำพังเพยไทยกว่า 2,500 สำนวน โดยจัดตามลำดับหมวดหมู่ พร้อมบอกความหมาย

1.6 วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

1) สืบหาเอกสารงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทย

2) รวบรวมสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย จากพจนานุกรม

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

4) สรุปผลการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1) ทำให้เข้าใจลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

2) ทำให้เข้าใจความหมายของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

3) เป็นแนวทางให้ผู้สนใจได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันในภาษาอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

ปริทรรศน์วรรณกรรม

จากการค้นคว้าข้อมูล เอกสารตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวนทั้งในภาษาจีนและภาษาไทยพบว่ามี การค้นคว้าศึกษาวิจัยไว้ค่อนข้างมาก ในที่นี้ผู้วิจัยจึงขออธิบายถึงค่านิยม ที่มาของสำนวนในภาษาจีนและภาษาไทย รวมถึงอธิบายโครงสร้างไวยากรณ์ในสำนวนจีน พร้อมทั้งสรุปหลักเกณฑ์การจัดแบ่งประเภทของสำนวนในภาษาจีนดังนี้

2.1 โครงสร้างของสำนวนจีน

สำนวนในภาษาจีนมีโครงสร้างที่หลากหลาย เช่น จำนวนคำ รูปแบบโครงสร้าง หรือหน้าที่ของคำในสำนวน เป็นต้น จากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการแบ่งโครงสร้างของสำนวนจีน สรุปได้ดังนี้

Mǎ Guófán กล่าวว่า โครงสร้างของสำนวนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้ (1998: 256 – 300)

1) แบ่งตามจำนวนคำที่ปรากฏในสำนวน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ สำนวนที่ประกอบไปด้วย 4 พยางค์ และสำนวนที่ไม่ได้ประกอบด้วย 4 พยางค์ (อาจมากกว่าหรือน้อยกว่า 4 พยางค์) ได้แก่

(1) สำนวนที่มี 3 พยางค์ เช่น

莫须有   mò xū yǒu

หมายถึง อาจจะมีก็ได้

(2) สำนวนที่มี 4 พยางค์ เช่น

流言蜚语   liú yán fēi yǔ

หมายถึง คำพูดที่ไม่น่าเชื่อถือ มักหมายถึงการนินทาว่าร้ายลับหลัง

(3) สำนวนที่มี 5 พยางค์ เช่น

水火不相容   shuǐ huǒ bù xiāng róng

หมายถึง ธรรมชาติของสองสิ่งที่แตกต่างกัน ต้องมีความขัดแย้งกัน ไม่สามารถรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

(4) สำนวนที่มี 6 พยางค์ เช่น

五十步笑百步 wǔ shí bù xiào bǎi bù

หมายถึง ในตอนสงคราม ทหารที่ก้าวหนีไปห้าสิบก้าวหัวเราะเยาะทหารที่ถอยหนีไปร้อยก้าว ใช้อุปมาว่าคนที่ทำผิดพลาดในเรื่องเดียวกัน แต่กลับวัดความมากน้อยในความผิดเพื่อหัวเราะอีกคน และยังใช้เปรียบเทียบคนที่แม้มีระดับความผิดพลาดที่แตกต่างกัน แต่ถึงอย่างไรก็มีความผิดพลาดเช่นเดียวกัน

(5) สำนวนที่มี 7 พยางค์ เช่น

四海之内皆兄弟 sì hǎi zhī nèi jiē xiōngdì

หมายถึง ในประเทศจีนทุกคนต่างเป็นพี่น้องครอบครัวเดียวกันหมด

(6) สำนวนที่มี 8 พยางค์ ส่วนมากมักแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนละ 4 พยางค์ และบางสำนวนสามารถนำแต่ละส่วนใดส่วนหนึ่งปรับใช้ให้เป็นสำนวนที่มี 4 พยางค์ได้ เช่น

落花有意，流水无情 luò huā yǒu yì, liú shuǐ wú qíng

หมายถึง ดอกไม้เมื่อร่วงหล่นบนผิวน้ำยังมีความสวยงามให้ชื่นชม แต่สายน้ำที่ไหลไปกลับทำให้ดอกไม้ที่หล่นลงมาไม่มีความหมาย ใช้เปรียบเทียบกับความรักของสองคนที่อีกฝ่ายมีใจ แต่อีกฝ่ายกลับนิ่งเฉยไม่รู้สึกรังไร

(7) สำนวนที่มี 9 พยางค์ เช่น

搬起石头砸自己的脚 bān qǐ shítou zá zìjǐ de jiǎo

หมายถึง คนที่คิดจะทำร้ายผู้อื่น แต่สุดท้ายกลับโดนผลร้ายนั้นเสียเอง

(8) สำนวนที่มี 10 พยางค์ เช่น

卧榻之侧，岂容他人鼾睡 wò tà zhī cè, qǐ róng tā rén hānshuì

หมายถึง เวลานอนจะให้คนอื่นมานอนกรนอยู่ข้างๆ ได้อย่างไร ใช้อุปมาว่าจะไม่ยอมให้คนอื่นบุกเข้ามาในเขตอิทธิพลของตน

2) แบ่งตามส่วนประกอบของโครงสร้างในสำนวน โดยสามารถวิเคราะห์จากปัจจัยที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนี้

(1) วิเคราะห์จากโครงสร้างว่ามีส่วนประกอบของคำไม่แท้ในสำนวนหรือไม่ เช่น สำนวน 门户之见 mén hù zhī jiàn หมายถึง คนละฝ่ายคนละพวกจึงทำให้เกิดความคิดที่ไม่ตรงกัน สำนวนดังกล่าวใช้ 之 zhī หมายถึง คำสรรพนามที่ใช้แทนบุคคลหรือสิ่งของ เป็นส่วนประกอบคำไม่แท้ในโครงสร้างสำนวน ต่างกับสำนวน 风雨同舟 fēng yǔ tóng zhōu หมายถึง ผ่านร้อนผ่านหนาว ผ่านความลำบากมาด้วยกัน สำนวนดังกล่าวไม่มีส่วนประกอบของคำไม่แท้ในสำนวน เป็นต้น

(2) วิเคราะห์จากโครงสร้างว่ามีส่วนประกอบของคำที่มีหลายเสียงในสำนวนหรือไม่ เช่น สำนวน 赫赫有名 hè hè yǒu míng หมายถึง เลื่องชื่อลือนาม สำนวนดังกล่าวใช้ 赫赫 hè hè หมายถึง โดดเด่น เลื่องลือ เป็นส่วนประกอบของคำที่มีหลายเสียงในสำนวน ต่างกับสำนวน 生老病死 shēng lǎo bìng sǐ หมายถึง การเกิดแก่เจ็บตาย สำนวนดังกล่าวไม่มีส่วนประกอบของคำที่มีหลายเสียงในสำนวน เป็นต้น

(3) วิเคราะห์จากโครงสร้างว่ามีส่วนประกอบของคำแสดงจำนวนในสำนวนหรือไม่ เช่น สำนวน 八面玲珑 bā miàn líng lóng หมายถึง ละเอียดรอบคอบไปทั่วทุกด้าน เข้าได้ทุกฝ่าย สำนวนดังกล่าวใช้ 八 bā หมายถึง แปด เป็นคำแสดงจำนวนในสำนวน ต่างกับสำนวน 生儿育女 shēng ér yù nǚ หมายถึง กำเนิดและเลี้ยงดูบุตร สำนวนดังกล่าวไม่มีส่วนประกอบของคำแสดงจำนวน เป็นต้น

(4) วิเคราะห์จากโครงสร้างว่ามีส่วนประกอบของคำซ้ำในสำนวนหรือไม่ เช่น สำนวน 吞吞吐吐 tūn tūn tǔ tǔ หมายถึง พูดไม่เต็มปากหรือไม่กล้าพูด อ้าอึ้งพูดไม่เต็มปากเต็มคำ สำนวนดังกล่าวใช้ 吞 tūn หมายถึง กลืน และ 吐 tǔ หมายถึง ฟั่นหรือคาย เป็นคำซ้ำในสำนวน ต่างกับสำนวน 老牛破车 lǎo niú pò chē หมายถึง ทำงานเชื่องช้า ประสิทธิภาพในการทำงานค่อนข้างต่ำ สำนวนดังกล่าวไม่มีส่วนประกอบของคำซ้ำในสำนวน เป็นต้น

(5) วิเคราะห์จากโครงสร้างว่ามีส่วนประกอบของคำที่มีความหมายเหมือนกันในสำนวนหรือไม่ เช่น สำนวน 说长道短 shuō cháng dào duǎn หมายถึง ชุบชิบนินทา สำนวนดังกล่าวใช้ 说 shuō และ 道 dào หมายถึง พูด เป็นคำที่มีความหมายเหมือนกันในสำนวน ต่างกับสำนวน 江郎才尽 jiāng láng cái jìn หมายถึง ความสามารถในการประพันธ์ผลงานลดน้อยลง สำนวนดังกล่าวไม่มีส่วนประกอบของคำที่มีความหมายเหมือนกัน เป็นต้น

(6) วิเคราะห์จากโครงสร้างว่ามีส่วนประกอบของคำที่มีความหมายตรงข้ามกันในสำนวนหรือไม่ เช่น สำนวน 水火无情 shuǐ huǒ wú qíng หมายถึง อุทกภัยและอัคคีภัยไม่เคยปราณีสิ่งใด สำนวนดังกล่าวใช้ 水 shuǐ หมายถึง อุทกหรือน้ำ และ 火 huǒ หมายถึง อัคคีหรือไฟ เป็นคำที่มีความหมายตรงข้ามกันในสำนวน ต่างกับสำนวน 泥牛入海 ní niú rù hǎi หมายถึง ไปแล้วไม่หวนกลับมา ไม่มีแม่แต่ข่าวคราว สำนวนดังกล่าวไม่มีส่วนประกอบของคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน เป็นต้น

3) แบ่งตามโครงสร้างทางไวยากรณ์ในสำนวน สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่
ดังนี้

(1) สำนวนที่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน โดยมีความสัมพันธ์กันแบบหน้า-หลัง
โครงสร้างความสัมพันธ์นี้สามารถแบ่งได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

ก. ความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน 并列关系 bìngliè guānxi ความสัมพันธ์ประเภท
นี้ไม่มีการเรียงลำดับก่อน-หลัง เพราะทั้งสองส่วนมีความหมายและระดับคำในระดับเดียวกัน
นอกจากนี้ทั้งส่วนหน้าและส่วนหลังสามารถสลับที่กันได้ โดยที่ความหมายของสำนวนไม่
เปลี่ยนแปลง เช่น 生龙活虎 shēng lóng huó hǔ หมายถึง เต็มไปด้วยชีวิตชีวาตั้งมังกรและมี
พลังกำลังดุจเสือ โดยรูปแบบความสัมพันธ์ของโครงสร้างนี้มีลักษณะขนานกัน คือ มีโครงสร้าง
ที่มีระดับคำในระดับเดียวกัน

ข. ความสัมพันธ์แบบคู่กัน 对举关系 duìjǔ guānxi ความสัมพันธ์ประเภทนี้ไม่
สามารถใช้สื่อความหมายโดยรวมของสำนวนได้หากขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไป บางสำนวน
สามารถสลับที่ของส่วนหน้าและส่วนหลังได้ แต่บางสำนวนไม่สามารถทำได้ เพราะอาจทำให้
ความหมายเปลี่ยนไป เช่น 杯水车薪 bēi shuǐ chē xīn หมายถึง การใช้น้ำเพียงแก้วเดียวช่วย
รถที่กำลังถูกไฟไหม้ อุปมากับพลังกำลังเพียงน้อยนิด ไม่สามารถทำอะไรให้เปลี่ยนแปลงได้
โดยจุดเด่นของโครงสร้างในความสัมพันธ์นี้คือ ความสัมพันธ์ทั้งส่วนหน้าและส่วนหลังของ
สำนวนมีความหมายตรงข้ามกัน และมักใช้คำตรงข้ามมาเป็นส่วนประกอบของสำนวน

ค. ความสัมพันธ์แบบอนุกรมหรือต่อเนื่อง 承接关系 chéngjiē guānxi
ความสัมพันธ์ประเภทนี้คือ ส่วนหลังจะมีความหมายสัมพันธ์หรือต่อเนื่องกับสำนวนในส่วนหน้า
โดยไม่สามารถสลับที่โครงสร้างส่วนหน้าและส่วนหลังได้ เช่น 先斩后奏 xiān zhǎn hòu zòu
หมายถึง แก้ปัญหาให้เสร็จก่อนแล้วจึงค่อยกราบทูลให้ฮ่องเต้ทราบในภายหลัง สำนวนที่มี
ความสัมพันธ์แบบนี้มีความหมายตามลำดับต่อเนื่องกัน จึงไม่สามารถสลับที่ของสำนวนได้

ง. ความสัมพันธ์แบบจุดมุ่งหมาย 目的关系 mùdì guānxi ความสัมพันธ์ของ
สำนวนส่วนหน้าคือจุดมุ่งหมายของสำนวนส่วนหลัง กล่าวคือ จุดมุ่งหมายของสำนวนของ
ความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้ปรากฏอยู่ที่โครงสร้างส่วนหลัง ไม่สามารถสลับโครงสร้าง
ความสัมพันธ์ส่วนหน้าและส่วนหลังได้ เพราะจะทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น 取长补短
qǔ cháng bǔ duǎn หมายถึง ดึงจุดแข็งของผู้อื่นมาชดเชยจุดอ่อนของตนเอง

จ. ความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุเป็นผล 因果关系 yīnguǒ guānxi ความสัมพันธ์
ของสำนวนนี้แบ่งเป็นสองส่วนคือ ส่วนหน้าจะบอกเหตุ ส่วนหลังจะบอกผลลัพธ์ ไม่สามารถสลับ
โครงสร้างความสัมพันธ์ส่วนหน้าและส่วนหลังได้ เพราะทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เช่น 药
到病除 yào dào bìng chú หมายถึง ประสิทธิภาพของยาดีเยี่ยมนอกจากนี้ยังเปรียบกับ
มาตรการที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่เห็นผล การจัดการกับปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

นอกจากสำนวนสามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็นส่วนหน้าและส่วนหลังแล้ว ในส่วนหน้า และส่วนหลังของสำนวนสามารถแบ่งเป็นโครงสร้างย่อยได้อีก 3 ประเภท ดังนี้

1) โครงสร้างทั้ง 2 ส่วนมีความสัมพันธ์แบบภาคประธาน - ภาคแสดง 主谓关系 zhǔ wèi guānxi โครงสร้างส่วนหน้าคือส่วนที่ถูกกล่าวถึง และส่วนหลังคือสิ่งที่กล่าวถึง เช่น สำนวน 天翻地覆 tiān fān dì fù หมายถึง เกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างยิ่งใหญ่ ใช้อุปมาถึงความอลหม่านวุ่นวายอย่างสุดัน โดยมีส่วนประกอบของโครงสร้างส่วนหน้า 天 + 翻 (ภาคประธาน+ภาคแสดง) และส่วนหลัง 地 + 覆 (ภาคประธาน+ภาคแสดง) เป็นต้น

2) โครงสร้างทั้ง 2 ส่วนมีความสัมพันธ์แบบกริยา - กรรม 动宾关系 dòng bīn guānxi โครงสร้างส่วนหน้าแสดงถึงการกระทำ และส่วนหลังคือส่วนที่รับการกระทำที่ส่วนหน้าทำได้ เช่น สำนวน 顾名思义 gù míng sī yì หมายถึง เมื่อเห็นแค่ชื่อก็นึกไปถึงความหมายของสิ่งนั้น โดยมีส่วนประกอบของโครงสร้างส่วนหน้า 顾 + 名 (กริยา+กรรม) และส่วนหลัง 思 + 义 (กริยา+กรรม) เป็นต้น

3) โครงสร้างทั้ง 2 ส่วนมีความสัมพันธ์แบบหน่วยขยาย - หน่วยหลัก 偏正关系 piān zhèng guānxi โครงสร้างส่วนหน้าคือหน่วยขยายหรือส่วนที่จำกัด โครงสร้างส่วนหลังคือหน่วยหลัก โดยหน่วยหลักสามารถก็สามารถแบ่งเป็นประเภทย่อยได้อีก 2 ประเภท ได้แก่

3.1) หน่วยหลักเป็นคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ เช่น สำนวน 南征北战 nán zhēng běi zhàn หมายถึง หลายที่ที่กำลังอยู่ในการสงคราม ทั้งทางใต้หรือทางเหนือตกอยู่ในสมรภูมिरบ ส่วนประกอบของโครงสร้างส่วนหน้า 南 + 征 (หน่วยขยาย+หน่วยหลัก) และส่วนหลัง 北 + 战 (หน่วยขยาย+หน่วยหลัก) เป็นต้น

3.2) หน่วยหลักเป็นคำนาม เช่น สำนวน 镜花水月 jìng huā shuǐ yuè หมายถึง ภาพฝันในจินตนาการ ในกระจกมีดอกไม้ ในน้ำมีพระจันทร์ หรืออุปมาถึงศิลปะของการประพันธ์ ส่วนประกอบของโครงสร้างส่วนหน้า 镜 + 花 (หน่วยขยาย+หน่วยหลัก) และส่วนหลัง 水 + 月 (หน่วยขยาย+หน่วยหลัก) เป็นต้น

(2) สำนวนที่ไม่สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน สำนวนที่มีโครงสร้างแบบนี้ สามารถแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ดังนี้

1) ความสัมพันธ์แบบภาคประธาน - ภาคแสดง 主谓关系 zhǔ wèi guānxi ส่วนประกอบของสำนวนมีความสัมพันธ์โดยประกอบด้วยสิ่งที่ถูกกล่าวถึงและสิ่งที่กล่าวถึง มี 3 ประเภทย่อย ดังนี้

ก. รูปแบบประธาน - กริยา 主 - 谓型 zhǔ wèi xíng ประกอบด้วยประธานและกริยา เป็นความสัมพันธ์แบบสิ่งที่ถูกกล่าวถึงและสิ่งที่กล่าวถึง เช่น สำนวน 夜郎自大 yè láng zì dà หมายถึง ผู้ปกครองแคว้นเย่กลาง 夜郎 yè láng คิดว่าแคว้นของตนมีอาณาเขตที่กว้างใหญ่ แต่ในความเป็นจริงกลับเป็นแคว้นที่มีอาณาเขตเล็กๆ เมื่อเปรียบเทียบกับแคว้นอื่นๆ ประกอบขึ้นจากหน่วยประธาน 夜郎 yè láng หมายถึง ชื่อเมืองในสมัยราชวงศ์ฮั่น และหน่วยกริยา 自大 zì dà หมายถึง หยิ่งจองหอง เป็นต้น

ข. รูปแบบประธาน - กริยา - กรรม 主 - 谓 - 宾型 zhǔ wèi bīn xíng ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ประธาน กริยาและกรรม เช่น สำนวน 塞翁失马 sài wēng shī mǎ หมายถึง เรื่องร้ายอาจกลายเป็นเรื่องดีได้ หรืออุปมาว่าในความโชคร้ายบางครั้งอาจนำมาซึ่งความโชคดีก็เป็นได้ สำนวนดังกล่าวประกอบด้วย หน่วยประธาน 塞翁 sài wēng หมายถึง ชายชราที่อาศัยอยู่ชายแดน หน่วยกริยา 失 shī หมายถึง สูญเสีย และหน่วยกรรม 马 mǎ หมายถึง ม้า เป็นต้น

ค. รูปแบบประธาน - กริยา - คำสองหน้าที่ - กริยา 主 - 谓 - 兼 - 谓型 zhǔ wèi jiān wèi xíng ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ประธาน กริยา คำสองหน้าที่และหน่วยเสริม เช่น 官逼民反 guān bī mǐn fǎn หมายถึง นโยบายของภาครัฐที่กดขี่ข่มเหงปวงประชาทำให้ประชาชนลุกขึ้นมาต่อต้านรัฐบาล สำนวนดังกล่าวประกอบด้วย หน่วยประธาน 官 guān หมายถึง ข้าราชการหรือรัฐบาล หน่วยกริยา 逼 bī หมายถึง บังคับกดขี่ หน่วยคำสองหน้าที่ 民 mǐn หมายถึง ประชาชน และหน่วยกริยา 反 fǎn หมายถึง ต่อต้าน เป็นต้น

2) ความสัมพันธ์แบบภาคแสดง - หน่วยกรรม 谓宾关系 wèi bīn guānxi โครงสร้างนี้ประกอบด้วยภาคแสดงและหน่วยกรรม เช่น สำนวน 曾经沧海 céng jīng cāng hǎi หมายถึง มีประสบการณ์การผ่านโลกมาอย่างกว้างขวาง สำนวนดังกล่าวประกอบด้วยภาคแสดง 曾经 céng jīng หมายถึง เคยผ่านประสบการณ์ และหน่วยกรรม 沧海 cāng hǎi หมายถึง ท้องทะเล เป็นต้น

3) ความสัมพันธ์แบบภาคแสดง - หน่วยเสริม 谓补关系 wèi bǔ guānxi โครงสร้างนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างภาคแสดงและหน่วยเสริม ที่ช่วยขยายภาคแสดงนั้น เช่น สำนวน 逍遥法外 xiāo yáo fǎ wài หมายถึง ผู้ที่กระทำความผิดแต่ไม่ได้รับโทษตามกฎหมาย ซ้ำยังอยู่บนสังคมได้อย่างปกติสุข สำนวนดังกล่าวประกอบด้วยภาคแสดงคือ 逍遥 xiāo yáo หมายถึง เป็นสุขและอิสระ ไม่มีสิ่งให้กังวล และหน่วยเสริมคือ 法外 fǎ wài หมายถึง เหนือกฎหมาย เป็นต้น

4) ความสัมพันธ์แบบภาคแสดง - หน่วยกรรม - หน่วยเสริม 谓宾补关系 wèi bīn bǔ guānxi ประกอบด้วย 3 หน่วยคือ ภาคแสดง หน่วยกรรมและหน่วยเสริม เช่น สำนวน 贻笑大方 yí xiào dà fāng หมายถึง ทำเรื่องหน้าอับอายหรืออวดรู้ต่อหน้าผู้มีประสบการณ์ สำนวนดังกล่าวประกอบด้วยภาคแสดงคือ 贻 yí หมายถึง ตกเป็นที่ หน่วยกรรมคือ 笑 xiào หมายถึง ยิ้มหรือหัวเราะเยาะ และหน่วยเสริมคือ 大方 dà fāng หมายถึง ผู้รอบรู้หรือผู้มีประสบการณ์ เป็นต้น

5) ความสัมพันธ์แบบคำสองหน้าที่ 兼语关系 jiān yǔ guānxi ในสำนวนประกอบด้วยคำที่มีหน้าที่ 2 อย่างคือ เป็นกรรมของกริยาส่วนหน้า และเป็นประธานของกริยาส่วนหลัง เช่น สำนวน 引狼入室 yǐn láng rù shì หมายถึง ชักนำคนชั่วเข้ามาภายใน ทำให้เกิดเรื่องร้าย สำนวนดังกล่าวประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน ส่วนแรกคือกริยาและกรรม 引狼 yǐn láng หมายถึง ชักจูงหมาป่า ส่วนหลังคือกริยาและกรรม 入室 rù shì หมายถึง เข้าบ้าน โดยมี

狼 láng หมายถึงหมาป่า ทำหน้าที่เป็นคำสองหน้าของโครงสร้างสำนวนนี้ กล่าวคือ 狼 láng ทำหน้าที่เป็นหน่วยกรรมของกริยาส่วนหน้า และเป็นประธานของกริยาส่วนหลัง เป็นต้น

6) ความสัมพันธ์แบบหน่วยขยาย - หน่วยหลัก 偏正关系 piān zhèng guānxi โครงสร้างความสัมพันธ์นี้เกิดจากหน่วยขยายมาจำกัดความหมายของอีกหน่วยหนึ่ง โดยหน่วยขยายจะอยู่ด้านหน้าและหน่วยหลักจะอยู่ด้านหลัง เช่น สำนวน 世外桃源 shì wài táo yuán หมายถึง โลกในอุดมคติที่ถูกสร้างขึ้นให้มีแต่ความสุข ปราศจากความทุกข์ เปรียบกับสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่สวยงามและสงบสุข สำนวนดังกล่าวประกอบด้วยหน่วยขยายคือ 世外 shì wài หมายถึง โลกในอุดมคติ และหน่วยหลักคือ 桃源 táo yuán หมายถึง สวนท้อ เป็นต้น

7) ความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน 并列关系 bìng liè guānxi โครงสร้างความสัมพันธ์นี้มีส่วนประกอบแต่ละส่วนของสำนวนมีน้ำหนักเท่ากัน เช่น 喜怒哀乐 xǐ nù āi lè หมายถึง อารมณ์ความรู้สึกของคน โดยทั้ง 4 ตัวอักษรมีโครงสร้างของระดับคำอยู่ในระดับเดียวกัน สามารถสลับที่กันได้โดยที่ไม่ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลง เป็นต้น

นอกจากนี้ Wáng Qín (2006:208-212) ได้อธิบายถึงหน่วยต่างๆ ที่เป็นองค์ประกอบของโครงสร้างสำนวนไว้ว่า โครงสร้างสำนวนจีนไม่ได้มีความแตกต่างออกไปจากหลักโครงสร้างทางไวยากรณ์ภาษาจีนทั่วไปมากนัก แต่เนื่องจากสำนวนส่วนใหญ่มีที่มาจากประวัติศาสตร์ที่ค่อนข้างยาวนานนับแต่โบราณกาล จึงทำให้สำนวนกลายเป็นกลุ่มคำที่ตายตัว ดังนั้นโครงสร้างของสำนวนจีนจึงมีลักษณะพิเศษกว่ากลุ่มคำโดยทั่วไป โดยมีหลักทฤษฎีดังนี้

(1) ความสัมพันธ์ของส่วนประกอบในโครงสร้างสำนวนจะจำกัดในรูปของ 4 ตัวอักษรเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงลำดับที่ตายตัวของโครงสร้าง

(2) กฎเกณฑ์ทางโครงสร้างของสำนวนภาษาจีนจะยึดทฤษฎีของโครงสร้างทางไวยากรณ์ในภาษาจีนปัจจุบันเป็นหลัก แต่ยังคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ในหลักทฤษฎีในโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาจีนโบราณไว้

(3) เนื่องจากสำนวนจีนมีความหมายในเชิงความคิดและทัศนคติที่ค่อนข้างหลากหลายและซับซ้อน ดังนั้นกฎเกณฑ์องค์ประกอบของโครงสร้างไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแต่ด้านเดียว หากแต่เป็นในรูปแบบทับซ้อนกัน

Wáng Qín (2006: 208 - 212) จึงแบ่งรูปแบบของโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนภาษาจีนดังนี้

(1) แบบภาคประธาน - ภาคแสดง 主谓式 zhǔ wèi shì ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของสำนวนในรูปแบบนี้ คือ ส่วนที่ถูกกล่าวถึงกับส่วนที่กล่าวถึง ประกอบด้วย 3 รูปแบบ คือ

ก. รูปแบบประธาน - กริยา 主谓型 zhǔ wèi xíng ประกอบด้วยประธานและกริยา มีความสัมพันธ์ในรูปแบบของสิ่งที่ถูกกล่าวถึงและสิ่งที่กล่าวถึง เช่น สำนวน 炉火纯青 lú

huǒ chún qīng หมายถึง คนที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับเชี่ยวชาญ ชำนาญอย่างเต็มที่ มีส่วนประกอบของโครงสร้างทางไวยากรณ์สองหน่วย คือ หน่วยประธาน 炉火 lú huǒ หมายถึง ไฟที่คูกอยู่ในเตา และหน่วยกริยา 纯青 chún qīng หมายถึง สีเขียวอุปมาว่าสำเร็จ เป็นต้น

ข. รูปแบบประธาน - กริยา - กรรม 主谓宾型 zhǔ wèi bīn xíng ประกอบด้วย ส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ประธาน กริยาและกรรม เช่น สำนักน 杞人忧天 qǐ rén yōu tiān ตรงกับสำนักนตีตนไปก่อนไข้ในภาษาไทย โดยใช้กล่าวถึงผู้ที่คิดกังวลไปล่วงหน้าถึงสิ่งที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น สำนักนนี้มีส่วนประกอบของหน่วยประธาน 杞人 qǐ rén หมายถึง คนในแคว้นฉี หน่วยกริยา 忧 yōu หมายถึง กังวล และหน่วยกรรมคือ 天 tiān หมายถึง ฟ้าหรือสวรรค์ เป็นต้น

ค. รูปแบบประธาน - กริยา - หน่วยเสริม 主谓补型 zhǔ wèi bǔ xíng ประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ ประธาน ส่วนกริยา และส่วนเสริม เช่น สำนักน 鹤立鸡群 hè lì jī qún หมายถึง นกกระเรียนที่อยู่ในฝูงไก่ อุปมาคนที่มีรูปร่างหน้าตา คุณสมบัติ ความสามารถที่เหนือกว่าผู้คนทั่วไป สำนักนนี้ประกอบด้วยหน่วยประธาน 鹤 hè หมายถึง นกกระเรียน หน่วยกริยา 立 lì หมายถึง ยืน และหน่วยเสริม 鸡群 jī qún หมายถึง ฝูงไก่ เป็นต้น

(2) แบบกริยา - กรรม 谓宾式 wèi bīn shì โครงสร้างของรูปแบบนี้ ประกอบด้วยกริยาและกรรม โดยกล่าวถึงอาการที่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและสิ่งที่ถูกอาการนั้นกระทำอยู่ เช่น สำนักน 步人后尘 bù rén hòu chén หมายถึง ติดตามหรือเลียนแบบผู้อื่น ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ เจริญรอยตามผู้อื่น สำนักนนี้ประกอบด้วยหน่วยกริยา 步人 bù rén หมายถึง ติดตามหรือเลียนแบบ และหน่วยกรรม 后尘 hòu chén หมายถึง ด้านหลังของคนอื่น เป็นต้น

(3) แบบกริยา - หน่วยเสริม 谓补式 wèi bǔ shì โครงสร้างของรูปแบบนี้ ประกอบด้วยกริยาและหน่วยเสริม โดยกล่าวถึงกริยาหรือการกระทำและส่วนอธิบายหรือขยายการกระทำนั้น เช่น สำนักน 退避三舍 tuì bì sān shè หมายถึง อ่อนข้อให้ สำนักนดังกล่าว ประกอบด้วยหน่วยกริยา 退避 tuì bì หมายถึง หลบหลีก และหน่วยเสริม 三舍 sān shè หมายถึง 90 ลี้ อุปมาถึงระยะที่ถอยห่างออกมา เป็นต้น

(4) แบบกริยาเรียง 连谓式 lián wèi shì โครงสร้างของรูปแบบนี้ ประกอบด้วยหน่วยกริยาวลี 2 วลี โดยกริยาวลีที่อยู่ด้านหน้าจะเกิดขึ้นก่อนแล้วจึงเกิดหน่วยกริยาที่อยู่ด้านหลัง เป็นความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกัน ไม่สามารถสลับตำแหน่งกันได้ เช่น สำนักน 改邪归正 gǎi xié guī zhèng หมายถึง แก้ไขในสิ่งที่ผิดให้ถูกต้อง กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี สำนักนดังกล่าว ประกอบด้วยหน่วยกริยาวลี 2 วลีคือ 改邪 gǎi xié หมายถึง แก้ไขสิ่งไม่ดี และ 归正 guī zhèng หมายถึง กลับเนื้อกลับตัว เป็นต้น

(5) แบบคำ 2 หน้า 兼语式 jiān yǔ shì โครงสร้างของรูปแบบนี้ประกอบด้วย คำที่มีหน้า 2 อย่างคือ เป็นกรรมของกริยาส่วนหน้า และเป็นประธานของกริยาส่วนหลัง เช่น สำนักน 望子成龙 wàng zǐ chéng lóng หมายถึง หวังให้บุตรประสบความสำเร็จ สำนักน

ตั้งกล่าวประกอบด้วย 2 กริยาวลี กริยาวลีด้านหน้าคือ 望子 wàng zǐ หมายถึง หวังให้บุตร ส่วนกริยาวลีด้านหลังคือ 成龙 chéng lóng หมายถึง กลายเป็นมังกร อุปมาว่าประสบความสำเร็จ จึงสรุปได้ว่า 子 zǐ หมายถึงบุตร เป็นคำ 2 หน้าที เพราะเป็นทั้งหน่วยกรรมของกริยาตัวแรกและเป็นประธานของกริยาตัวหลัง เป็นต้น

(6) แบบหน่วยขยาย - หน่วยหลัก 偏正式 piān zhèng shì ความสัมพันธ์ในองค์ประกอบของโครงสร้างนี้จะอยู่ในรูปแบบของคำขยายที่จำกัดไว้ 修饰限制 xiū shì xiàn zhì กับคำถูกขยายที่จำกัดไว้ 被修饰限制 bèi xiū shì xiàn zhì โดยส่วนที่เป็นหน่วยหลักจะอยู่ด้านหน้า ส่วนที่เป็นหน่วยขยายจะอยู่ด้านหลัง สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ

ก. ความสัมพันธ์แบบหน่วยขยาย - คำนาม 定中关系 dìng zhōng guānxi ลักษณะความสัมพันธ์แบบนี้ส่วนขยายจะอยู่ด้านหน้าเพื่อทำหน้าที่ขยายส่วนหลักที่เป็นคำนามด้านหลัง เช่น สำนัก 家常便饭 jiā cháng biàn fàn หมายถึง อาหารธรรมดาทั่วไป อุปมาถึงเรื่องปกติธรรมดา สำนักดังกล่าวประกอบด้วยหน่วยหลักที่เป็นคำนาม 便饭 biàn fàn หมายถึง อาหารว่าง อาหารธรรมดา และหน่วยขยาย 家常 jiā cháng หมายถึง ชีวิตประจำวันในครอบครัว เป็นต้น

ข. ความสัมพันธ์แบบลักษณะหน่วยขยาย - กริยา 状中关系 zhuàng zhōng guānxi ความสัมพันธ์ในรูปแบบนี้ส่วนขยายจะด้านหน้าเพื่อทำหน้าที่ขยายส่วนหลักที่เป็นคำกริยาด้านหลัง เช่น สำนัก 闭门思过 bì mén sī guò หมายถึง ปิดประตูเพื่อทบทวนความคิดและการกระทำที่ผิดพลาดของตนเอง สำนักดังกล่าวประกอบด้วยหน่วยหลักที่เป็นคำกริยา 思过 sī guò หมายถึง ทบทวน และหน่วยขยาย 闭门 bì mén หมายถึง ปิดประตู เป็นต้น

(7) แบบคู่ขนาน 联合式 liánhé shì เป็นส่วนประกอบที่ต้องมีความสัมพันธ์อยู่ในระนาบเดียวกัน สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ก. คำคู่ขนาน 并列联合 bìngliè liánhé เช่น สำนัก 青红皂白 qīng hóng zào bái หมายถึง ความผิดความถูก สำนักดังกล่าวประกอบด้วยคำ 4 คำที่มีลักษณะขนานเป็นระนาบเดียวกัน ได้แก่ 青 qīng หมายถึง สีเขียวบริสุทธิ์ 红 hóng หมายถึง สีแดง 皂 zào หมายถึง สีดำ 白 bái หมายถึง สีขาว เป็นต้น

ข. ประธาน - กริยาคู่ขนาน 主谓联合 zhǔ wèi liánhé เช่น สำนัก 家喻户晓 jiā yù hù xiǎo หมายถึง เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป ทุกบ้านทุกครอบครัวรู้เรื่องนี้ สำนักดังกล่าวประกอบด้วยส่วนที่ขนานกัน 2 ส่วนคือ 家喻 jiā yù หมายถึง รู้กันทุกบ้าน และ 户晓 hù xiǎo หมายถึง รู้กันทุกครอบครัว แต่ละส่วนต่างก็ประกอบด้วยประธาน 家 jiā / 户 hù และกริยา 喻 yù / 晓 xiǎo เป็นต้น

ค. กริยา - กรรมคู่ขนาน 动宾联合 dòng bīn liánhé เช่น สำนัก 损人利己 sǔn rén lì jǐ หมายถึง ทำลายผู้อื่นแต่เกิดประโยชน์แก่ตน สำนักดังกล่าวประกอบด้วยส่วนที่ขนานกัน 2 ส่วนคือ 损人 sǔn rén หมายถึง ทำลายผู้อื่น และ 利己 lì jǐ หมายถึง เกิดประโยชน์

แก่ตนเอง แต่ละส่วนต่างประกอบด้วยหน่วยกริยา 损 sǔn / 利 lì และหน่วยกรรม 人 rén / 己 jǐ เป็นต้น

ง. กริยา - หน่วยเสริมคู่ขนาน 动补联合 dòng bǔ liánhé เช่น สำนวน 翻来覆去 fān lái fù qù หมายถึง พลิกตัวไปมา กลับไปกลับมา สำนวนดังกล่าวประกอบด้วยส่วนที่ขนานกัน 2 ส่วนคือ 翻来 fān lái หมายถึง พลิกมา และ 覆去 fù qù หมายถึง กลับไป แต่ละส่วนต่างประกอบด้วยหน่วยกริยา 翻 fān / 覆 fù และหน่วยเสริม 来 lái / 去 qù เป็นต้น

จ. หน่วยขยาย - คำนามคู่ขนาน 定中联合 dìng zhōng liánhé เช่น สำนวน 和风细雨 hé fēng xì yǔ หมายถึง วิธีการนุ่มนวล ละมุนละม่อม สำนวนดังกล่าวประกอบด้วยส่วนที่ขนานกัน 2 ส่วนคือ 和风 hé fēng หมายถึง ลมพัดเย็นระรื่น และ 细雨 xì yǔ หมายถึง สายฝนเม็ดเล็ก แต่ละส่วนต่างประกอบด้วยหน่วยขยาย 和 hé / 细 xì และคำนาม 风 fēng / 雨 yǔ เป็นต้น

ฉ. หน่วยขยาย - คำกริยาคู่ขนาน 状中联合 zhuàng zhōng liánhé เช่น สำนวน 零敲碎打 líng qiāo suì dǎ หมายถึง เตี้ยทำเตี้ยหยุด หยุดๆ ทำๆ สำนวนดังกล่าวประกอบด้วยส่วนที่ขนานกัน 2 ส่วนคือ 零敲 líng qiāo หมายถึง เคาะทีละนิด และ 碎打 suì dǎ หมายถึง ตีทีละน้อย แต่ละส่วนต่างประกอบด้วยหน่วยขยาย 零 líng / 碎 suì และคำกริยา 敲 qiāo / 打 dǎ เป็นต้น

นอกจากโครงสร้างข้างต้นที่กล่าวมา สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนยังปรากฏโครงสร้างทางไวยากรณ์ในรูปแบบโครงสร้างประโยคความรวมหรืออเนกตรรกประโยค ผู้วิจัยจึงค้นคว้าและศึกษาพบว่า โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนที่ปรากฏในรูปแบบประโยคความรวมมีโครงสร้างที่คล้ายคลึงกับโครงสร้างไวยากรณ์ภาษาจีนทั่วไป จึงยึดตามหลักทฤษฎีที่ Hé Yǒngqīng (2005 : 9-12) ได้อธิบายในส่วนของโครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนจีนในรูปแบบอเนกตรรกประโยค (ประโยคความรวม 复句 fùjù) โดยจำแนกไว้ 8 ชนิด ดังนี้

1) อเนกตรรกประโยคแบบคู่ขนาน 并列复句 bìngliè fùjù ประกอบด้วยโครงสร้างการเปรียบเทียบของ 2 สิ่ง ซึ่งของสิ่งมีความหมายในหน้าที่เท่ากัน เช่น สำนวน 人怕出名, 猪怕肥 rén pà chū míng, zhū pà féi หมายถึง คนกลัวการมีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จัก หมูกลัวการเพิ่มน้ำหนัก เพราะทั้ง 2 สิ่งล้วนเป็นอันตรายกับตนเอง สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนคือ 人怕出名 rén pà chū míng และ 猪怕肥 zhū pà féi แต่ละส่วนมีโครงสร้างทางไวยากรณ์อยู่ในระดับเดียวกัน สามารถเปลี่ยนหรือสลับตำแหน่งกันได้ระหว่างวรรคตอนโดยที่ความหมายไม่เปลี่ยนแปลง

2) อเนกตรรกประโยคแบบต่อเนื่อง 承接复句 chéngjiē fùjù ประกอบด้วยโครงสร้างแบบบอกเล่าเหตุการณ์ เรื่องราวหรือการกระทำที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน เช่น สำนวน 以其人之道, 还治其人之身 yǐ qí rén zhī dào, huán zhì qí rén zhī shēn หมายถึง รับมือเขาด้วยวิธีการเดียวกันกับที่เขาใช้รับมือคนอื่น สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนคือเหตุการณ์ที่

เกิดขึ้นก่อน 以其人之道 yǐ qí rén zhī dào หมายถึง ใช้วิธีการเดียวกับที่เขาใช้ และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามหลัง 还治其人之身 huán zhì qí rén zhī shēn หมายถึง รับมือกลับด้วยวิธีการเดียวกับเขา เป็นต้น

3) อเนกรรทดประโยคแบบแย้งความ 转折复句 zhuǎnzhé fùjù ประกอบด้วยโครงสร้าง ส่วนหลังที่มีความหมายแย้งกันกับโครงสร้างส่วนหน้า เช่น สำนวน 三天打鱼，两天晒网 sān tiān dǎ yú, liǎng tiān shài wǎng หมายถึง ทอดแห 3 วัน ตากแห 3 วัน อุปมาว่าทำไม่เสมอต้นเสมอปลาย โครงสร้างส่วนหลัง 两天晒网 liǎng tiān shài wǎng หมายถึง ตากแห 3 วัน แแย้งความกับโครงสร้างส่วนหน้า 三天打鱼 sān tiān dǎ yú ทอดแห 3 วัน เป็นต้น

4) อเนกรรทดประโยคแบบสมมติ 假设复句 jiǎshè fùjù ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกจะตั้งข้อสมมติขึ้นมา ขณะที่โครงสร้างในส่วนหลังจะอธิบายถึงผลของข้อสมมตินี้ เช่น สำนวน 不经一事，不长一智 bù jīng yī shì, bù zhǎng yī zhì หมายถึง ไม่ผ่านเหตุการณ์มาก็ไม่เกิดปัญญา สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ตั้งข้อสมมติ 不经一事 bù jīng yī shì หมายถึง ไม่ผ่านเหตุการณ์ และส่วนที่บอกผลของข้อสมมติที่ตั้งไว้ 不长一智 bù zhǎng yī zhì หมายถึง ไม่เกิดปัญญา เป็นต้น

5) อเนกรรทดประโยคแบบแสดงเหตุและผล 因果复句 yīnguǒ fùjù ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างในส่วนแรกเป็นเหตุ และโครงสร้างส่วนหลังเป็นผลจากเหตุนั้น เช่น สำนวน 一着不慎，全盘皆输 yī zhe bù shèn, quán pán jiē shū หมายถึง การวางหมากรุกผิดในการเล่นหมากรุกเพียง 1 ครั้ง สามารถทำให้หมากกระดานนั้นแพ้ทั้งกระดานได้ สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นเหตุ 一着不慎 yī zhe bù shèn หมายถึง วางหมากแรกผิดพลาด และส่วนที่เป็นผลคือ 全盘皆输 quán pán jiē shū หมายถึง หมากแพ้ทั้งกระดาน เป็นต้น

6) อเนกรรทดประโยคแบบแสดงเงื่อนไข 条件复句 tiáojiàn fùjù ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกคือส่วนตั้งเงื่อนไข และโครงสร้างส่วนหลังอธิบายผลที่เกิดภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว เช่น สำนวน 一夫当关，万夫莫开 yī fū dāng guān, wàn fū mò kāi หมายถึง ชัยภูมิดีเยี่ยม ยากที่จะโจมตี สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนตั้งเงื่อนไข 一夫当关 yī fū dāng guān หมายถึง ฝ่อด่านทางเข้าคนเดียว และส่วนที่อธิบายเหตุที่เกิดขึ้นของเงื่อนไข 万夫莫开 wàn fū mò kāi หมายถึง คนนับหมื่นก็เข้ามาโจมตีไม่ได้ เป็นต้น

7) อเนกรรทดประโยคแบบอนุมาน 推论复句 tuīlùn fùjù ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกบอกสิ่งที่อนุมานไว้ และโครงสร้างส่วนหลังอธิบายผลของการวินิจฉัยในส่วนแรก เช่น สำนวน 既来之，则安之 jì lái zhī, zé ān zhī หมายถึง ถ้ามาแล้วก็ให้วางใจ สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนคือ สิ่งที่อนุมานไว้ 既来之 jì lái zhī หมายถึง ถ้ามาแล้ว และส่วนอธิบายผลการอนุมาน 则安之 zé ān zhī หมายถึง ก็ควรวางใจ เป็นต้น

8) อเนกรรทดประโยคแบบบอกจุดประสงค์ 目的复句 mùdì fùjù ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกบอกการกระทำอย่างหนึ่ง และโครงสร้างส่วนหลังอธิบาย

จุดประสงค์ของการกระทำนั้น เช่น สำนัก 项庄舞剑, 意在沛公 xiàng zhuāng wǔ jiàn, yì zài pèi gōng หมายถึง หน้าไหว้หลังหลอก สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนบอกการกระทำ 项庄舞剑 xiàng zhuāng wǔ jiàn หมายถึง ต่อหน้าแสดงว่าอยากช่วยเหลือ และส่วนอธิบายจุดประสงค์ 意在沛公 yì zài pèi gōng หมายถึง แต่ความเป็นจริงต้องการทำร้าย เป็นต้น

2.2 นิยามและที่มาของสำนวนจีนและสำนวนไทย

2.2.1 นิยามของสำนวนจีน

“สำนวน” “สุภาษิต” “ภาษิต” “คำพังเพย” ต่างก็มีความคาบเกี่ยวกันอยู่เพียงเล็กน้อย ในเรื่องของจำนวนตัวอักษรที่ปรากฏออกมา แต่ทั้งนี้ล้วนมีจุดประสงค์เพื่อมุ่งสอนและเป็นแนวทางให้ปฏิบัติตนเป็นคนดีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ให้เกิดประโยชน์ไปในทางที่ดีต่อตนเองและสังคมเช่นเดียวกับภาษาจีน ไม่เพียงแต่คำว่าสำนวน 成语 Chéngyǔ ที่รู้จักกันโดยทั่วไปแล้วยังมี 谚语 Yànyǔ, 俗语 Súlyǔ, 熟语 Shúyǔ, 惯用语 Guànyòng yǔ, 歇后语 Xiē hòu yǔ ล้วนหมายถึงสำนวนสุภาษิต คำพังเพย อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่มีขึ้นมาจากสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เป็นคำคม เพื่อสอนหรือเตือนให้คนเป็นคนดีเหมือนกันทั้งนั้น ต่างกันเพียงตัวอักษร ที่มาของสำนวน โครงสร้างทางไวยากรณ์ จำนวนคำที่นำมาใช้อาจมีตั้งแต่ 3 คำขึ้นไป 4 คำหรือ 8 คำ อาจมีเป็นประโยคกระทั่งเป็นปริศนาปัญหาเขาวัวเพื่อมีให้ขบคิดตามอีกด้วย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นล้วนมีจุดประสงค์เดียวกันนั้นคือต้องการสอนให้คนเป็นคนดีมีคุณธรรม ความหมายของคำว่า 成语 Chéngyǔ ในภาษาจีนมีผู้ให้คำจำกัดความไว้ต่าง ๆ ดังนี้

现代汉语词典 Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn (1983: 160) ระบุความหมายของ 成语 Chéngyǔ ไว้ว่า 成语 Chéngyǔ หมายถึง ประโยค กลุ่มคำหรือวลีที่สั้นกระชับ และมีรูปแบบที่แน่นอน ซึ่งมีการใช้สืบทอดกันมาอย่างช้านาน สำนวนจีนส่วนใหญ่แล้วจะประกอบด้วยคำสี่คำ มีแหล่งที่มาที่สามารถอ้างอิงได้ สำนวนจีนโดยทั่วไปมีทั้งสามารถเข้าใจความหมายได้โดยตรง และบางสำนวนที่ต้องทราบถึงแหล่งที่มาถึงจะสามารถเข้าใจความหมายของสำนวน

分类汉语成语大辞典 Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn (1995: 1) ได้ให้คำจำกัดความของ 成语 Chéngyǔ ไว้ว่า 成语 Chéngyǔ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของชนชาติ ที่บอกถึงความเป็นมาของสายเลือดในชนชาตินั้น ภาษาที่นำมาใช้จะสั้นกะทัดรัด มีโครงสร้างที่กระชับและมีความหมายที่ลึกซึ้ง ถ้านำสำนวนมาใช้ได้ดี ทำให้ภาษามีสีสันและมีท่วงทำนองที่โดดเด่น สำนวนเป็นเครื่องมือที่แสดงออกถึงอารมณ์และความคิดของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลายในภาษาพูดและภาษาเขียน

汉语词汇教程 Hànyǔ Cíhuì Jiàochéng (2000: 132) ได้อธิบายเกี่ยวกับ 成语 Chéngyǔ ไว้ว่า 成语 Chéngyǔ เป็นสิ่งที่คนใช้กันมายาวนานและบ่อยจนเกิดเป็นความเคยชิน เป็นภาษาที่มีโครงสร้างที่แน่นอน 成语 Chéngyǔ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุดของ 俗语 Súlyǔ มีอัตราการนำมาใช้สูง ปรากฏอยู่ทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน บางครั้งในความหมายเดียวกันแต่นำสำนวนมาใช้แทนคำพูด สำนวนของภาษาที่ออกมาสั้นดูสะอาดและเข้าใจได้ง่ายกว่าอีกด้วย

จากนิยามคำจำกัดความในข้างต้นที่ยกมาประกอบเป็นตัวอย่าง สามารถสรุปได้ว่า 成语 Chéngyǔ หรือสำนวนในภาษาจีนหมายถึง ประโยคหรือกลุ่มคำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย มีโครงสร้างที่กระชับและตายตัว บางสำนวนจะเข้าใจได้ในทันที แต่บางสำนวนต้องทราบที่มาความเป็นไปเกี่ยวกับเรื่องราวนั้นจึงจะเข้าใจ

2.2.2 ที่มาของสำนวนจีน

สำนวนภาษาที่ไม่เหมือนกัน ย่อมมีประวัติศาสตร์ที่มาที่แตกต่างกัน เป็นบ่อเกิดของสำนวนที่หลากหลาย สรุปได้ดังนี้

Mǎ Guófán (1998: 145–147) ได้แบ่งประเภทที่มาของสำนวนจีนไว้ดังนี้

1) สำนวนที่มาจากนิทานสุภาษิต ที่มาของสำนวนในลักษณะนี้เกิดจากเรื่องเล่าหรือนิทานที่สมมติขึ้นเพื่อเป็นคติธรรมและแนวทางในการดำรงชีวิต เช่น สำนวน 愚公移山 yú gōng yí shān นำมาจากตอนหนึ่งของนิทานสุภาษิตใน (列子 Liè zǐ) เป็นผลงานประพันธ์ของ (汤问 Tāng Wèn) เรื่องมีอยู่ว่า มีผู้เฒ่าวัยชราผู้หนึ่งนามว่าอวี๋ 愚 Yú ตัดสินใจทำการเคลื่อนย้ายภูเขาสองลูกที่อยู่หน้าบ้านของเขา จึงเกณฑ์ลูกหลานมาช่วยกันเคลื่อนย้ายภูเขา ทั้งขุดทั้งเจาะ แต่ก็ไม่ได้เกิดผลอันใดขึ้นกับภูเขาลูกดังกล่าว เมื่อสวรรค์เบื้องบนรับรู้และรู้สึกชื่นชมในการกระทำดังกล่าว จึงสั่งการให้เหล่าเทพยดาทั้งหลายเคลื่อนย้ายภูเขาที่ขวางอยู่หน้าบ้านของผู้เฒ่ารายนี้ สำนวนนี้จึงใช้อุปมาถึงผู้ที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคทั้งปวง ขอเพียงแต่มีความตั้งใจและอดทน แม้แต่ธรรมชาติเราก็สามารถเอาชนะได้ เป็นต้น

2) สำนวนที่มาจากตำนานและเทพนิยายโบราณ มีความคล้ายคลึงกับนิทานสุภาษิตต่างกันตรงที่ ตำนานและเทพนิยายโบราณมาจากเรื่องแต่งที่อธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในประวัติศาสตร์ เป็นที่ทราบกันดีว่า เมื่อกล่าวถึงตำนานหรือเรื่องเล่าในเหตุการณ์ต่างๆ ในประวัติศาสตร์จะถูกใช้กันเรื่อยมาจนกลายเป็นสำนวน เช่น สำนวน 夸父追日 kuā fù zhuī rì สำนวนนี้มาจากเรื่องซานไห่จิง (山海经 Shān hǎi jīng) เรื่องมีอยู่ว่า มีชายผู้หนึ่งนามว่า 夸 (夸 kuā) ผู้มีความใฝ่ฝันอันแรงกล้าในการดึงพระอาทิตย์ลงมาไว้ที่พื้น เขาจึงเริ่มต้นการวิ่งอย่างรวดเร็วเพื่อไล่ล่าพระอาทิตย์ เป็นระยะทางกว่าหลายหมื่นลี้ ระหว่างทางเกิดอาการกระหายน้ำอย่างรุนแรง จึงวิ่งไปดื่มน้ำที่ทะเลสาบและแม่น้ำดื่มน้ำดับกระหาย แต่เขาไม่สามารถทำตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ จึงจากไปด้วยอาการขาดน้ำอย่างรุนแรง สำนวนนี้ถูกนำมาใช้อุปมา

ด้วยกันสองทางคือ ทางบวกหมายถึง ผู้ที่มีปณิธานอันแรงกล้า และในทางลบหมายถึง ผู้ที่ไม่ประมาณตนหรือไม่รู้ขีดจำกัดของตนเอง เป็นต้น

3) ส่วนวนที่มีมาจากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ส่วนวนในประเภทนี้น่ามากจากบันทึกที่อ้างอิงเรื่องราวในประวัติศาสตร์ ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นและถูกบันทึกไว้ และใช้ส่วนวนเป็นอักษรแทนเรื่องราวนั้นๆ เช่น ส่วนวน 纸上谈兵 zhǐ shàng tán bīng ส่วนวนนี้มาจากสี่จี้ (史记 shǐ jì)¹ เกิดขึ้นในสมัยจ้านกั๋ว (战国 Zhàn guó) หรือยุคแห่งสมรภูมิมิสงครามอยู่ระหว่าง 477- 222 ปีก่อนคริสตศักราช มีแม่ทัพผู้หนึ่งนามว่าเจ้าซัว (赵括 Zhào Kuò) ซึ่งเป็นบุตรชายของแม่ทัพใหญ่ชื่อเจ้าเซอ (赵奢 Zhào Shē) นิยมชมชอบในการศึกษาตำรายุทธพิชัย และสามารถท่องกลยุทธในการรบต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ มักคิดเสมอว่าตนเป็นนักรบผู้กล้าไร้เทียมทาน ใครๆ ต่างพากันชื่นชมในความสามารถของเขา แม่บิดาของเขาที่รู้จักนิสัยลูกชายตนเองดี ทราบดีว่าลูกชายยังด้อยในประสบการณ์นัก ก็ยังไม่อาจทัดทานในความคิดไปเองของเขาได้ เจ้าซัว แม้จะถูกยกย่องให้เป็นคนเก่ง แต่ก็เพียงเก่งการศึกษาในตำราแผ่นกระดาษเท่านั้น เมื่อต้องออกไปสู่สนามรบจริงที่มีความเสี่ยงอยู่ตลอดเวลา ครั้งหนึ่งรัฐฉิน (秦国 Qín guó) นำกำลังบุกโจมตีรัฐเจ้า (赵国 Zhào guó) เจ้าซัวได้รับคำสั่งให้นำกำลังทหารออกไปต่อต้านกองกำลังข้าศึก แต่เพราะเจ้าไม่เคยมีประสบการณ์ในการรบมาก่อน จึงนำพากองทัพไปสู่ความพ่ายแพ้ กองกำลังทหารที่นำออกไปรวมถึงตัวเจ้าซัวเองก็พลีชีพกลางสมรภูมิตัวด้วยเช่นกัน ส่วนวนนี้จึงหมายถึง วางแผนยุทธการบนแผ่นกระดาษ ใช้อุปมาการคุยโวโอ้อวดที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เป็นต้น

4) ส่วนวนที่มีมาจากผลงานทางวรรณกรรมหรือบทกลอนที่มีชื่อเสียง ผลงานหรือวรรณคดีของบทประพันธ์ที่มีชื่อเสียงและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย มีทั้งนำรูปแบบเดิมของบทประพันธ์มาใช้ และปรับเปลี่ยนความหมายหรือรูปแบบในการใช้ เมื่อเป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับจากคนในหมู่่มาก จึงกลายมาเป็นรูปแบบของส่วนวน เช่น ส่วนวน 自知之明 zì zhī zhī míng ส่วนวนนี้มาจากบทประพันธ์เหล่าจื่อ (老子 Lǎo zi) หมายถึง รู้จักประเมินตนเอง รู้จักข้อบกพร่องของตน เป็นต้น

¹ สี่จี้ เป็นพงศาวดารที่บันทึกเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เล่มแรกของจีน ซึ่งบันทึกเรื่องราวโดยนักประวัติศาสตร์ในสมัยฮั่นตะวันตกนามว่าซือหม่าเชียน (司马迁 Simǎ Qiān) (Wáng Lìqún, 2007: 1)

2.2.3 นิยามของสำนวนไทย

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2530 ได้ให้ความหมายของคำว่าสำนวนไว้ว่า “ถ้อยคำที่เรียบเรียง โวหาร บางทีใช้ว่าสำนวนโวหาร นอกจากนี้ยังอาจหมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัว หรือมีความหมายแฝงอยู่” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2531: 835)

นอกจากนี้ ชูวิจิตรมาตรา ได้กล่าวถึงความหมายของสำนวนไว้ว่า คำพูดของมนุษย์เราไม่ว่าชาติใดภาษาใด แยกออกได้กว้างๆ เป็นสองอย่าง อย่างหนึ่งพูดตรงตรงมาตามภาษาธรรมดา พอพูดออกมาก็เข้าใจกันได้ทันที อีกอย่างหนึ่งพูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมา แต่ให้ความหมายในคำพูดนั้นๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันที ถ้าคำพูดนั้นใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วไปจนอยู่ตัวแล้ว แต่ถ้าไม่แพร่หลายคนฟังก็ไม่อาจเข้าใจได้ทันที ต้องคิดจึงเข้าใจ หรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นก็ได้หรือไม่เข้าใจเอาเลยก็ได้ คำพูดเป็นชั้นเชิงนี้ เราเรียกกันว่า “สำนวน” คือ คำพูดเป็นสำนวนอย่างชาวบ้านเขาเรียกว่า “พูดสำบัดสำนวน” ..... (สง่า กาญจนาคพันธุ์, 2538: 1)

ประกาศรี สีสหอำไพ อธิบายไว้ว่า สำนวนคือโวหาร ถ้อยคำที่เป็นข้อความพิเศษคือมีชั้นเชิงของความหมายให้ขบคิด เช่น เคาะกะลามากเกิด หมายถึง เลวทราม เปรียบได้กับสุนัขออกมาเมื่อได้ยินเสียงเคาะกะลา (ประกาศรี สีสหอำไพ, 2550: 393)

ไขลิริ ปราโมช ณ อยุธยา อธิบายไว้ว่า สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่มีได้มีความหมายตรงไปตรงมาตามตัวอักษรหรือแปลตามรากศัพท์ แต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่นคือเป็นชั้นเชิงชวนให้คิด ซึ่งอาจจะเป็นในเชิงเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย ตัวอย่างเช่น “กัมหั่ว” ความหมายตรงหมายถึง น้อมหัวลงเพื่อแสดงกิริยาเคารพ แต่ความหมายที่เป็นสำนวนหมายถึง ยอมอ่อนน้อม (มักใช้ในทางปฏิเสธ) เช่น ไม่ยอมก้อมหัวให้ใคร (ไขลิริ ปราโมช ณ อยุธยา, 2529:4)

จากคำนิยามคำว่า “สำนวน” ในภาษาไทยข้างต้นสรุปได้ว่า “สำนวน” ในภาษาไทย หมายถึง ถ้อยคำที่กะทัดรัด มีทั้งแบบที่สามารถเข้าใจได้ในทันทีเมื่อกล่าวถึงและประเภทที่ใช้เปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย ต้องอาศัยชั้นเชิงในการช่วยขบคิด

2.2.4 ที่มาของสำนวนไทย

สำนวนไทยมีมาตั้งแต่ก่อนสมัยพ่อขุนรามคำแหง ผู้ซึ่งทรงเป็นพระมหากษัตริย์องค์ที่ 3 ในราชวงศ์พระร่วงแห่งราชอาณาจักรสุโขทัย จึงเห็นได้ว่า สำนวนไทยก็มีประวัติศาสตร์ที่มาอันยาวนานเฉกเช่นเดียวกับสำนวนในภาษาอื่น สำนวนในภาษาไทยมีมูลเหตุที่เกิดแตกต่างกัน วิเชียร เกษประทุม (2551: 8–10) ได้กล่าวไว้ในหนังสือสำนวนไทยว่า สำนวนเกิดจากมูลเหตุ

ต่าง ๆ เป็นต้นว่า เกิดจากธรรมชาติ เกิดจากการกระทำ เกิดจากเครื่องแวดล้อม เกิดจากอุบัติเหตุ เกิดจากแบบแผนประเพณี เกิดจากการละเล่น เกิดจากเรื่องแปลก ๆ ที่ปรากฏขึ้น เกิดจากวรรณคดี นิยาย นิทาน ตำนาน ตลอดจนพงศาวดารหรือประวัติศาสตร์ และอื่น ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับยุคสมัย สรุปได้ดังนี้

1. ส่วนนวนที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น หมายถึง มีลักษณะผลที่เหมือนกันหรือคล้ายกันกับต้นตอของลูกนั้น ๆ ใช้ในการเปรียบเทียบลูกที่มีลักษณะรูปร่างหรือนิสัยที่คล้ายคลึงกันกับบุพการี
2. ส่วนนวนที่เกิดจากการกระทำ เช่น ร้าไม่ดีโทษปีโทษกลอง เนื่องจากปีและกลองเป็นเครื่องดนตรีที่ไม่มีชีวิต คนร้าร้าไม่ดีแล้วโทษผิดกับเครื่องดนตรี ใช้เอ่ยถึงคนไม่ดีหรือคนที่ทำผิดไม่เพียงไม่ยอมรับในความผิดของตน ยังไปใส่ร้ายผู้อื่น
3. ส่วนนวนที่เกิดจากศาสนา เช่น แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร หมายถึง การชนะผู้อื่นแล้วได้ทำตามความต้องการสมอยากนั้น ความจริงแล้วใจตกเป็นทาสของความอยาก (กิเลส) กล่าวคือ ชนะผู้อื่นแต่แพ้กิเลสในใจตนเอง แสวงหามาให้สมใจอยากแต่ไม่สนใจวิธีการ การชนะในรูปแบบนี้คือ ชนะเป็นมาร ส่วนผู้ยอมแพ้โดยไม่ได้คิดทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ไม่ปล่อยให้ความอยากเข้าครอบงำจิตใจ จึงเรียกว่า แพ้เป็นพระ คือ แพ้ผู้อื่นแต่เอาชนะกิเลสในใจตนได้สำเร็จ
4. ส่วนนวนที่เกิดจากนิยาย นิทาน ตำนาน และพงศาวดาร เช่น ดอกพิกุลร่วง หมายถึง คนที่พูดน้อยหรือไม่ค่อยพูด มีที่มาจากนิทานพื้นบ้านเรื่องพิกุลทอง ตัวนางมีชื่อว่าพิกุลทอง มีคุณลักษณะพิเศษคือ มีผมที่หอม และเวลาพูดจะมีดอกพิกุลทองร่วงออกมาจากปาก
5. ส่วนนวนที่เกิดจากแบบแผนประเพณีและความเชื่อ เช่น กงกำกงเกวียน มีที่มาจากลักษณะของล้อเกวียนที่ประกอบไปด้วย ดุม กำและกง ดุมนั้นเป็นส่วนที่อยู่ตรงกลางของล้อเกวียน มีรูกลม ๆ สำหรับสอดเพลเข้าไประหว่าง ดุม กำและกง กง คือ ส่วนรอบของล้อที่เป็นวงกลม รวมกันเรียกว่ากงเกวียน เวลาที่กงเกวียนหมุนรอบ เพลากำเกวียน (ซี่ล้อ) ก็หมุนตามไปด้วยอยู่ตลอดเวลา ส่วนนวนนี้หมายความว่า ใครทำกรรมสิ่งใดก็ย่อมได้รับผลกรรมนั้นตอบแทนหรือกรรมสนองกรรม
6. ส่วนนวนที่เกิดจากอุบัติเหตุ เช่น ตกกระไดพลอยโจน หมายถึง คนหนึ่งตกกระได คนที่อยู่บนที่นั้นด้วยก็มักจะกระโจนเข้าไปช่วยทั้งที่ไม่ใช่เรื่องของตน แต่ตนจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนด้วย กล่าวคือ จำเป็นต้องยอมเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่มีทางเลือก
7. ส่วนนวนที่เกิดจากการละเล่นหรือกีฬา เช่น สู้จนเย็บตา มาจากการชนไก่ หมายถึง สู้จนถึงที่สุด สู้ไม่ถอย เป็นต้น

8. สำนวนที่เกิดจากความประพฤติ เช่น กินข้าวร้อนนอนตื่นสาย หมายถึง มีชีวิตอยู่อย่างสุขสบาย เป็นต้น

9. สำนวนที่เกิดจากอวัยวะ เช่น ตีนเท่าฝ่าหอย หมายถึง เด็กทารก เป็นต้น

จากการศึกษาค้นคว้ารูปแบบของโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนจีนพบว่า มีรูปแบบและหลักเกณฑ์ค่อนข้างหลากหลาย ในส่วนของคำนิยามและมูลเหตุที่มาของสำนวนจีนและสำนวนไทยพบว่ามีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน

2.3 ประเภทของสำนวนจีน

สำนวนในภาษาจีนมีจำนวนมากและมีการสื่อความหมายที่หลากหลาย จึงทำให้มีความยากในการทำความเข้าใจถึงความหมายและการสื่อความได้อย่างชัดเจนและถูกต้องแม่นยำ ทั้งนี้ Wáng Qín, Mǎ Guófán, děng (王勤, 马国凡等: 1988) จึงได้จัดทำหนังสือ Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn (分类汉语成语大辞典) ขึ้นเพื่อความง่ายและสะดวกต่อผู้ศึกษาและสนใจสำนวนภาษาจีน โดยมีการจัดแบ่งประเภทตามความหมายที่ปรากฏในสำนวนได้ทั้งหมด 50 ประเภทใหญ่ ดังนี้

1) สำนวนที่กล่าวถึงประเทศชาติ

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงประเทศชาติ เช่น บ้านเมืองที่อุดมสมบูรณ์ ประชาชนมีชีวิตสงบสุข การปกครองบริหารประเทศ เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

安居乐业   ān jū lè yè
หมายถึง อยู่เย็นเป็นสุข ชีวิตสงบสุข

治国安民   zhì guó ān mín
หมายถึง ปกครองประเทศชาติทำให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข

祸国殃民   huò guó yāng mín
หมายถึง สร้างความหายนะให้ประเทศชาติและสร้างความเดือดร้อนให้ประชาชน

国泰民安   guó tài mín ān
หมายถึง ประเทศสงบ ประชาชนเป็นสุข

2) ส่วนนที่กล่าวถึงการเมือง

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการเมือง เช่น การเมืองที่ใสสะอาดและมีดีมน การปฏิรูปการเมือง การแย่งชิงอำนาจ การรับตำแหน่งและการปลดเกษียณของขุนนางข้าราชการ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

政平讼理   zhèng píng sòng lǐ
หมายถึง การเมืองที่ใสสะอาด

暗天无日   àn tiān wú rì
หมายถึง สักคมมืดมนอนธกาล

除旧布新   chú jiù bù xīn
หมายถึง ปฏิรูปกฎเกณฑ์การเมืองเก่าวางรากฐานสิ่งใหม่

达官显宦   dá guān xiǎn huàn
หมายถึง ขุนนางหรือข้าราชการที่เรืองอำนาจ

3) ส่วนนที่กล่าวถึงกฎหมาย

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงกฎหมาย เช่น มาตรการของกฎหมาย การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดหรือการฝ่าฝืนกฎหมาย เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

除恶务尽   chú è wù jìn
หมายถึง กำจัดคนชั่วให้สิ้นซาก

执法如山   zhí fǎ rú shān
หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

违法乱纪   wéi fǎ luàn jì
หมายถึง ฝ่าฝืนกฎหมายและทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคม

名罚饬法   míng fá chì fǎ
หมายถึง ลงโทษอย่างเด็ดขาด ปรับปรุงระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด

4) สำนวนที่กล่าวถึงการทหาร

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการทหาร เช่น ความเกรียงไกรของกองกำลังทหาร การต่อสู้ด้วยความห้าวหาญ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงชัยชนะและความพ่ายแพ้ในการสู้รบของกองกำลังทหาร เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

兵强马壮   bīng qiáng mǎ zhuàng
หมายถึง กองกำลังทหารและกำลังม้ายิ่งใหญ่เกรียงไกร

单枪匹马   dān qiāng pǐ mǎ
หมายถึง ทำศึกสงครามอย่างห้าวหาญไม่เกรงกลัวด้วยตัวคนเดียว

百战百胜   bǎi zhàn bǎi shèng
หมายถึง รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง

节节败退   jié jié bài tuì
หมายถึง การรบที่พ่ายแพ้อย่างต่อเนื่อง

5) สำนวนที่กล่าวถึงการทำงาน

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการทำงาน เช่น ความพยายาม ตั้งใจรับผิดชอบในงาน ความขยันไม่ย่อท้อในความลำบาก ความสะเพร่า หรือการไม่มีความคิดสร้างสรรค์ในงานรวมถึงวิธีการทำงานที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

尽力而为   jìn lì ér wéi
หมายถึง พยายามทำอย่างเต็มที่

不敢告劳   bù gǎn gào láo
หมายถึง ตั้งอกตั้งใจทำงานหนัก ขยันหมั่นเพียรด้วยจิตใจที่จริงจัง

粗心大意   cū xīn dà yì
หมายถึง ความประมาทเลินเล่อ ไม่ละเอียดรอบคอบ

墨守成规   mò shǒu chéng guī
หมายถึง เกร็งครัดหรือยึดอยู่ในกรอบเดิมแบบตายตัว

6) ส่วนนวกักล่าวถึงการผลิต

ส่วนนวกัในภาษาจีนที่กล่าวถึงการผลิต เช่น การใช้แรงงานในการผลิต การทำเกษตรกรรม ชนชั้นหรือสถานะทางอาชีพ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนวกัในประเภทนี้ได้แก่

供不应求   gōng bù yìng qiú
หมายถึง ปริมาณการผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการ

深耕易耨   shēn gēng yì nòu
หมายถึง การทำไร่ไถนาอย่างเหน็ดเหนื่อย

乞儿马医   qǐ ér mǎ yī
หมายถึง คนที่มีสถานะต่ำต้อยราวกับขอทาน

三教九流   sān jiào jiǔ liú
หมายถึง ลัทธิหรือกลุ่มคนที่มีความรู้ทางด้านวิชาการหรืองานศิลปะ

7) ส่วนนวกักล่าวถึงการเรียนรู้

ส่วนนวกัในภาษาจีนที่กล่าวถึงการเรียนรู้ เช่น การขยันหมั่นเพียรในการเรียนหรือวิธีการศึกษาเรียนรู้ เป็นต้น ส่วนนวกัในประเภทนี้ได้แก่

勤学苦练   qín xué kǔ liàn
หมายถึง ขยันหมั่นเพียรในการเรียนรู้ ตั้งใจพากเพียรฝึกฝน

专心一志   zhuān xīn yī zhì
หมายถึง จิตใจมุ่งมั่นจดจ่อ

读书三道   dú shū sān dào
หมายถึง ต้องใช้ความตั้งใจในการเรียนรู้

下学上达   xià xué shàng dá
หมายถึง เรียนรู้ในความรู้ทั่วไป สามารถทำให้เข้าใจหลักเกณฑ์และเหตุผลอย่างลึกซึ้ง

8) ส่วนนวกักล่าวถึงวิชาความรู้

ส่วนนวกัในภาษาจีนที่กล่าวถึงวิชาความรู้ เช่น มีความรอบรู้ มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้งหรือตื่นเขิน รวมถึงผู้ที่ไม่มีความรู้ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนวกัในประเภทนี้ได้แก่

博古通今   bó gǔ tōng jīn
หมายถึง รอบรู้ทั้งเหตุการณ์สมัยโบราณและสมัยปัจจุบัน

见多识广   jiàn duō shì guǎng
หมายถึง รู้มากเห็นมาก มีความรอบรู้กว้างขวาง

不学无术   bù xué wú shù
หมายถึง ไม่มีความรู้ ไม่รู้หนังสือ

目不识丁   mù bù shí dīng
หมายถึง ไม่รู้หนังสือแม้แต่ตัวเดียว

9) ส่วนที่กล่าวถึงการสั่งสอนอบรม

ส่วนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการสั่งสอนอบรม เช่น ความสามารถของครูอาจารย์ วิธีการสั่งสอน การใช้ความอดทนในการสั่งสอน การสั่งสอนอบรมที่ถูกต้อง ผลของการสั่งสอน อบรม รวมถึงการสั่งสอนที่ไม่ดี เป็นต้น ตัวอย่างส่วนในประเภทนี้ได้แก่

能者为师   néng zhě wéi shī
หมายถึง คนที่มีความสามารถหรือความชำนาญคู่ควรแก่การเป็นครูอาจารย์ได้

苦口婆心   kǔkǒu póxīn
หมายถึง ตักเตือนแล้วตักเตือนอีกด้วยความอดทนและหวังดี

日省月试   rì shěng yuè shì
หมายถึง ดำเนินการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ

一树百获   yī shù bǎi huò
หมายถึง ฝึกฝนและเลี้ยงดูคนให้มีความสามารถมักได้รับผลประโยชน์ในระยะยาว

10) ส่วนที่กล่าวถึงคำพูด

ส่วนในภาษาจีนที่กล่าวถึงคำพูด เช่น คำพูดที่ไพเราะสวยงาม คำพูดที่จริงใจ สุภาพ อ่อนโยน ตรงไปตรงมา คำพูดไร้สาระ เหลวไหล รวมถึงประสิทธิผลของคำพูด เป็นต้น ตัวอย่างส่วนในประเภทนี้ได้แก่

甜言蜜语   tiányán mìyǔ
หมายถึง คำพูดที่หวานไพเราะ

语重心长 yǔ zhòng xīn cháng
หมายถึง คำพูดอัดแน่นเต็มไปด้วยน้ำใสใจจริงแฝงไปด้วยความหมายที่ลึกซึ้ง

流言蜚语 liú yán fēi yǔ
หมายถึง คำพูดที่เป็นข่าวเล่าลือเหลวไหล

言多必失 yán duō bì shī
หมายถึง พูดเยอะแล้วย่อมเกิดปัญหาอย่างแน่นอน

11) ส่วนที่กล่าวถึงบทประพันธ์

ส่วนในภาษาจีนที่กล่าวถึงบทประพันธ์ เช่น ความยอดเยี่ยม ประณีตงดงาม ลีลาของภาษาที่ใช้ในบทประพันธ์ รวมถึงลักษณะ วิธีการและคำวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับบทประพันธ์ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนในประเภทนี้ได้แก่

锦心绣口 jǐn xīn xiù kǒu
หมายถึง แนวความคิดของบทประพันธ์ที่ยอดเยี่ยมสวยงาม

绝妙好辞 jué miào hǎo cí
หมายถึง บทประพันธ์ที่ยอดเยี่ยมเลิศล้ำเป็นที่สุด

有声有色 yǒu shēng yǒu sè
หมายถึง บทประพันธ์ที่มีชีวิตชีวาเหมือนเรื่องจริง

点铁成金 diǎn tiě chéng jīn
หมายถึง งานประพันธ์เดิมไม่ค่อยดี จึงปรับปรุงกระทั่งกลายเป็นบทประพันธ์ที่ดีเยี่ยม

12) ส่วนที่กล่าวถึงศิลปะ

ส่วนในภาษาจีนที่กล่าวถึงศิลปะ เช่น ศิลปะในการขับร้องละครเพลง ศิลปะทางด้านดนตรี ภาพวาด รวมถึงศิลปะในการเขียนอักษรจีน เป็นต้น ตัวอย่างส่วนในประเภทนี้ได้แก่

插科打诨 chā kē dǎ hùn
หมายถึง การแสดงตลกที่แสดงให้ผู้ชมดูคั่นระหว่างดูการแสดงขับร้องละครเพลง

吹竹弹丝 chuī zhú tán sī
หมายถึง ศิลปะการบรรเลงดนตรีที่เกี่ยวกับเครื่องเป่าและเครื่องดีด

画中有诗 huà zhōng yǒu shī
หมายถึง ภาพวาดทิวทัศน์ที่มีความหมายของบทกลอนซ่อนอยู่ในภาพ

笔力砚城 bǐ lì yàn chéng
หมายถึง การเขียนอักษรจีนต้องเหมือนกับการบัญชาการรบ ต้องพิถีพิถันและหนักแน่น

13) สำนวนที่กล่าวถึงภูมิศาสตร์

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงภูมิศาสตร์ เช่น ดินแดนหรืออาณาเขตที่กว้างใหญ่ เขตแดนที่ห่างไกล อาณาเขตที่ติดต่อกัน รวมถึงบรรยากาศหรือสภาพการณ์ในชุมชนเมืองและชนบท เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

幅员广大 fú yuán guǎng dà
หมายถึง อาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล

山南海北 shān nán hǎi běi
หมายถึง สถานที่หรือดินแดนอันไกลโพ้น

一箭之地 yī jiàn zhī dì
หมายถึง หนทางไม่ไกล ระยะห่างใกล้

十字街头 shí zì jiē tóu
หมายถึง บรรยากาศคึกคักครื้นเครงมีชีวิตชีวาในตัวเมือง

14) สำนวนที่กล่าวถึงการทัศนจร

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการทัศนจร เช่น ระยะทางในการเดินทางทัศนจร สภาพของร่างกายในการเดินทาง สถานที่พัก เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

跋山涉水 bá shān shè shuǐ
หมายถึง การเดินทางระยะทางไกลที่แสนลำบาก

车殆马烦 chē dài mǎ fán
หมายถึง ความเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทางทัศนจร

梯山航海 tī shān háng hǎi
หมายถึง ระยะทางในการเดินทางไกลและยากลำบาก

行踪无定   xíng zōng wú dìng
หมายถึง สถานที่เดินทางและแหล่งที่พักที่ไม่แน่นอน

15) สำนวนที่กล่าวถึงทัศนียภาพ

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงทัศนียภาพ เช่น บรรยากาศทัศนียภาพที่สวยงาม
ทัศนียภาพ ทิวทัศน์ยามค่ำคืน เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

绿水青山   lǜ shuǐ qīng shān
หมายถึง ภูเขาเขียวน้ำใส เปรียบทัศนียภาพที่สวยงามมีทั้งภูเขาและสายน้ำ

无边风月   wú biān fēng yuè
หมายถึง ทัศนียภาพที่สวยงามอย่างมาก

花朝月夕   huā zhāo yuè xī
หมายถึง ดอกไม้ยามเช้าและแสงจันทร์ยามพลบค่ำ เปรียบทิวทัศน์ที่สวยงาม

月白风清   yuè bái fēng qīng
หมายถึง ค่ำคืนที่สวยงามและเงียบสงบ

16) สำนวนที่กล่าวถึงพืชพันธุ์ไม้

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงพืชพันธุ์ไม้ เช่น ลักษณะความสูงใหญ่ ความเขียวขจีของ
พันธุ์ต้นไม้ กล่าวรวมถึงดอกไม้ใบหญ้า เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

长林丰草   cháng lín fēng cǎo
หมายถึง ต้นไม้สูงใหญ่เขียวชอุ่มเป็นพุ่มพฤษภ

纷红骇绿   fēn hóng hài lǜ
หมายถึง ดอกไม้ใบหญ้าแกว่งพริ้วสวยงาม

干云蔽日   gān yún bì rì
หมายถึง ต้นไม้สูงใหญ่บดบังแสงอาทิตย์

古木参天   gǔ mù cān tiān
หมายถึง ต้นไม้เก่าแก่ที่สูงตระหง่าน

17) ส่วนนที่กล่าวถึงฤดูกาล

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงฤดูกาล เช่น สภาพอากาศ ทิวทัศน์ในฤดูกาลต่าง ๆ ตลอดจนความแห้งแล้งจากฤดูกาล เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

天朗气清   tiān lǎng qì qīng
หมายถึง สภาพอากาศดี ท้องฟ้าแจ่มใส

春暖花开   chūn nuǎn huā kāi
หมายถึง ดอกไม้บานสะพรั่งในฤดูใบไม้ผลิที่แสนอบอุ่น

长天老日   cháng tiān lǎo rì
หมายถึง ช่วงฤดูร้อนที่มีกลางวันยาวนาน

秋高气爽   qiū gāo qì shuǎng
หมายถึง อากาศในฤดูใบไม้ร่วงเย็นสบาย

18) ส่วนนที่กล่าวถึงกาลเวลา

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงกาลเวลา เช่น ความสั้นยาว ความเร็วช้าของกาลเวลา การเห็นคุณค่าและรักษาเวลา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

年深月久   nián shēn yuè jiǔ
หมายถึง กาลเวลาที่ยาวนาน

一时半刻   yī shí bàn kè
หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่สั้นประเดี๋ยวประด๋าว

机不可失   jī bù kě shī
หมายถึง อย่าปล่อยเวลาให้ลอยผ่านไป ควรรักษาไว้ให้ดี

时移世易   shí yí shì yì
หมายถึง โลกหมุนเปลี่ยนไปตามกาลเวลาที่หมุนเวียนเปลี่ยนแปลง

19) ส่วนนที่กล่าวถึงแผนการ

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงแผนการ เช่น การคิดวางแผน การมีแผนการกลยุทธ์สูงล้ำ ลึก และแผนการชั่วร้ายกลับกลอก เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

将计就计 jiāng jì jiù jì
หมายถึง การคิดวางแผนการซ้อนแผนการ

深思远虑 shēn sī yuǎn lǜ
หมายถึง การพิจารณาครุ่นคิด วางแผนอย่างลึกซึ้งและรอบคอบ

攻心为上 gōng xīn wéi shàng
หมายถึง การคิดแผนการกลยุทธ์ชั้นสูงโจมตีและทำลายส่วนสำคัญของฝ่ายตรงข้าม

顺手牵羊 shùn shǒu qiān yáng
หมายถึง คิดวางแผนใช้จุดอ่อนของฝ่ายตรงข้ามเพื่อฉกฉวยผลประโยชน์

20) สำนวนที่กล่าวถึงส่วนได้และส่วนเสีย

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงส่วนได้และส่วนเสีย เช่น การได้รับและสูญเสีย
ผลประโยชน์ รวมถึงความละโมบ เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

不无小补 bù wú xiǎo bǔ
หมายถึง อย่างน้อยก็ได้รับความช่วยเหลือ สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้

先难后获 xiān nán hòu huò
หมายถึง พยายามด้วยความลำบากก่อน หลังจากนั้นต้องได้รับประสิทธิผลที่ดีแน่นอน

炊沙做饭 chuī shā zuò fàn
หมายถึง ใช้ทรายในการหุงอาหาร เปรียบการทำเรื่องที่ไม่มีความหวังได้รับผลลัพธ์อะไร

贪得无厌 tān dé wú yàn
หมายถึง ละโมบไม่รู้จักอิ่ม

21) สำนวนที่กล่าวถึงคุณและโทษ

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงคุณและโทษ เช่น การสร้างสิ่งสมคุณงามความดี ลักษณะ
ของโทษหรือความผิดพลาด เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

不可磨灭 bù kě mó miè
หมายถึง คุณงามความดีจะคงอยู่ไปตลอด ไปสูญหายมลายไป

将功补过 jiāng gōng bǔ guò
หมายถึง ใช้คุณความดีชดเชยความผิดพลาด

大错特错   dà cuò tè cuò
หมายถึง ความผิดพลาดที่ร้ายแรง

明知故犯   míng zhī gù fàn
หมายถึง รู้ว่าผิดยังตั้งใจที่จะทำความผิดนั้น

22) สำนวนที่กล่าวถึงความลำบากและความสบาย

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงความลำบากและความสบาย เช่น ทำงานอย่างลำบาก ตั้งใจทำงานอย่างมุมานะ การรักความสบาย เกียจคร้าน หลีกเลียงการทำงาน เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

千辛万苦   qiān xīn wàn kǔ
หมายถึง เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าจนแทบล้มประดา

废寝忘食   fèi qǐn wàng shí
หมายถึง ทำงานหรือเรียนด้วยความเหน็ดเหนื่อยลำบาก ไม่สนใจกินอาหารและพักผ่อน

饭来张口   fàn lái zhāng kǒu
หมายถึง อ้าปากรอกิน เปรียบคนที่หลีกเลียงไม่ยอมทำงาน รอเพียงประสิทธิผล

游手好闲   yóu shǒu hào xián
หมายถึง ล่องลอยเกียจคร้าน ไม่ยอมทำงาน

23) สำนวนที่กล่าวถึงทรัพย์สินเงินทอง

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงทรัพย์สินเงินทอง เช่น ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความใจกว้างไม่เสียดายในสินทรัพย์ ความหุรหุราฟุ่มเฟือย ตระหนี่ ละโมบ เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

轻财好施   qīng cái hào shī
หมายถึง ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือ การกุศลมากกว่าเสียดายทรัพย์สินเงินทอง

大手大脚   dà shǒu dà jiǎo
หมายถึง ใช้จ่ายมือเติบ ฟุ่มเฟือย

一毛不拔   yī máo bù bá
หมายถึง เหนียวขี้ตืด ตระหนี่มากแม้แต่ขนเส้นเดียวก็ไม่ยอมให้ร่วงหล่น

见钱眼红 jiàn qián yǎn hóng
หมายถึง เห็นเงินแล้วตาลุกวาว เปรียบคนที่ละโมภเห็นแก่เงิน

24) สำนวนที่กล่าวถึงความร่ำรวย

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงความร่ำรวย เช่น ชีวิตร่ำรวยอุดมสมบูรณ์ มีเงินทองเหลือใช้ อยู่ดีกินดี รวมถึงสิ่งที่ล้ำค่า เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภหานี้ได้แก่

丰衣足食 fēng yī zú shí
หมายถึง ชีวิตอุดมสมบูรณ์ อยู่ดีกินดี

小康之家 xiǎo kāng zhī jiā
หมายถึง ครอบครัวอยู่ดีกินดี

香车宝马 xiāng chē bǎo mǎ
หมายถึง รถที่หรูหราโอ้อ่า ม้าดีที่มีค่า เปรียบสิ่งที่ล้ำค่าและมีราคา

无价之宝 wú jià zhī bǎo
หมายถึง สิ่งที่ดีค่าหรือราคาไม่ได้ เปรียบกับสิ่งของที่ล้ำค่าไม่อาจตีค่าราคาได้

25) สำนวนที่กล่าวถึงความยากจน

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงความยากจน เช่น ความยากจนขั้นแค้น ความอดอยากยากแค้น ขาดแคลนอาหารและเครื่องนุ่งห่ม รวมถึงการมีหนี้สิน เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภหานี้ได้แก่

弊车羸马 bì chē léi mǎ
หมายถึง ม้าผอมแห้งไร้เรี่ยวแรง รถทรุดโทรม เปรียบฐานะทางบ้านที่ยากจนขั้นแค้น

并日而食 bìng rì ér shí
หมายถึง ฐานะยากจนไม่มีกิน สองวันถึงจะได้กินข้าวหนึ่งครั้ง

衣不蔽体 yī bù bì tǐ
หมายถึง เสื้อผ้าขาดบาง ไม่สามารถปิดบังร่างกายได้

东挪西凑 dōng nuó xī còu
หมายถึง หนี้สินรอบด้าน ต้องหาเยี่ยมเงินไปทั่ว

26) ส่วนนที่กล่าวถึงจำนวนหรือปริมาณ

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงจำนวนหรือปริมาณ เช่น จำนวนคน ปริมาณความมากน้อย ระยะความถี่บ่อยหรือความห่างของสิ่งต่างๆ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

林林总总   lín lín zǒng zǒng
หมายถึง คนจำนวนมากมารวมตัวอยู่ด้วยกัน

不可多得   bù kě duō dé
หมายถึง มีจำนวนน้อย ได้มาไม่ง่าย

粥少僧多   zhōu shǎo sēng duō
หมายถึง ข้าวต้มมีน้อยแต่พระมีมาก อุปมาของที่มีน้อยไม่พอแบ่ง

一误再误   yī wù zài wù
หมายถึง ทำผิดพลาดครั้งแล้วครั้งเล่า

27) ส่วนนที่กล่าวถึงขั้นระดับ

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงขั้นระดับ เช่น ระดับมากน้อย ตื้นลึก หนาเบาของความแตกต่างและความเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

千差万别   qiān chā wàn bié
หมายถึง แตกต่างกันอย่างมาก ผิดกันไกล

大同小异   dà tóng xiǎo yì
หมายถึง แตกต่างกันเล็กน้อย ส่วนใหญ่เหมือนกัน

无以复加   wú yǐ fù jiā
หมายถึง อย่างสุดขีดลึกซึ้ง ไม่มีทางลึกซึ้งไปได้มากกว่านี้

面目全非   miàn mù quán fēi
หมายถึง เปลี่ยนแปลงไปมาก แตกต่างจากเมื่อก่อนอย่างสิ้นเชิง

28) ส่วนนที่กล่าวถึงการปลูกสร้าง

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการปลูกสร้าง เช่น ตึกก่อสร้างที่สูงใหญ่ โออาร์โทฐานเรียบง่าย โกรโรโกโส เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

富丽堂皇 fù lì táng huáng
หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่โอ่อ่าโรฐาน

高楼大厦 gāo lóu dà shà
หมายถึง ตึกก่อสร้างที่สูงใหญ่

蓬门荜户 péng mén bì hù
หมายถึง บ้านโกโรโกโส บ้านที่ก่อด้วยหญ้าและกิ่งไม้

竹篱茅舍 zhú lí máo shè
หมายถึง กระท่อมและรั้วไม้ไผ่

29) สำนวนที่กล่าวถึงคนที่มีความสามารถ

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงคนที่มีความสามารถ เช่น คนที่มีความสามารถโดดเด่น การคัดเลือกคนในการดำรงตำแหน่ง คนที่ไร้ความสามารถ และความไม่เหมาะสมของวิธีการใช้คน เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

才貌出众 cái mào chū zhòng
หมายถึง คนที่มีความสามารถและหน้าตาโดดเด่นหรือเหนือกว่าผู้อื่น

任贤使能 rèn xián shǐ néng
หมายถึง คัดเลือกและแต่งตั้งคนจากคนที่มีคุณธรรมและปรีชาสามารถ

碌碌无能 lù lù wú néng
หมายถึง คนธรรมดาสามัญที่ไม่มีความสามารถอะไรเลย

大材小用 dà cái xiǎo yòng
หมายถึง ใช้คนไม่เหมาะสมกับงาน เกิดความสิ้นเปลือง

30) สำนวนที่กล่าวถึงมิตรภาพ

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงมิตรภาพ เช่น ลักษณะความลึกซึ้งและเบาบางในมิตรภาพ ความสัมพันธ์ ความคิดถึง อาลัยอาวรณ์มิตรสหาย รวมถึงการตัดความสัมพันธ์ฉันทมิตร เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

深情厚谊   shēn qíng hòu yì
หมายถึง มิตรภาพอันลึกซึ้ง

一面之缘   yī miàn zhī yuán
หมายถึง มิตรภาพที่มีต่อกันบางเบาไม่ลึกซึ้ง เหมือนคนที่เพิ่งเจอกันครั้งแรก

依依惜别   yī yī xī bié
หมายถึง จากไปด้วยความอาลัยอาวรณ์

割席绝交   gē xí jué jiāo
หมายถึง การตัดความสัมพันธ์อย่างเด็ดขาด

31) ส่วนนที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ตนเอง

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ตนเอง เช่น การใช้ความคิด ทบทวนสิ่งผิดพลาด การมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น การรู้จักปลูกฝังคุณธรรมในใจตนเอง รู้เห็นผิดชอบ รวมถึงการปลูกฝังตนเองให้เป็นคนดี คิดแต่สิ่งที่ดี เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

闭门思过   bì mén sī guò
หมายถึง การใช้ความคิดทบทวนความผิดพลาดของตน

宽宏大量   kuān hóng dà liàng
หมายถึง มีน้ำใจโอบอ้อมอารี

不欺暗室   bù qī àn shì
หมายถึง แม้อยู่ในที่ไม่มีใครเห็นหรือรับรู้ก็ยังประพฤติตนเป็นคนดี

知足不辱   zhī zú bù rǔ
หมายถึง รู้จักพอในสิ่งที่ตนเองมี ไม่ละโมภะอยากได้

32) ส่วนนที่กล่าวถึงความประพฤติและคุณธรรม

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงความประพฤติและคุณธรรม โดยแบ่งออกเป็นความประพฤติและคุณธรรมในทางที่ดีและไม่ดี เช่น ความซื่อตรง ความเมตตาไม่คิดแค้น การให้อภัย สุภาพ ถ่อมตน เป็นต้น ในส่วนของความประพฤติและคุณธรรมที่ไม่ดี เช่น การเนรคุณ การทำความชั่ว การหลอกลวงและการทำเรื่องผิดศีลธรรม เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

浩然之气 hào rán zhī qì
หมายถึง จิตใจที่ซื่อตรงและยิ่งใหญ่

不念旧恶 bù niàn jiù è
หมายถึง ให้อภัย ไม่เคียดแค้นหรือคิดแต่เรื่องไม่ดีของคนอื่น

忘恩负义 wàng ēn fù yì
หมายถึง เนรคุณ ออกตัญญู

为非作歹 wéi fēi zuò dǎi
หมายถึง ก่อกรรมทำเข็ญ ก่อกรรมทำชั่ว

33) สำนวนที่กล่าวถึงอารมณ์ความรู้สึก

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ความรู้สึกเป็นสุข ทุกข์ ความโกรธ
สำนึกผิด ความกลัว กังวลใจ เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

乐不可支 lè bù kě zhī
หมายถึง เป็นสุขอย่างยิ่ง

愁眉苦脸 chóu méi kǔ liǎn
หมายถึง เป็นทุกข์ หน้านี้ว้าววมวด

怒发冲冠 nù fà chōng guān
หมายถึง โกรธ เดือดดาลเป็นพินเป็นไฟ

悔不当初 huǐ bù dāng chū
หมายถึง เสียใจและสำนึกผิดกับสิ่งที่ทำในตอนแรก

34) สำนวนที่กล่าวถึงปณิธานและความตั้งใจ

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงปณิธานและความตั้งใจ เช่น การมีความตั้งใจแน่วแน่ การ
มีจิตมุ่งหาความก้าวหน้า การขาดการมองการไกล ไม่มีปณิธาน รวมถึงการมีจิตใจดีอั้น มั่นใจ
ในตนเองจนเกินไป เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

坚定不移 jiān dìng bù yí
หมายถึง มีความตั้งใจที่เด็ดเดี่ยวแน่วแน่ ไม่หวั่นไหว

不甘落后   bù gān luò hòu
หมายถึง ไม่ยอมล้าหลัง มีจิตใจมุ่งแสวงหาความก้าวหน้า

胸无大志   xiōng wú dà zhì
หมายถึง ขาดปณิธานและความตั้งใจ ไม่มีสายตาก็กว้างไกล

固执己见   gù zhí jǐ jiàn
หมายถึง ตีอึ้งตั้งต้นในความคิดเห็นของตนเอง

35) ส่วนที่กล่าวถึงสติปัญญา

ส่วนในภาษาจีนที่กล่าวถึงสติปัญญา เช่น สติปัญญาดี ฉลาดคล่องแคล่ว หรือการขาดความรอบรู้ ไม่ยอมรับรู้เหตุการณ์ภายนอกรวมถึงความโง่เขลาเบาปัญญา เป็นต้น ตัวอย่างส่วนในประเภทนี้ได้แก่

聪明伶俐   cōng míng líng lì
หมายถึง สติปัญญาดี ฉลาดปราดเปรื่อง

无所不通   wú suǒ bù tōng
หมายถึง รอบรู้ทุกด้าน ไม่มีอะไรที่ไม่เชี่ยวชาญ

闭目塞听   bì mù sè tīng
หมายถึง ปิดหูปิดตา ไม่ยอมรับรู้เหตุการณ์ภายนอก

笨头笨脑   bèn tóu bèn nǎo
หมายถึง ไม่ฉลาด ไม่คล่องแคล่ว โง่เขลาเบาปัญญา

36) ส่วนที่กล่าวถึงลักษณะหน้าตา

ส่วนในภาษาจีนที่กล่าวถึงลักษณะหน้าตา เช่น หญิงสาวที่มีหน้าตาสดใส งดงาม หรือคนที่มีหน้าตาน่าเกลียด อัปลักษณ์ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนในประเภทนี้ได้แก่

容光焕发   róng guāng huàn fā
หมายถึง สีหน้าสดชื่น หน้าตาสดใส ราชดี

花容月貌   huā róng yuè mào
หมายถึง หญิงสาวที่มีหน้าตาสวยงามสะกดตาคนพบเห็น

长颈鸟喙 cháng jǐng niǎo huì

หมายถึง คนที่มีหน้าตาน่าเกลียดแปลกประหลาด ไม่เหมือนกับคนทั่วไป

面目可憎 miàn mù kě zēng

หมายถึง หน้าตาทำให้อับลักษณ์ เป็นที่น่ารังเกียจของคนทั่วไป

37) ส่วนนที่กล่าวถึงลักษณะรูปร่าง

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงลักษณะรูปร่าง เช่น รูปร่างแข็งแรงกำยำ อรชรอันแอ่น ผอมแห้งรวมถึงลักษณะผิวพรรณ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

彪形大汉 biāo xíng dà hàn

หมายถึง ชายที่มีร่างกายกำยำล่ำสัน

绰约多姿 chuò yuē duō zī

หมายถึง รูปร่างอรชรอันแอ่น

耸脖成山 sǒng bó chéng shān

หมายถึง คนที่มีรูปร่างผอมแห้งจนเห็นกระดูก

冰肌玉骨 bīng jī yù gǔ

หมายถึง กล้ามเนื้อและผิวหนังที่ใสและผุดผ่อง

38) ส่วนนที่กล่าวถึงลักษณะท่าทาง

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงลักษณะท่าทาง สามารถแบ่งเป็นลักษณะท่าทางที่งดงาม และลักษณะท่าทางที่ไม่ดี เช่น การมีลักษณะท่าทางที่สะอาดเรียบร้อย องอาจผึ่งผาย หรือ ลักษณะท่าทางที่ไม่ดีเรื่อง มีลักษณะคำพูดและการกระทำที่ใจแคบ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

从容洒落 cóng róng sǎ luò

หมายถึง มีลักษณะท่าทางสะอาดเรียบร้อย มีความเป็นธรรมชาติ

温文尔雅 wēn wén ěr yǎ

หมายถึง มีท่าทางสุภาพอ่อนโยน สุขุม

不三不四 bù sān bù sì

หมายถึง มีลักษณะไม่เข้าท่า ไม่ได้เรื่อง ไม่เป็นโล้เป็นพาย

小家子气 xiǎo jiā zǐ qì

หมายถึง คนที่มีลักษณะท่าทาง คำพูดหรือการแสดงออกที่ใจแคบ

39) ส่วนนที่กล่าวถึงมารยาทการเข้าสังคม

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงมารยาทการเข้าสังคม เช่น การแสดงความเคารพศรัทธา หรือเลื่อมใสผู้อื่นด้วยความศรัทธา การอวยพรผู้อื่นในเทศกาลต่างๆ หรือการแสดงความสนใจ ฟังผู้อื่น เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

以手加額 yǐ shǒu jiā é

หมายถึง การแสดงความเคารพศรัทธาต่อผู้อื่นอย่างเลื่อมใส

万事如意 wàn shì rú yì

หมายถึง อวยพรให้ทุกเรื่องสมความปรารถนา

一路福星 yī lù fú xīng

หมายถึง คำอวยพรให้มีโชคลาภในการเดินทาง

洗耳恭听 xǐ ěr gōng tīng

หมายถึง ล้างหูฟังด้วยความนอบน้อม ตั้งใจฟัง

40) ส่วนนที่กล่าวถึงสตรี

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงสตรี เช่น การแต่งตัว การบ่งบอกสถานะ ความมีคุณธรรม หรือสภาพชีวิตของสตรี เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

油头粉面 yóu tóu fěn miàn

หมายถึง หวีผมและทาหน้าปะแป้งสวยหยาดเยิ้ม

千金小姐 qiān jīn xiǎo jiě

หมายถึง คำที่ใช้บอกสถานะเรียกนายหญิงน้อยหรือบุตรธิดาของผู้อื่น

贤妻良母 xián qī liáng mǔ

หมายถึง หญิงสาวที่เพียบพร้อมไปด้วยคุณธรรมของการเป็นมารดาและภรรยา

残花败柳 cán huā bài liǔ

หมายถึง หญิงสาวที่หลงระเริงหรือโดนผู้ชายย่ำยีแล้วทิ้งไป

41) สำนวนที่กล่าวถึงความรัก

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงความรัก เช่น ความรักแรกพบ ความรักแบบหญิงชาย ความรักระหว่างพี่น้อง ความคิดถึงระหว่างคนรักรวมถึงความชอบ เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

一见钟情 yī jiàn zhōng qíng
หมายถึง รักแรกพบ รักตั้งแต่แรกเห็น

儿女情长 ér nǚ qíng cháng
หมายถึง ความรู้สึกลึกซึ้งที่ชายหญิงญาติพี่น้องมีต่อกัน ยากที่จะสลัดความรู้สึกนี้ออกไปได้

红豆相思 hóng dòu xiāng sī
หมายถึง ถั่วแดงสัญลักษณ์ของความคิดถึงกันระหว่างคนรัก

相亲相爱 xiāng qīn xiāng ài
หมายถึง รักใคร่ชอบพอกันและกัน

42) สำนวนที่กล่าวถึงการสมรส

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการสมรส เช่น คู่ครองที่เหมาะสมกัน มีสถานะเท่าเทียมกัน การเลือกคู่ครอง การถูกคลุมถุงชน ความสวยงามและปัญหาของชีวิตสมรส เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

门当户对 mén dāng hù duì
หมายถึง คู่สมรสที่มีวงศ์ตระกูลฐานะเท่าเทียมกัน

媒妁之言 méi shuò zhī yán
หมายถึง การแต่งงานที่ถูกจัดขึ้นเพราะคำสั่งของพ่อแม่และคำพูดของแม่สื่อ

白头偕老 bái tóu xié lǎo
หมายถึง คู่สามีภรรยาที่ถือไม่หย่าขาดของกระบองยอดเพชร

别鹤孤鸾 bié hè gū luán
หมายถึง สามีภรรยาที่แยกกันอยู่หรือหย่าขาดจากกัน

43) ส่วนนที่กล่าวถึงครอบครัว

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงครอบครัว เช่น การสร้างครอบครัว สร้างอาชีพ ดูแลสมาชิกในครอบครัว ความสุข ความปรองดองและความขัดแย้งภายในครอบครัว เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

安家立业   ān jiā lì yè
หมายถึง ก่อร่างสร้างครอบครัว สร้างอาชีพ

养家活口   yǎng jiā huó kǒu
หมายถึง เลี้ยงดูสมาชิกทุกคนในบ้าน

抱子弄孙   bào zǐ nòng sūn
หมายถึง ความสุขในบั้นปลายชีวิตของคนสูงวัยที่ได้ดูแลลูกเลี้ยงหลาน

骨肉相残   gǔ ròu xiāng cán
หมายถึง คนในครอบครัวขัดแย้งทำร้ายกันเอง

44) ส่วนนที่กล่าวถึงการดื่มกิน

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงการดื่มกิน เช่น การดื่มกินอย่างเต็มที่ รสชาติของอาหาร ความธรรมดาเรียบง่ายในมื้ออาหาร เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

大吃大喝   dà chī dà hè
หมายถึง ดื่มกินกันอย่างยิ่งใหญ่และเต็มที่

山珍海味   shān zhēn hǎi wèi
หมายถึง อาหารชั้นหนึ่งที่มีรสชาติอร่อย

粗茶淡饭   cū chá dàn fàn
หมายถึง อาหารง่ายๆ

食不重味   shí bù chóng wèi
หมายถึง ไม่เลือกกิน กินอยู่อย่างเรียบง่าย

45) ส่วนนที่กล่าวถึงช่วงชีวิต

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงช่วงชีวิต เช่น การกำเนิด สิ่งที่ต้องพบเจอในชีวิต วัชชรา รวมถึงความอายุยืนยาวของวัชชรา เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

充闾之庆 chōng lú zhī qìng
หมายถึง คนมีชื่อเสียงให้กำเนิดบุตรชาย

酸甜苦辣 suān tián kǔ là
หมายถึง รสชาติของชีวิตที่เต็มไปด้วยความขมขื่นและความชื่นมื่น

垂老之年 chuí lǎo zhī nián
หมายถึง อายุเข้าสู่วัยแก่ชรา

寿星老儿 shòu xīng lǎo er
หมายถึง ผู้เฒ่าอายุยืน

46) สำนวนที่กล่าวถึงโรคภัยไข้เจ็บ

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงโรคภัยไข้เจ็บ เช่น ลักษณะอาการของโรคภัย สาเหตุของการเจ็บป่วย เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

病入膏肓 bìng rù gāo huāng
หมายถึง อาการป่วยเป็นมากจนเหลือวิสัยที่จะเยียวยาได้ ป่วยเข้ากระดูก

一病不起 yī bìng bù qǐ
หมายถึง ล้มป่วยลงแล้วลุกจากเตียงไม่ขึ้น

病从口入 bìng cóng kǒu rù
หมายถึง เจ็บป่วยเพราะอาหารที่กินเข้าไปไม่สะอาดถูกหลักรอนามัย

积劳成疾 jī láo chéng jí
หมายถึง หักโหมทำงานหนักเป็นเวลานานจนมีโรคติดตัว

47) สำนวนที่กล่าวถึงโชคและภัย

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงโชคและภัย เช่น ความโชคดี ความมีมงคล ภัยพิบัติ ความเคราะห์ร้าย เป็นต้น ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

逢凶化吉 féng xiōng huà jí
หมายถึง เปลี่ยนเรื่องร้ายให้กลายเป็นดี

化险为夷 huà xiǎn wéi yí
หมายถึง เปลี่ยนภัยอันตรายให้รอดพ้นปลอดภัย

飞来横祸   fēi lái hèng huò
หมายถึง ภัยพิบัติหรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน

雪上加霜   xuě shàng jiā shuāng
หมายถึง ฝ่ำซ้ำตำพलय ประสบความเคราะห์ร้ายแล้วยังถูกเคราะห์ร้ายซ้ำเติมอีก

48) ส่วนนที่กล่าวถึงความเชื่อ

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงความเชื่อ เช่น ความเชื่อในโลกในอุดมคติ เชื่อในเรื่องหวังวิภูจักรของความทุกข์ เชื่อในเรื่องของสวรรค์รวมถึงเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

极乐世界   jí lè shì jiè
หมายถึง โลกในอุดมคติที่มีแต่สิ่งดี ๆ ที่สวยงาม

苦海无边   kǔ hǎi wú biān
หมายถึง ความเชื่อในเรื่องของหวังแห่งความทุกข์ที่ไม่มีขอบเขตสิ้นสุด

命中注定   mìng zhōng zhù dìng
หมายถึง ผู้คนเชื่อว่า สวรรค์เป็นผู้กำหนดชะตาชีวิตของมนุษย์ทุกคน และไม่มีมนุษย์คนไหนที่สามารถเปลี่ยนแปลงชะตาชีวิตได้ด้วยตนเอง

现世现报   xiàn shì xiàn bào
หมายถึง กรรมสนองในชาตินี้อย่างทันตาเห็น

49) ส่วนนที่กล่าวถึงความตาย

ส่วนนในภาษาจีนที่กล่าวถึงความตาย เช่น ลักษณะหรือสาเหตุของการตาย การระลึกถึงคนที่ตายไปแล้วด้วยจิตอวารณ์ เป็นต้น ตัวอย่างส่วนนในประเภทนี้ได้แก่

同归于尽   tóng guī yú jìn
หมายถึง ประสบความตายไปพร้อมกัน

为国捐躯   wèi guó juān qū
หมายถึง เสียชีพเพื่อชาติ ยอมตายเพื่อปกป้องประเทศชาติ

天夺之魄   tiān duó zhī pò
หมายถึง วิญญาณล่องลอย เปรียบคนที่ใกล้ความตาย

殊深軫念   shū shēn zhěn niàn
หมายถึง ร่ำลึกถึงคนที่ตายไปแล้วอย่างสุดซึ้ง

50) สำนวนที่กล่าวถึงเรื่องทั่วไปอื่นๆ

สำนวนในภาษาจีนที่กล่าวถึงเรื่องทั่วไปอื่นๆ โดยเป็นเรื่องทั่วไปที่ไม่ได้เฉพาะเจาะจง เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ กล่าวรวมเรื่องทั่วไป ตัวอย่างสำนวนในประเภทนี้ได้แก่

安步当车   ān bù dàng chē
หมายถึง เดินไปอย่างช้าๆ เดินไปแทนการนั่งรถ

百川归海   bǎi chuān guī hǎi
หมายถึง สายน้ำทุกสายไหลมุ่งสู่มหาสมุทร

包罗万象   bāo luó wàn xiàng
หมายถึง ครอบคลุมไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง

大千世界   dà qiān shì jiè
หมายถึง โลกอันกว้างใหญ่ไพศาล

จากการแบ่งประเภทสำนวนที่ปรากฏในพจนานุกรมการแบ่งประเภทสำนวนของ Wáng Qín, Mǎ Guófán, děng (王勤, 马国凡, 等: 1988) สามารถแบ่งเป็นทั้งหมด 50 ประเภท จึงสรุปได้ว่า สำนวนที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกันได้มีการจัดแบ่งให้อยู่ในประเภทเดียวกัน ทั้งนี้แต่ละสำนวนอาจมีความหมายของสำนวน การเน้นย้ำความหนักเบาของคำที่ปรากฏในสำนวน ตลอดจนการนำไปประยุกต์ใช้ที่แตกต่างกัน โดยสิ่งที่กล่าวมาข้างต้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความหลากหลายของการสื่อความหมายสำนวนจีนได้เป็นอย่างดี ในขณะเดียวกัน การจัดแบ่งประเภทของสำนวนจีนสามารถช่วยให้เข้าใจการนำสำนวนจีนไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และแม่นยำมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

บทที่ 3

โครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

จากการเก็บรวบรวมสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนจาก Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn (Wáng Qín, Mǎ Guófán děng, 1988) พบว่ามีจำนวนรวมทั้งสิ้น 429 สำนวน แต่ละสำนวนมีโครงสร้างที่แตกต่างกัน อีกทั้งในบทนี้จึงจะทำการศึกษาโครงสร้างจำนวนพยางค์ และโครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

3.1 โครงสร้างจำนวนพยางค์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

ตามหลักทฤษฎี ของ Mǎ Guófán (1998: 256–300) โครงสร้างสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนสามารถแบ่งตามโครงสร้างจำนวนพยางค์ได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ สำนวนที่มีจำนวนพยางค์น้อยกว่า 4 พยางค์ สำนวนที่มีจำนวนพยางค์ 4 พยางค์ และสำนวนที่มีจำนวนพยางค์มากกว่า 4 พยางค์ ดังนี้

3.1.1 สำนวนที่มีจำนวนพยางค์น้อยกว่า 4 พยางค์ มี 1 สำนวน ได้แก่

万人敌   wàn rén dí

หมายถึง ทำสงครามอย่างกล้าหาญ ด้านทานข้าศึกได้นับหมื่นคน

3.1.2 สำนวนที่มีโครงสร้าง 4 พยางค์ มีทั้งสิ้น 370 สำนวน ตัวอย่างเช่น

为人师表   wéi rén shībiǎo

หมายถึง เป็นแบบฉบับที่ดีให้คนอื่น

枉己正人   wǎng jǐ zhèngrén

หมายถึง ตนเองมีพฤติกรรมไม่ซื่อ แต่กลับไปแก้ไขความผิดพลาดคนอื่น

3.1.3 สำนวนที่มีโครงสร้างมากกว่า 4 พยางค์

สำนวนที่มีโครงสร้างมากกว่า 4 พยางค์ มีทั้งสิ้น 58 สำนวน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ สำนวนที่มีโครงสร้างมากกว่า 4 พยางค์ที่อยู่ในวรรคเดียวกัน และสำนวนที่มีโครงสร้างมากกว่า 4 พยางค์ที่แบ่งเป็นสองวรรค ดังนี้

1) จำนวนที่มีโครงสร้างมากกว่า 4 พยางค์ที่อยู่ในวรรคเดียวกัน แบ่งได้ดังนี้

(1) จำนวนที่มีโครงสร้าง 5 พยางค์ในวรรคเดียวมีทั้งสิ้น 8 จำนวน ตัวอย่างเช่น

射人先射马   shè rén xiān shè mǎ

หมายถึง ยุทธวิธีในการรบ เปรียบกับการเอาชนะข้าศึกได้ต้องจับนายพลหรือแกนนำสำคัญของฝ่ายตรงข้ามให้ได้ก่อน

艺高人胆大   yì gāo rén dǎn dà

หมายถึง ฝีมือเหนือชั้น สามารถรับมือกับทุกสถานการณ์ได้อย่างสุขุม

(2) จำนวนที่มีโครงสร้าง 6 พยางค์ในวรรคเดียวมีทั้งสิ้น 7 จำนวน ตัวอย่างเช่น

不足为外人道   bù zú wéi wàirén dào

หมายถึง ไม่คุ้มที่จะพูดหรือบอกกล่าวเรื่องราวให้คนนอกรับรู้ กล่าวคือไม่ควรพูดหรือบอกเล่าเรื่องให้แก่คนที่ไม่ได้เกี่ยวข้องรับรู้ และหมายถึงไม่มีความจำเป็นใดที่ต้องให้คนนอกรับรู้และมาวิพากษ์วิจารณ์เรื่องดังกล่าว

求人不如求己   qiú rén bù rú qiú jǐ

หมายถึง ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

(3) จำนวนที่มีโครงสร้าง 7 พยางค์ในวรรคเดียวมีทั้งสิ้น 8 จำนวน ตัวอย่างเช่น

三人行必有我师   sān rén xíng bì yǒu wǒ shī

หมายถึง สามคนเดินอย่างน้อยต้องมีครูแห่งเรา เปรียบถึงการเรียนรู้และปฏิบัติตามในสิ่งที่ดีของคนอื่น สิ่งที่ไม่ดีก็เรียนรู้และปรับเปลี่ยน

人生何处不相逢   rénshēng hé chù bù xiāngféng

หมายถึง ไม่ว่าจะอยู่แห่งใดทุกคนย่อมมีโอกาสที่จะได้พบเจอกันอีก

2) จำนวนที่มีโครงสร้างมากกว่า 4 พยางค์ในสองวรรค

(1) จำนวนที่มีโครงสร้าง 6 พยางค์ในสองวรรคมี 1 จำนวน ได้แก่

人不知，鬼不觉   rén bù zhī, guǐ bù jué

หมายถึง มีการกระทำหรือทำที่ที่ลึกลับ มีเลศนัย ไม่มีใครล่วงรู้

(2) ส่วนที่มีโครงสร้าง 8 พยางค์ในสองวรรคมีทั้งสิ้น 21 ส่วน ตัวอย่างเช่น

己所不欲，勿施于人   jǐ suǒ bù yù, wù shī yú rén

หมายถึง สิ่งที่ตนเองไม่ชอบก็อย่ากระทำต่อบุคคลอื่น

与人方便，自己方便   yǔ rén fāngbiàn, zìjǐ fāngbiàn

หมายถึง การให้ความสะดวกแก่ผู้อื่นเป็นการให้ความสะดวกแก่ตนเอง

(3) ส่วนที่มีโครงสร้าง 9 พยางค์ในสองวรรคมี 1 ส่วน ได้แก่

司马昭人心，路人皆知   sī mǎ zhāo rénxīn, lù rén jiē zhī

หมายถึง ทุกคนต่างรับรู้ถึงแผนการชั่วร้ายที่คิดไว้

(4) ส่วนที่มีโครงสร้าง 10 พยางค์ในสองวรรคมีทั้งสิ้น 7 ส่วน ตัวอย่างเช่น

路遥知马力，日久见人心   lù yáo zhī mǎ lì, rì jiǔ jiàn rénxīn

หมายถึง ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน

以小人之心，度君子之腹   yǐ xiǎorén zhī xīn, dù jūnzǐ zhī fù

หมายถึง ใช้ความคิดของตนเองไปคาดเดาจิตใจของผู้อื่น

3.2 โครงสร้างทางไวยากรณ์ของส่วนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

โครงสร้างทางไวยากรณ์ของส่วนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ รูปแบบเอกรรดประโยค (单句) และรูปแบบบอเนกรรดประโยค (复句) โดยใช้หลักเกณฑ์โครงสร้างทางไวยากรณ์ของ Mǎ Guófán (1998: 256–300) Wáng Qín (2006: 208-212) และ Hé Yǒngqīng (2005: 9-12) ในการวิเคราะห์และจัดแบ่งรูปแบบของโครงสร้างทางไวยากรณ์ ดังนี้

3.2.1 โครงสร้างรูปแบบเอกรรดประโยค (单句)

โครงสร้างทางไวยากรณ์รูปแบบเอกรรดประโยคเป็นโครงสร้างที่สามารถแบ่งลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในส่วนนี้ออกได้อย่างชัดเจน ไม่ซับซ้อน ส่วนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่มีลักษณะโครงสร้างทางไวยากรณ์รูปแบบ

เอกรรณประโยคมีทั้งสิ้น 388 สำนวน จากทั้งหมด 429 สำนวน โดยวิเคราะห์ตามหลักโครงสร้างของ Mǎ Guófán (1998: 256–300) และ Wáng Qín (2006: 208-212) ดังนี้

3.2.1.1 โครงสร้างภาคประธาน - ภาคแสดง

โครงสร้างนี้ประกอบด้วยประธานและภาคแสดง สำนวนจะประกอบด้วยส่วนประกอบหลัก 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นภาคประธานและส่วนที่เป็นภาคแสดง โดยโครงสร้างส่วนนี้มีลักษณะความสัมพันธ์แบบสิ่งที่กล่าวถึงและสิ่งที่ถูกกล่าวถึง มีทั้งสิ้น 140 สำนวน จากทั้งหมด 388 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 36.08 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

谋事在人   móu shì zài rén

หมายถึง งานจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความตั้งใจและพยายามของคน สำนวนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ ประธาน 谋事 móu shì หมายถึง การงาน และภาคแสดง 在人 zài rén หมายถึง อยู่ที่คน

ตัวอย่างที่ 2

盲人摸象   máng rén mō xiàng

หมายถึง ตามอดคลำช้าง สำนวนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ ภาคประธาน 盲人 máng rén หมายถึง คนตาบอด และภาคแสดง 摸象 mō xiàng หมายถึง ลูบคลำช้าง

นอกจากสำนวนที่ปรากฏอยู่ข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนที่อยู่ในโครงสร้างรูปแบบนี้อีก เช่น 吉人天相 jí rén tiān xiàng (หมายถึง คนดีสวรรค์คุ้มครอง) 人定胜天 rén dìng shèng tiān (หมายถึง คนเราสามารถเอาชนะธรรมชาติได้) 杞人忧天 qǐ rén yōu tiān (หมายถึง ตีตนก่อนไข้) เป็นต้น

3.2.1.2 โครงสร้างกริยา - กรรม

โครงสร้างรูปแบบนี้สามารถแบ่งออกได้เป็นสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นหน่วยกริยาและส่วนที่เป็นหน่วยกรรม โดยกล่าวถึงอาการของกริยาที่ทำได้สิ่งหนึ่งและสิ่งที่ถูกกริยานั้นกระทำอยู่ มีทั้งสิ้น 53 สำนวน จากทั้งหมด 388 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 13.66 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

傍人门户   bàng rén mén hù

หมายถึง คนที่ชอบฟังพาดำคำผู้อื่น จนไม่สามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง ส่วนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ 傍人 bàng rén หมายถึง ฟังพาดำคำหรือพักฟังอิงแอบ เป็นหน่วยกริยาและ 门户 mén hù หมายถึง ผู้อื่น เป็นหน่วยกรรม

ตัวอย่างที่ 2

差强人意 chā qiáng rén yì

หมายถึง พอถูไถไปวัดไปวาให้คนชื่นชอบหรือพอใจได้ ส่วนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ 差强 chā qiáng หมายถึง ถูไถ กล่อมแกล่อม เป็นหน่วยกริยาและ 人意 rén yì หมายถึง ความพอใจของคน เป็นหน่วยกรรม

นอกจากสำนวนที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์รูปแบบหน่วยกริยา – กรรมดังที่ยกตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ในรูปแบบเดียวกันอีก เช่น 脍炙人口 kuài zhì rén kǒu (หมายถึง บทประพันธ์ที่มีคนยกย่องเลื่องลือกล่าวขวัญ) 步人后尘 bù rén hòu chén (หมายถึง เจริญรอยตามผู้อื่น) 笼络人心 lǒng luò rén xīn (หมายถึง หาทางเกลี้ยกล่อมผูกมัดจิตใจด้วยเล่ห์เพทุบาย) เป็นต้น

3.2.1.3 โครงสร้างหน่วยกริยา – หน่วยเสริม

โครงสร้างสำนวนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็นสองส่วนคือส่วนที่เป็นหน่วยกริยาและหน่วยเสริม ซึ่งหน่วยเสริมทำหน้าที่อธิบายขยายการกระทำของกริยาด้านหน้า มีทั้งสิ้น 23 สำนวน จากทั้งหมด 388 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 5.93 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

假手于人 jiǎ shǒu yú rén

หมายถึง หลอกใช้ให้ผู้อื่นทำงานให้ ส่วนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นหน่วยกริยา 假手 jiǎ shǒu หมายถึง หลอกใช้ และหน่วยเสริม 于人 yú rén หมายถึง ให้ผู้อื่นกระทำ

ตัวอย่างที่ 2

爱人以德 ài rén yǐ dé

หมายถึง ใช้หลักคุณธรรมในการรักและช่วยเหลือผู้อื่น ส่วนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นหน่วยกริยา 爱人 ài rén หมายถึง รักและช่วยเหลือคน และหน่วยเสริม 以德 yǐ dé หมายถึง ใช้หลักคุณธรรม

นอกจากสำนวนที่เป็นโครงสร้างหน่วยกริยา - หน่วยเสริมตั้งที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเช่นเดียวกับโครงสร้างนี้อีก เช่น 欺人太甚 qī rén tài shèn (หมายถึง รังแกคนอย่างโหดร้าย) 杀人如麻 shā rén rú má (หมายถึง ฆ่าคนจำนวนมากจนไม่สามารถนับจำนวนคนตายได้) 遇人不淑 yù rén bù shū (หมายถึง หญิงที่แต่งงานกับผู้ชายที่ไม่ดี) เป็นต้น

3.2.1.4 โครงสร้างหน่วยขยาย – หน่วยหลัก

โครงสร้างหน่วยขยาย - หน่วยหลักประกอบด้วยโครงสร้างทางไวยากรณ์ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นหน่วยหลักและส่วนที่เป็นหน่วยขยาย โดยหน่วยขยายจะทำหน้าที่เสริมขยายหรืออาจทำหน้าที่จำกัดความหมายของหน่วยหลักอีกส่วน โดยส่วนที่เป็นหน่วยหลักจะอยู่ด้านหลัง ส่วนที่เป็นหน่วยขยายจะอยู่ด้านหน้า และหน่วยหลักอาจเป็นได้ทั้งคำนามและคำกริยา มีทั้งหมด 61 สำนวน จากทั้งหมด 388 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 15.72 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

万人之敌 wàn rén zhī dí

หมายถึง ทำสงครามอย่างกล้าหาญ ต้านทานข้าศึกได้นับหมื่นคน สำนวนนี้ประกอบด้วยหน่วยหลักคือ 敌 dí หมายถึง ศัตรู หน่วยขยาย 万人 wàn rén หมายถึง นับหมื่นคน เป็นนามวลี ส่วนคำว่า 之 zhī เป็นคำช่วยโครงสร้างที่เชื่อมระหว่างหน่วยขยายกับหน่วยหลัก

ตัวอย่างที่ 2

百年树人 bǎi nián shù rén

หมายถึง การเลี้ยงดูปลูกฝังคนต้องใช้เวลาช้านาน สำนวนนี้ประกอบด้วยหน่วยหลักของสำนวนเป็นกริยาวลี โดยมีโครงสร้างกริยา 树 shù หมายถึง ปลูกฝังเลี้ยงดู และกรรม 人 rén หมายถึง คน ส่วนขยายด้านหน้าเป็นนามวลีในโครงสร้างหน่วยขยาย 百 bǎi หมายถึง ร้อย อุปมาถึงเวลานาน และคำนาม 年 nián หมายถึง ปีหรือเวลา

นอกจากสำนวนที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ในรูปแบบที่เป็นส่วนขยาย – นามตั้งที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์ในรูปแบบนี้อีก เช่น 渔人之利 yú rén zhī lì (หมายถึง ฉกฉวยโอกาสเอาผลประโยชน์จากการแย่งของ 2 ฝ่าย) 游戏人间 yóu xì rén jiān (หมายถึง เห็นการใช้ชีวิตเหมือนการเล่นเกมส์) 善气迎人 shàn qì yíng rén (หมายถึง มีอัธยาศัยอ่อนโยนน่าคบหา) เป็นต้น

3.2.1.5 โครงสร้างคู่ขนาน

โครงสร้างคู่ขนานมีส่วนประกอบของโครงสร้างภายในเหมือนกัน หรือเรียกได้ว่ามีระดับคำอยู่ในระนาบเดียวกันหมด โดยประกอบด้วยหน่วยหลักตั้งแต่สองส่วนขึ้นไปมาประกอบกัน สามารถสลับตำแหน่งของคำในที่สำนวนได้ โดยความหมายของสำนวนคงเดิม มีทั้งสิ้น 77 สำนวน จากทั้งหมด 388 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 19.85 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

人强马壮 rén qiáng mǎ zhuàng

หมายถึง คนและม้ากำยำแข็งแรง อุปมาถึงความแข็งแรงและความพร้อมของกองทัพ สำนวนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ 人强 rén qiáng หมายถึง คนกำยำ และ 马壮 mǎ zhuàng หมายถึง ม้าแข็งแรง โดยหน่วยหลักแต่ละส่วนอยู่ในโครงสร้างคู่ขนาน โดยมีประธานเป็นคำนามคือ 人 rén หมายถึง คน กับ 马 mǎ หมายถึง ม้า และภาคแสดงเป็นคำคุณศัพท์คือ 强 qiáng หมายถึง แข็งแรง กับ 壮 zhuàng หมายถึง แข็งแรง

ตัวอย่างที่ 2

政通人和 zhèng tōng rén hé

หมายถึง บ้านเมืองสงบประชาชนมีรักใคร่กลมเกลียวกัน สำนวนนี้สามารถแบ่งโครงสร้างทางไวยากรณ์ออกเป็น 2 ส่วนคือ 政通 zhèng tōng หมายถึง บ้านเมืองสงบสุข และ 人和 rén hé หมายถึง ประชาชนมีความสุขสงบ โดยหน่วยหลักแต่ละส่วนอยู่ในโครงสร้างคู่ขนาน โดยมีคำนามคือ 政 zhèng หมายถึง การเมืองในที่นี้หมายถึงประเทศชาติ กับ 人 rén หมายถึง คน อุปมาถึงประชาชน และคำกริยา 通 tōng หมายถึง ผ่านไปได้ไม่มีอะไรติดขัด กับ 和 hé หมายถึง รักใคร่กลมเกลียว

นอกจากสำนวนที่มีส่วนประกอบของโครงสร้างคู่ขนานดังที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนที่มีโครงสร้างลักษณะนี้อีก เช่น 天上人间 tiān shàng rén jiān (หมายถึง แตกต่างกันอย่างมากราวกับเมืองสวรรค์และโลกมนุษย์) 人喊马嘶 rén hǎn mǎ sī (หมายถึง เสียงคนและม้าร้องโหวกเหวก แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์อลหม่านวุ่นวาย) 才子佳人 cái zǐ jiā rén (หมายถึง เหมาะสมกันราวกับกิ่งทองใบหยก) เป็นต้น

3.2.1.6 โครงสร้างกริยาเรียง

โครงสร้างกริยาเรียงประกอบด้วยหน่วยกริยาวลี 2 วลี โดยกริยาวลีที่อยู่ด้านหน้าเกิดก่อนแล้วกริยาวลีด้านหลังจึงเกิดตามมา เป็นความสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกัน ไม่สามารถสลับตำแหน่งกันได้ มีทั้งสิ้น 20 สำนวน จากทั้งหมด 388 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 5.15 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

借刀杀人 jiè dāo shā rén

หมายถึง ยืมดาบฆ่าคน โครงสร้างของสำนวนนี้ประกอบขึ้นจากส่วนประกอบแรกคือ 借刀 jiè dāo หมายถึง ยืมดาบ เป็นกลุ่มวลีกลุ่มแรก เกิดจากกริยา 借 jiè หมายถึง ยืม และกรรม 刀 dāo หมายถึง ดาบ และส่วนประกอบหลังคือ 杀人 shā rén หมายถึง ฆ่าคน เกิดจากกริยา 杀 shā หมายถึง ฆ่า และกรรม 人 rén หมายถึง คน

ตัวอย่างที่ 2

听人穿鼻 tīng rén chuān bí

หมายถึง รอฟังคำสั่งจากผู้อื่น ไม่มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง โครงสร้างของสำนวนนี้ประกอบขึ้นจากส่วนประกอบแรกคือ 听人 tīng rén หมายถึง ฟังคำสั่งจากผู้อื่น เป็นกลุ่มวลีกลุ่มแรก เกิดจากกริยา 听 tīng หมายถึง ฟัง และกรรม 人 rén หมายถึง คนในที่นี้หมายถึงผู้อื่น และส่วนประกอบหลังคือ 穿鼻 chuān bí หมายถึง จูมจมูก อุปมาถึงการยอมให้ผู้อื่นลากจูมจมูกโดยไม่มีความคิดของตนเอง เกิดจากกริยา 穿 chuān หมายถึง ชักจูม และกรรม 鼻 bí หมายถึง จมูก

นอกจากสำนวนที่มีโครงสร้างกริยาเรียงดังที่ยกตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นๆ ที่มีโครงสร้างเดียวกันอีก เช่น 杀人越货 shā rén yuè huò (หมายถึง ฆ่าคนปล้นทรัพย์) 代人受过 dài rén shòu guò (หมายถึง รับผิดชอบแทนคนอื่น) 屈己待人 qū jǐ dài rén (หมายถึง ใจกว้างกับผู้อื่นโดยยอมให้ตนเองเป็นฝ่ายเสียเปรียบ) เป็นต้น

3.2.1.7 โครงสร้างคำ 2 หน้า

โครงสร้างคำ 2 หน้าที่เป็นโครงสร้างที่แบ่งออกเป็นสองส่วนคือ โครงสร้างหน่วยกริยา+กรรม และ ประธาน+กริยา กล่าวคือ กริยาตัวแรกเป็นกริยาหลักที่มีกรรม และกรรมนั้นทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาตัวที่ 2 ดังนั้นจึงเรียกโครงสร้างประเภทนี้ว่าโครงสร้างคำ 2 หน้าที่มีทั้งหมด 14 สำนวน จากทั้งหมด 388 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 3.61 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

引人入胜 yǐn rén rù shèng

หมายถึง ชักจูงให้คนเข้าไปสู่ในสภาวะที่ดี สำนวนนี้ประกอบด้วยส่วนประกอบด้วย 2 กริยาวลี กริยาวลีด้านหน้าคือ 引人 yǐn rén หมายถึง ชักจูงคน ประกอบด้วยกริยา 引 yǐn หมายถึง ชักจูง และกรรม 人 rén หมายถึง คน ส่วนกริยาวลีด้านหลังคือ 入胜 rù shèng หมายถึง นำเข้าไปสู่สภาวะที่ดี ประกอบด้วยกริยา 入 rù หมายถึง นำเข้าไปสู่ และกรรม 胜

shèng หมายถึง สภาวะหรือสถานที่ที่ดี คำ 2 หน้าในที่นี้คือคำว่า 人 rén หมายถึง คน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาด้านหน้าและทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาด้านหลัง

ตัวอย่างที่ 2

拖人下水 tuō rén xià shuǐ

หมายถึง ลากดึงให้คนเข้าไปทำเรื่องไม่ดีไปด้วยกัน ส่วนนี้ประกอบด้วยส่วนประกอบด้วย 2 กริยาวลี กริยาวลีด้านหน้าคือ 拖人 tuō rén หมายถึง ลากดึงคน ประกอบด้วยกริยา 拖 tuō หมายถึง ลากดึง และกรรม 人 rén หมายถึง คน ส่วนกริยาวลีด้านหลังคือ 下水 xià shuǐ หมายถึง ลงไปในน้ำ อุปมาถึงการร่วมกันทำในเรื่องที่ไม่ดี ประกอบด้วยกริยา 下 xià หมายถึง ลงไป และกรรม 水 shuǐ หมายถึง น้ำ อุปมาถึงสิ่งที่ไม่ดี คำ 2 หน้าในที่นี้คือคำว่า 人 rén หมายถึง คน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมของกริยาด้านหน้าและทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาด้านหลัง

นอกจากสำนวนที่มีโครงสร้างคำ 2 หน้าที่ตั้งเช่นตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนอื่นที่มีโครงสร้างเดียวกันอีก เช่น 引人注目 yǐn rén zhù mù (หมายถึง ดึงดูดความสนใจหรือสายตาผู้อื่น) 骇人听闻 hài rén tīng wén (หมายถึง ข่าวที่น่าตกใจทำให้คนขวัญเสีย) 令人发指 lìng rén fà zhǐ (หมายถึง ทำให้คนรู้สึกโกรธแค้นจนผมชี้ตั้ง) เป็นต้น

3.2.2 โครงสร้างรูปแบบอเนกสรรประโยค (复句)

จากการวิเคราะห์โครงสร้างในรูปแบบอเนกสรรประโยคพบว่า ส่วนใหญ่ประกอบจากอนุประโยคสองประโยค ซึ่งอนุประโยคทั้งสองมีความหมายที่เกี่ยวข้องกัน อนุประโยคในส่วนหลังมักจะละภาคประธานไว้เป็นฐานที่เข้าใจ ตามที่ Hé Yǒngqīng (2005: 9-12) ได้อธิบายถึงโครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนจีนในรูปแบบอเนกสรรประโยค (ประโยคความรวม 复句 fù jù) มีทั้งสิ้น 41 สำนวน สามารถแบ่งออกเป็น 7 ประเภทย่อย ดังนี้

3.2.2.1 โครงสร้างอเนกสรรประโยคแบบคู่ขนาน

จากการวิเคราะห์โครงสร้างอนุประโยคแบบคู่ขนานนี้พบว่า ลักษณะโครงสร้างของอนุประโยคจะมีน้ำหนักเท่ากัน ส่วนใหญ่ปรากฏรูปของอนุประโยคเป็นสองวรรค มีทั้งสิ้น 12 สำนวน จากทั้งหมด 41 สำนวน จากทั้งหมด 429 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 29.27 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

十年树木，百年树人 shí nián shù mù, bǎi nián shù rén

หมายถึง ใช้เวลา 10 ปีในการปลูกต้นไม้ ใช้เวลา 100 ปีในการดูแลปลูกฝังคน อุปมาว่าการปลูกต้นไม้ใช้เวลานานแล้วแต่ยังไม่เท่าการดูแลปลูกฝังคนเป็นเรื่องที่ยากและใช้เวลานาน

กว่า ประกอบด้วยโครงสร้างที่คู่ขนานกัน 2 ส่วนคือ โครงสร้างภาคประธาน - ภาคแสดง ภาคประธานคือ 十年 shí nián หมายถึง 10 ปี กับ 百年 bǎi nián หมายถึง 100 ปี และภาคแสดง 树木 shù mù หมายถึง ปลูกต้นไม้ กับ 树人 shù rén หมายถึง ดูแลปลูกฝังคน

ตัวอย่างที่ 2

路遥知马力，日久见人心 lù yáo zhī mǎ lì, rì jiǔ jiàn rén xīn

หมายถึง ระยะทางและหนทางที่ยาวไกลทำให้รู้แรงพลังกำลังของม้าเหมือนกับเวลาที่ผ่านไปเนิ่นนานทำให้รู้แท้จิตใจของคน ประกอบด้วยโครงสร้างส่วนแรกที่คู่ขนานกันคือ โครงสร้างประธาน - ภาคแสดง ภาคประธานคือ 路遥 lù yáo หมายถึง ระยะทางที่ยาวไกล กับ 日久 rì jiǔ หมายถึง วันเวลาที่ยาวนาน และภาคแสดงคือ 知马力 zhī mǎ lì หมายถึง รับรู้พลังกำลังของม้า กับ 见人心 jiàn rén xīn หมายถึง เห็นถึงจิตใจคน

นอกจากสำนวนที่มีโครงสร้างอเนกตรรกะประโยคแบบคู่ขนาน ดังที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนที่มีโครงสร้างแบบเดียวกันนี้อีก เช่น 千部一腔，千人一面 qiān bù yī qiāng, qiān rén yī miàn (หมายถึง ผลงานประพันธ์ที่ไม่เหมือนกัน ไม่มีรูปแบบการประพันธ์เป็นของตนเอง) 人为财死，鸟为食亡 rén wéi cái sǐ, niǎo wéi shí wáng (หมายถึง คนตายเพราะโลภในทรัพย์ นกต้องตายเพราะโลภในอาหาร) เป็นต้น

3.2.2.2 โครงสร้างอเนกตรรกะประโยคแบบต่อเนื่อง

โครงสร้างอเนกตรรกะประโยคแบบต่อเนื่องกัน เป็นโครงสร้างแบบบอกเล่า เหตุการณ์ที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกัน ส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของ 2 วรรค และทั้งสองวรรคล้วนเป็นอนุประโยค โดยอนุประโยคหลังมักมีความหมายที่ต่อเนื่องกับอนุประโยคหน้า มีเพียงแค่ 1 ส่วน จากทั้งหมด 41 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 2.44 ได้แก่

ตัวอย่างที่ 1

如人饮水，冷暖自知 rú rén yǐnshuǐ, lěng nuǎn zì zhī

หมายถึง คนที่ดื่มน้ำย่อมรู้ดีว่าใครว่าน้ำร้อนหรือเย็น อุปมาถึงมีแผนการในใจ ประกอบจากโครงสร้างอนุประโยค 2 ส่วน โครงสร้างในส่วนแรกบอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นคือ 如人饮水 rú rén yǐnshuǐ หมายถึง คนที่ดื่มน้ำอยู่ และโครงสร้างส่วนหลังให้ความหมายที่ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับส่วนแรกคือ 冷暖自知 lěng nuǎn zì zhī หมายถึง ร้อนหรือเย็นตนเองย่อมรู้

3.2.2.3 โครงสร้างอเนกตรรกะประโยคแบบแย้งความ

โครงสร้างอเนกตรรกะประโยคแบบแย้งความ อยู่ในรูปแบบของ 2 วรรค โดยทั้งสองวรรคเป็นอนุประโยค และอนุประโยคหลังมักมีความหมายที่แย้งกับอนุประโยคหน้า

โครงสร้างอนุประโยคส่วนหน้ากล่าวถึงเรื่องราวทั่วไป และโครงสร้างอนุประโยคส่วนหลังมีความหมายแย้งกับอนุประโยคส่วนหน้า มีทั้งสิ้น 6 ส่วน จากทั้งหมด 41 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 14.63 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

千人若若，不如一士谔谔   qiān rén ruò ruò, bù rú yī shì è è

หมายถึง คนรับปากนับพันคนไม่เท่ากับคนเพียงคนเดียวที่พูดจาตรงไปตรงมาแต่จริงใจ ส่วนประกอบโครงสร้างส่วนหน้านี้ แบ่งออกเป็น 2 อนุประโยค อนุประโยคแรกบอกเหตุการณ์คือ 千人若若 qiān rén ruò ruò หมายถึง คนรับปากนับพันคน และอนุประโยคหลังให้ความหมายที่แย้งความโครงสร้างส่วนหน้าคือ 不如一士谔谔 bù rú yī shì è è หมายถึง ไม่เหมือนคนที่พูดจาตรงไปตรงมาเพียงคนเดียว

ตัวอย่างที่ 2

长他人志气，灭自己威风   zhǎng tā rén zhì qì, miè zì jǐ wēi fēng

หมายถึง ส่งเสริมให้ผู้อื่นมีอำนาจแต่กลับดูถูกความสามารถของตนเอง ส่วนประกอบโครงสร้างส่วนหน้านี้ แบ่งออกเป็น 2 อนุประโยค อนุประโยคแรกบอกเหตุการณ์คือ 长他人志气 zhǎng tā rén zhì qì หมายถึง ส่งเสริมให้ผู้อื่นมีอำนาจ และอนุประโยคหลังให้ความหมายที่แย้งความโครงสร้างส่วนหน้าคือ 灭自己威风 miè zì jǐ wēi fēng หมายถึง แต่กลับดูถูกตนเอง

นอกจากตัวอย่างส่วนหน้าที่มีส่วนประกอบของโครงสร้างอเนกสรรประโยคแบบแย้งความที่ยกตัวอย่างมาข้างต้นแล้ว ยังมีส่วนหน้าที่มีโครงสร้างในลักษณะนี้อีก เช่น 人为刀俎，我为鱼肉 rén wéi dāo zǔ, wǒ wéi yú ròu (หมายถึง คนอื่นเป็นมีดแต่ตนเป็นเนื้อที่ถูกกระทำ อุปมาถึงคนอื่นมีอำนาจในการตัดสินใจชีวิตของผู้อื่น แต่ตนเป็นได้เพียงแค่เหยื่อในกำมือของผู้อื่น) 知人知面不知心 zhī rén zhī miàn bù zhī xīn (หมายถึง รู้หน้าแต่ไม่รู้ใจ) เป็นต้น

3.2.2.4 โครงสร้างอเนกสรรประโยคแบบสมมติ

โครงสร้างอเนกสรรประโยคแบบสมมติ สามารถแบ่งส่วนประกอบของโครงสร้างได้เป็น 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกเป็นส่วนที่ตั้งข้อสมมติไว้ โครงสร้างส่วนหลังจะอธิบายถึงผลของข้อสมมติในส่วนแรก มีทั้งสิ้น 7 ส่วน จากทั้งหมด 41 ส่วน คิดเป็นร้อยละ 17.07 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

人无远虑，必有近忧   rén wú yuǎn lǜ, bì yǒu jìn yōu

หมายถึง หากไม่คิดวางแผนไกลจะต้องพบเจอความกังวลใจตรงหน้า ประกอบด้วย โครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกเป็นส่วนที่ตั้งข้อสมมติ 人无远虑 rén wú yuǎn lǜ หมายถึง คนหากไม่คิดวางแผนไกล และโครงสร้างส่วนหลังอธิบายผลของข้อสมมติ 必有近忧 bì yǒu jìn yōu หมายถึง ต้องพบเจอกับความกังวลใจตรงหน้า

ตัวอย่างที่ 2

与人方便，自己方便 yǔ rén fāngbiàn, zìjǐ fāngbiàn

หมายถึง ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้อื่นสุดท้ายแล้วตนเองก็ได้รับความสะดวกตอบแทนเช่นกัน ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกเป็นส่วนที่ตั้งข้อสมมติ 与人方便 yǔ rén fāngbiàn หมายถึง ช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้อื่น และโครงสร้างส่วนหลังอธิบายผลของข้อสมมติ 自己方便 zìjǐ fāngbiàn หมายถึง ตนเองก็ได้รับความสะดวกด้วย

นอกจากสำนวนที่มีส่วนประกอบของโครงสร้างอเนกตรรกะประโยคแบบสมมติตั้งที่ได้ยัง ตัวอย่างมาข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนที่มีโครงสร้างลักษณะนี้อีก เช่น 若要人不知，除非己莫为 ruò yào rén bù zhī, chū fēi jǐ mò wéi (หมายถึง ถ้าไม่ยากให้ใครรู้ก็อย่าทำ) 以小人之心，度君子之腹 yǐ xiǎorén zhī xīn, dù jūnzǐ zhī fù (หมายถึง ใช้ความคิดของตนเองไปคาดเดาจิตใจผู้อื่น) 射人先射马 shè rén xiān shè mǎ (หมายถึง การเอาชนะข้าศึกได้ต้องจับนายพลหรือแกนนำสำคัญของฝ่ายตรงข้ามให้ได้เสียก่อน) เป็นต้น

3.2.2.5 โครงสร้างอเนกตรรกะประโยคแบบเป็นเหตุเป็นผล

โครงสร้างอเนกตรรกะประโยคแบบเป็นเหตุเป็นผล ส่วนใหญ่เป็นสำนวนที่มี 2 วรรค โดยมีความหมายที่เชื่อมโยงกัน ในส่วนแรกจะบอกเหตุ ส่วนหลังบอกผล มีทั้งสิ้น 8 สำนวน จากทั้งหมด 41 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 19.51 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

鹬蚌相争，渔人得利 yù bàng xiāng zhēng, yú rén dé lì

หมายถึง 2 ฝ่ายแย่งชิงไม่ยอมกัน สุดท้ายบุคคลที่ 3 ได้ผลประโยชน์ไป ประกอบด้วย โครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกเป็นส่วนบอกเหตุ 鹬蚌相争 yù bàng xiāng zhēng หมายถึง 2 ฝ่ายแย่งชิงกัน 2 ฝ่ายในที่นี้หมายถึงนกและหอย และโครงสร้างส่วนหลังบอกผล 渔人得利 yú rén dé lì หมายถึง บุคคลที่ 3 ได้ประโยชน์ไปในที่นี้หมายถึงชาวประมง

ตัวอย่างที่ 2

一人得道，鸡犬升天 yī rén dé dào, jī quǎn shēng tiān

หมายถึง คนที่บรรลุผลธรรมได้ขึ้นสวรรค์ แม้แต่สัตว์เลี้ยงที่เลี้ยงไว้ก็ได้รับผลบุญนั้นด้วย เปรียบกับคนที่มีความในทางที่ไม่ค่อยดี คนใกล้ชิดรอบตัวก็พลอยได้อาศัยบารมีนั้นด้วย ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกเป็นส่วนบอกเหตุ 一人得道 yī rén dé dào หมายถึง คนหนึ่งมีความ และโครงสร้างส่วนหลังบอกผล 鸡犬升天 jī quǎn shēng tiān หมายถึง คนเกี่ยวข้องรอบข้างก็อาศัยบารมีไปด้วย

นอกจากสำนวนในโครงสร้างอเนกตรรกประโยคแบบเป็นเหตุเป็นผลดังที่ยกตัวอย่างไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนที่มีโครงสร้างที่เหมือนกันอีก เช่น 人逢喜事精神爽 rén fèng xǐshì jīngshén shuǎng (หมายถึง คนที่พบเจอเรื่องดีใจหรือเรื่องที่ทำให้เบิกบานใจ จึงทำให้จิตใจสบายใจไปด้วย) 人之将死，其言也善 rén zhī jiàng sǐ, qí yán yě shàn (หมายถึง คนใกล้ตายมักพูดแต่สิ่งที่มีคุณค่าและมีความหมาย) เป็นต้น

3.2.2.6 โครงสร้างอเนกตรรกประโยคแบบแสดงเงื่อนไข

โครงสร้างอเนกตรรกประโยคแบบแสดงเงื่อนไขประกอบไปด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โครงสร้างส่วนแรกคือส่วนที่กำหนดเงื่อนไข โครงสร้างในส่วนหลังจะบอกผลที่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขที่ประกอบไว้ในวรรคแรก มีทั้งสิ้น 5 สำนวน จากทั้งหมด 41 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 12.02 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

天下无难事，只怕有心人 tiān xià wú nán shì, zhǐ pà yǒu xīn rén

หมายถึง ในโลกนี้ไม่มีเรื่องยากลำบากอะไรที่ไม่สามารถฝ่าฟันหรือฟันฝ่าผ่านไปได้อย่างง่ายดายด้วยความตั้งใจจริง ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกเป็นส่วนที่กำหนดเงื่อนไข 天下无难事 tiān xià wú nán shì หมายถึง ในโลกนี้ไม่มีเรื่องยากเกินความสามารถ และโครงสร้างส่วนหลังจะบอกผลของเงื่อนไข 只怕有心人 zhǐ pà yǒu xīn rén หมายถึง กลัวเพียงแคใจของคน เปรียบถึงการขอให้มีความตั้งใจจริง

ตัวอย่างที่ 2

二人同心，其利断金 èr rén tóngxīn, qí lì duàn jīn

หมายถึง หากร่วมแรงร่วมใจกัน ย่อมเอาชนะทุกอย่างได้ ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกเป็นส่วนที่กำหนดเงื่อนไข 二人同心 èr rén tóngxīn หมายถึง สองคนร่วมใจ อุปมาถึงการร่วมแรงร่วมใจกัน และโครงสร้างส่วนหลังจะบอกผลของเงื่อนไข 其利断金 qí lì duàn jīn หมายถึง ออกแรงร่วมใจ อุปมาถึงสามารถฟันฝ่าอุปสรรคทุกอย่างไปได้

นอกจากตัวอย่างสำนวนที่ประกอบด้วยโครงสร้างอเนกสรรประโยคแบบแสดงเงื่อนไขที่ ยกตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังมีสำนวนที่มีส่วนประกอบของโครงสร้างในลักษณะนี้อีก เช่น สำนวน 三人行必有我师 sān rén xíng bì yǒu wǒ shī (หมายถึง ร่วมเดินกัน 3 คนย่อมต้องมีครูเรา อยู่) 己所不欲，勿施于人 jǐ suǒ bù yù, wù shī yú rén (หมายถึง ถ้าตนไม่ชอบก็อย่าทำกับ คนอื่น) เป็นต้น

3.2.2.7 โครงสร้างอเนกสรรประโยคแบบเสริมความ

โครงสร้างอเนกสรรประโยคแบบเสริมความ ประกอบไปด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โครงสร้างส่วนหน้าบอกถึงเรื่องราวหรือเหตุการณ์ โครงสร้างส่วนหลังช่วยเสริมความให้แก่ โครงสร้างส่วนหน้า เพื่อให้มีความหมายกว้างและลึกมากขึ้น มีทั้งสิ้น 2 สำนวน จากทั้งหมด 41 สำนวน คิดเป็นร้อยละ 4.88 ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

人心不同，各如其面 rén xīn bù tóng, gè rú qí miàn

หมายถึง จิตใจดีชั่วของแต่ละคนไม่เหมือนกัน แตกต่างออกไปตามหน้าที่แตกต่างกัน ของแต่ละคน ประกอบด้วยโครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกบอกเรื่องราว 人心不同 rén xīn bù tóng หมายถึง จิตใจดีชั่วของคนแตกต่างกัน โครงสร้างส่วนหลังเสริมความหมาย ของโครงสร้างส่วนหน้า 各如其面 gè rú qí miàn หมายถึง แตกต่างออกไปตามหน้าที่ ต่างกันของแต่ละคน

ตัวอย่างที่ 2

人心不足蛇吞象 rén xīn bù zú shé tūn xiàng

หมายถึง จิตใจคนไม่รู้จักพอเสมือนกับงูที่สามารถกลืนช้างได้ทั้งตัว ประกอบด้วย โครงสร้าง 2 ส่วน โดยโครงสร้างส่วนแรกบอกเรื่องราว 人心不足 rén xīn bù zú หมายถึง ใจ คนไม่รู้จักพอ โครงสร้างส่วนหลังเสริมความหมายของโครงสร้างส่วนหน้า 蛇吞象 shé tūn xiàng หมายถึง งูกลืนช้าง

นอกจากตัวอย่างสำนวนที่ประกอบด้วยโครงสร้างอเนกสรรประโยคแบบเสริมความที่ ยกตัวอย่างข้างต้น ไม่ปรากฏสำนวนที่มีลักษณะโครงสร้างนี้อีก

3.3 สรุป

จากการวิเคราะห์ลักษณะโครงสร้างสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนโดยการค้นคว้า และรวบรวมจากสำนวนพบว่า มีทั้งสิ้น 429 สำนวน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลัก ดังนี้

- 1) โครงสร้างจำนวนพยางค์แบ่งได้เป็น 8 ประเภทย่อย ดังนี้
  - 1.1) โครงสร้างสำนวน 3 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 1 สำนวน
  - 1.2) โครงสร้างสำนวน 4 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 370 สำนวน
  - 1.3) โครงสร้างสำนวน 5 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 8 สำนวน
  - 1.4) โครงสร้างสำนวน 6 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 8 สำนวน
  - 1.5) โครงสร้างสำนวน 7 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 13 สำนวน
  - 1.6) โครงสร้างสำนวน 8 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 21 สำนวน
  - 1.7) โครงสร้างสำนวน 9 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 1 สำนวน
  - 1.8) โครงสร้างสำนวน 10 พยางค์ จำนวนทั้งสิ้น 7 สำนวน

- 2) โครงสร้างทางไวยากรณ์ 2 ประเภท ดังนี้
  - 2.1) โครงสร้างรูปแบบเอกรรพประโยค มีทั้งสิ้น 388 สำนวน ได้แก่
    - (1) โครงสร้างภาคประธาน - ภาคแสดง จำนวนทั้งสิ้น 140 สำนวน
    - (2) โครงสร้างกริยา - กรรม จำนวนทั้งสิ้น 53 สำนวน
    - (3) โครงสร้างกริยา - หน่วยเสริม จำนวนทั้งสิ้น 23 สำนวน
    - (4) โครงสร้างหน่วยขยาย - หน่วยหลัก จำนวนทั้งสิ้น 61 สำนวน
    - (5) โครงสร้างคู่ขนาน จำนวนทั้งสิ้น 77 สำนวน
    - (6) โครงสร้างกริยาเรียง จำนวนทั้งสิ้น 20 สำนวน
    - (7) โครงสร้างคำ 2 หน้าที่ จำนวนทั้งสิ้น 14 สำนวน

  - 2.2) โครงสร้างรูปแบบอเนกรรพประโยค มีทั้งสิ้น 41 สำนวน ได้แก่
    - (1) โครงสร้างอเนกรรพประโยคแบบคู่ขนาน จำนวนทั้งสิ้น 12 สำนวน
    - (2) โครงสร้างอเนกรรพประโยคแบบต่อเนื่อง จำนวนทั้งสิ้น 1 สำนวน
    - (3) โครงสร้างอเนกรรพประโยคแบบแย้งความ จำนวนทั้งสิ้น 6 สำนวน
    - (4) โครงสร้างอเนกรรพประโยคแบบสมมติ จำนวนทั้งสิ้น 7 สำนวน
    - (5) โครงสร้างอเนกรรพประโยคแบบแสดงเหตุและผล จำนวนทั้งสิ้น 8 สำนวน
    - (6) โครงสร้างอเนกรรพประโยคแบบแสดงเงื่อนไข จำนวนทั้งสิ้น 5 สำนวน
    - (7) โครงสร้างอเนกรรพประโยคแบบเสริมความ จำนวนทั้งสิ้น 2 สำนวน

บทที่ 4

ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “REN” ในภาษาจีนกับประเภทของสำนวน ที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

ในการแบ่งประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนจำนวน 429 สำนวนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยจำนวน 94 สำนวน เมื่อใช้หลักเกณฑ์ของ Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn (Wáng Qín, Mǎ Guófán, děng, 1988) สามารถแบ่งออกเป็นประเภทได้ดังนี้

4.1 ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

จากการศึกษาสำนวนจีนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนจำนวน 429 สำนวน โดยใช้หลักเกณฑ์การแบ่งประเภทของ Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn (Wáng Qín, Mǎ Guófán, děng, 1988) สามารถแบ่งออกเป็น 32 ประเภท ดังนี้

1) สำนวนที่กล่าวถึงประเทศชาติ

สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงประเทศชาติ เช่น การเมืองการปกครอง การบริหารประเทศ กฎหมายและการทหาร เป็นต้น มีทั้งสิ้น 34 สำนวน จาก 429 สำนวน ตัวอย่างเช่น

人存政举 rén cún zhèng jǔ

หมายถึง นโยบายได้รับการสนับสนุนหรือเดินหน้าได้เพราะบุคคลที่คิดนโยบายคงอยู่

人强马壮 rén qiáng mǎ zhuàng

หมายถึง อานูภาพของกองทัพที่ยิ่งใหญ่หรือขวัญกำลังทหารอีกเหิม

2) สำนวนที่กล่าวถึงการทำงานและการเรียนรู้

สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงการทำงานและการเรียนรู้ เช่น วิธีการทำงาน ความเหนื่อยยากในการทำงาน การขยันเรียนรู้รวมถึงการอบรมสั่งสอน เป็นต้น มีทั้งสิ้น 26 สำนวน จาก 429 สำนวน ตัวอย่างเช่น

因人制宜 yīn rén zhì yí

หมายถึง การเลือกใช้วิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของแต่ละคน

人一己百 rén yī jǐ bǎi

หมายถึง การเพิ่มความขยันในการเรียนรู้ของตนให้มากกว่าของคนอื่น

3) ส่วนนที่กล่าวถึงภาษาและคำพูด

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงภาษาและคำพูด เช่น ลักษณะของการพูดพูดเปิดเผย ตรงไปตรงมา คำพูดวิพากษ์วิจารณ์ การพูดจาใส่ร้ายป้ายสี เป็นต้น มีทั้งสิ้น 29 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

快人快语 kuài rén kuài yǔ

หมายถึง คนที่พูดจาเปิดเผยตรงไปตรงมา

言人啧啧 yán rén zé zé

หมายถึง พูดวิพากษ์วิจารณ์แสดงความไม่พอใจกันอย่างแข็งแรงแ

4) ส่วนนที่กล่าวถึงศิลปะและการประพันธ์

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงศิลปะและการประพันธ์ เช่น ศิลปะการขับร้องละครเพลง ศิลปะพู่กันจีน รวมถึงบทประพันธ์ที่ไพเราะงดงาม มีความหมายและท่วงทำนองลึกล้ำและสละสลวย เป็นต้น มีทั้งสิ้น 13 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

弄假妇人 nòng jiǎ fù rén

หมายถึง ศิลปะการแสดงขับร้องละครที่ชายต้องแต่งตัวเป็นหญิง

耐人寻味 nài rén xún wèi

หมายถึง บทประพันธ์ที่มีความหมายลึกซึ้งและสละสลวย คุ่มค่าในการชื่นชม

5) ส่วนนที่กล่าวถึงภูมิศาสตร์

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงภูมิศาสตร์ เช่น อาณาเขตที่กว้างใหญ่ไพศาล ดินแดนที่ไกลโพ้น ไม่มีมนุษย์อาศัยอยู่ เป็นต้น มีทั้งสิ้น 4 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

地广人稀 dì guǎng rén xī

หมายถึง พื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล แต่มีประชากรอยู่น้อย

杳无人迹 yǎo wú rén jì

หมายถึง สถานที่ไกลโพ้นเปล่าเปลี่ยว ไม่มีร่องรอยการอาศัยอยู่ของมนุษย์

6) สำนวนที่กล่าวถึงการเดินทาง

สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงการเดินทาง เช่น ระยะทาง ความเหนื่อย
 ล้าจากการเดินทาง การเดินทางไปมาหาสู่กัน เป็นต้น มีทั้งสิ้น 2 สำนวน จาก 429 สำนวน ดังนี้

人烦马殆 rén fán mǎ dài

หมายถึง เดินทางเป็นระยะทางไกล ทั้งคนและม้าต่างเหนื่อยล้ากำลัง

人来人往 rén lái rén wǎng

หมายถึง การเดินทางไปมาหาสู่ติดต่อกันเป็นจำนวนมาก

7) สำนวนที่กล่าวถึงฤดูกาล

สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงฤดูกาล เช่น ความสวยงามของทิวทัศน์ใน
 ฤดูใบไม้ผลิ สภาพอากาศในฤดูหนาว เป็นต้น มีทั้งสิ้น 3 สำนวน จาก 429 สำนวน ตัวอย่างเช่น

春色恼人 chūn sè nǎo rén

หมายถึง ทิวทัศน์ในฤดูใบไม้ผลิดึงดูดให้คนชื่นชมและดื่มด่ำในความงาม

寒气逼人 hán qì bī rén

หมายถึง อากาศหนาวเหน็บในฤดูหนาวเย็นเยือกผู้คนต่างทนไม่ไหว

8) สำนวนที่กล่าวถึงช่วงเวลา

สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงช่วงเวลา เช่น สภาวะความเงียบสงบใน
 เวลากลางคืน เป็นต้น มีทั้งสิ้น 3 สำนวน จาก 429 สำนวน ตัวอย่างเช่น

更深人静 gēng shēn rén jìng

หมายถึง ยามค่ำคืนราตรี ทุกที่เงียบสงบไม่มีเสียง

夜阑人静 yè lán rén jìng

หมายถึง ยามค่ำคืน ทุกที่เงียบสงบไม่มีเสียง

9) สำนวนที่กล่าวถึงการวางแผน

สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงการวางแผน เช่น การคิดวางแผนหรือการ
 ใช้แผนการเหนือชั้นและปราดเปรื่องในการต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม การใช้วิธีการหลอกล่อผู้อื่น
 รวมถึงการคิดแผนการอย่างแยบยล เป็นต้น มีทั้งสิ้น 8 สำนวน จาก 429 สำนวน ตัวอย่างเช่น

后发制人 hòu fā zhì rén

หมายถึง รอให้ฝ่ายตรงข้ามลงมือก่อนแล้วตนค่อยโจมตี

先声夺人 xiān shēng duó rén

หมายถึง ใช้เสียงข่มขวัญฝ่ายตรงข้ามในสงคราม

10) ส่วนนที่กล่าวถึงการมีส่วนได้และส่วนเสีย

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงการมีส่วนได้และส่วนเสีย เช่น การได้รับ และสูญเสียผลประโยชน์ เป็นต้น มีทั้งสิ้น 6 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

渔人得利 yú rén dé lì

หมายถึง บุคคลที่สามที่ได้ผลประโยชน์มาจากการแย่งชิงระหว่างสองฝ่าย

人财两空 rén cái liǎng kōng

หมายถึง สูญเสียทั้งคนและสิ่งของ

11) ส่วนนที่กล่าวถึงโทษความผิด

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงโทษความผิด เช่น ความผิดพลาด การรับโทษ การลงโทษ เป็นต้น มีทั้งสิ้น 6 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

代人受过 dài rén shòu guò

หมายถึง คนที่รับโทษความผิดแทนผู้อื่น

老鼠过街，人人喊打 lǎoshǔ guòjiē, rén rén hǎn dǎ

หมายถึง ผู้คนต่างพากันโกรธแค้นเกลียดชังคนทำชั่ว เรียกร้องให้ทำโทษ

12) ส่วนนที่กล่าวถึงการค้า

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงการค้า เช่น การเก็งกำไร การกักตุนสินค้า เป็นต้น มีทั้งสิ้น 3 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

人弃我取 rén qì wǒ qǔ

หมายถึง การเก็งราคาสิ่งของไว้แล้วปล่อยขายในราคาสูงตอนที่ตลาดมีความต้องการซื้อ

人取我与 rén qǔ wǒ yǔ

หมายถึง การกักตุนสินค้าไว้แล้วปล่อยขายในช่วงที่คนต้องการ

13) ส่วนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจ

ส่วนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจทั้งความร่ำรวยและความยากจน เช่น บุคคลหรือครอบครัวที่มีฐานะดี ร่ำรวย บุคคลที่ลำบากยากจน เป็นต้น มีทั้งสิ้น 6 ส่วน จาก 429 ส่วน ตัวอย่างเช่น

富贵逼人 fù guì bī rén

หมายถึง คนที่ร่ำรวยในทรัพย์สินเงินทองและบารมี ทำให้ผู้คนต่างพากันเข้าหา

寄食于人 jì shí yú rén

หมายถึง ฐานะลำบากยากจน จึงต้องอาศัยพึ่งพาผู้อื่นในการหาเลี้ยงชีพ

14) ส่วนที่กล่าวถึงจำนวนปริมาณ

ส่วนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงจำนวนปริมาณ เช่น จำนวนคน การบอกปริมาณ มีทั้งสิ้น 11 ส่วน จาก 429 ส่วน ตัวอย่างเช่น

人山人海 rén shān rén hǎi

หมายถึง คนรวมตัวอยู่กันเป็นจำนวนมาก

人烟稠密 rén yān chóu mì

หมายถึง มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

15) ส่วนที่กล่าวถึงระดับชั้น

ส่วนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงระดับชั้น เช่น ระดับความมากน้อยในความแตกต่าง ระดับที่ขึ้นสูงหรือต่ำกว่ามาตรฐาน เป็นต้น มีทั้งสิ้น 5 ส่วน จาก 429 ส่วน ตัวอย่างเช่น

天上人间 tiān shàng rén jiān

หมายถึง แตกต่างกันราวฟ้ากับดิน

下里巴人 xià lǐ bā rén

หมายถึง ผลงานธรรมดาเรียบง่าย มีระดับต่ำกว่ามาตรฐาน

16) ส่วนที่กล่าวถึงคนที่มีความสามารถ

ส่วนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงคนที่มีความสามารถ การคัดเลือกคนมีความสามารถ เป็นต้น มีทั้งสิ้น 28 ส่วน จาก 429 ส่วน ตัวอย่างเช่น

人才辈出 rén cái bèi chū

หมายถึง คนที่มีความสามารถทยอยกันออกมาเป็นจำนวนมาก

任人唯贤 rèn rén wéi xián

หมายถึง การเลือกใช้คนโดยพิจารณาจากความสามารถและคุณธรรม

17) ส่วนนที่กล่าวถึงมิตรภาพ

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงมิตรภาพ เช่น การผูกไมตรี การคบค้าสมาคม ความคิดถึงอาลัยอาวรณ์มิตรสหายเก่า เป็นต้น มีทั้งสิ้น 12 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

善与人交 shàn yǔ rén jiāo

หมายถึง เชี่ยวชาญการผูกมิตรไมตรีกับผู้คน

人去楼空 rén qù lóu kōng

หมายถึง เห็นภาพก็หวนคิดถึงความสัมพันธ์ในอดีตกับมิตรสหายเก่า

18) ส่วนนที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ตนเอง

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ตนเอง เช่น การสั่งสอนและตักเตือนตนเอง การมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น มีทั้งสิ้น 24 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

以人为鉴 yǐ rén wéi jiàn

หมายถึง ใช้ประสบการณ์ของผู้อื่นเป็นบทเรียนสั่งสอนและตักเตือนตนเอง

舍己救人 shě jǐ jiù rén

หมายถึง ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของตน

19) ส่วนนที่กล่าวถึงความประพฤติ

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงความประพฤติ โดยแบ่งออกเป็นความประพฤติที่ดีมีคุณธรรม เช่น ความซื่อตรง เปิดเผยไม่มีเลศนัย เป็นต้น และความประพฤติที่ไม่ดีไร้คุณธรรม เช่น มีลักษณะนิสัยโหดร้าย เป็นต้น มีทั้งสิ้น 72 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

天人共鉴   tiān rén gòng jiàn
หมายถึง จริงใจซื่อตรง เปิดเผยไม่มีเลศนัย

人面兽心   rén miàn shòu xīn
หมายถึง หน้าเนื่อใจเสือ มีนิสัยโหดร้าย

20) ส่วนนที่กล่าวถึงอารมณ์ความรู้สึก

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงอารมณ์ความรู้สึก เช่น ความรู้สึกเป็นสุข ความโกรธแค้น เกลียดชัง เป็นต้น มีทั้งสิ้น 22 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

大快人心   dà kuài rén xīn
หมายถึง ทุกคนมีความปิติสุข เพราะคนชั่วได้รับการลงโทษ

天怒人怨   tiān nù rén yuàn
หมายถึง บ้านเมืองถูกทำลาย ทำให้สวรรค์โกรธแค้น ประชาชนรู้สึกเกลียดชัง

21) ส่วนนที่กล่าวถึงปณิธานและความตั้งใจ

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงปณิธานและความตั้งใจ เช่น การมีความตั้งใจเด็ดเดี่ยว แน่วแน่ ความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจ เป็นต้น มีทั้งสิ้น 13 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

天下无难事，只怕有心人   tiān xià wú nán shì, zhǐ pà yǒu xīn rén
หมายถึง ไม่มีสิ่งที่ไม่สามารถผ่านพ้นไปได้ หากมีความตั้งใจที่เด็ดเดี่ยวแน่วแน่

二人同心，其利断金   èr rén tóngxīn, qí lì duàn jīn
หมายถึง แรงสามัคคีและความตั้งใจสามารถชนะอุปสรรคทุกอย่างได้

22) ส่วนนที่กล่าวถึงสติปัญญา

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงสติปัญญา เช่น สติปัญญาดี ฉลาดปราดเปรื่อง รวมถึงสติปัญญาโง่เขลา เบบปัญญา เป็นต้น มีทั้งสิ้น 7 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

知人之明   zhī rén zhī míng
หมายถึง มีสติปัญญาในการแยกแยะความดีชั่วของคน

从井救人 cóng jǐng jiù rén

หมายถึง คนสติปัญญาโง่เขลาที่ช่วยผู้อื่นไม่สำเร็จ ซ้ำยังทำร้ายตนเองด้วย

23) ส่วนนที่กล่าวถึงลักษณะรูปร่างหน้าตา

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงลักษณะหน้าตา เช่น ลักษณะรูปร่าง ลักษณะหน้าตา รวมถึงลักษณะท่าทางที่ดีและไม่ดี เป็นต้น มีทั้งสิ้น 6 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

绝代佳人 jué dài jiā rén

หมายถึง หญิงสาวที่สวยงามมาก ไม่สามารถหาใครมาเปรียบเทียบได้

一表人才 yī biǎo rén cái

หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะท่าทางกิริยางดงาม

24) ส่วนนที่กล่าวถึงความรักและสตรี

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงความรักและสตรี เช่น สตรีที่มีความเคราะห์ร้ายในโชคชะตา สตรีที่ไม่สมหวังในความรัก เป็นต้น มีทั้งสิ้น 12 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

薄命佳人 bó mìng jiā rén

หมายถึง สตรีที่มีความงดงามแต่โชคร้ายในโชคชะตาชีวิต

人面桃花 rén miàn táo huā

หมายถึง สตรีที่มีความรักแต่ไม่ได้พบเจอกับคนรักของตน

25) ส่วนนที่กล่าวถึงการสมรส

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงการสมรส เช่น คู่แต่งงานที่ไม่ดี คู่ครองที่เหมาะสมกัน มีสถานะเท่าเทียมกัน เป็นต้น มีทั้งสิ้น 3 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

遇人不淑 yù rén bù shū

หมายถึง แต่งงานกับสามีที่ไม่ดีหรือไม่ได้เรื่อง

才子佳人 cái zǐ jiā rén

หมายถึง คู่สมรสที่เหมาะสมกันราวกับกิ่งทองใบหยก

26) ส่วนนที่กล่าวถึงครอบครัว

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงครอบครัว เช่น ครอบครัวที่สูงศักดิ์ หรือสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว โดยกล่าวรวมถึงปัญหาหรือชะตากรรมที่เกิดขึ้นในครอบครัว และสมาชิกในบ้าน เป็นต้น มีทั้งสิ้น 8 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

大户人家   dà hù rén jiā
หมายถึง ครอบครัวหรือตระกูลที่สูงศักดิ์ ผู้ดีมีเงิน

家破人亡   jiā pò rén wáng
หมายถึง ครอบครัวพังพินาศ บ้านแตกสาแหรกขาด คนในบ้านล้มหายตายจาก

27) ส่วนนที่กล่าวถึงช่วงชีวิต

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงช่วงชีวิต เช่น ช่วงชีวิตคนที่สั้นราวกับน้ำค้าง กล่าวรวมถึงช่วงวัยชราที่ไม่ได้รับความสำคัญ โดนผู้อื่นเพิกเฉย เป็นต้น มีทั้งสิ้น 18 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

人生朝露   rén shēng cháo lù
หมายถึง ช่วงชีวิตคนสั้นดุน้ำค้างเมื่อเจอแสงอาทิตย์แล้วแห้งหายไป

人老珠黄   rén lǎo zhū huáng
หมายถึง ช่วงวัยชราที่โดนผู้อื่นดูถูกและเพิกเฉย ไม่เห็นความสำคัญ

28) ส่วนนที่กล่าวถึงโรคภัยไข้เจ็บ

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงโรคภัยไข้เจ็บ เช่น ลักษณะอาการของโรคภัย ความรุนแรงของโรคภัย รวมถึงการรักษาโรคภัย เป็นต้น มีทั้งสิ้น 4 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

人命危浅   rén mìng wēi qiǎn
หมายถึง เจ็บป่วยอย่างสาหัส อายุไม่ยืนยาว

治病救人   zhì bìng jiù rén
หมายถึง การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ

29) ส่วนนที่กล่าวถึงโชคและภัย

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงโชคและภัย เช่น ภัยพิบัติต่างๆ อันเกิดจากการธรรมชาติหรือจากการกระทำของมนุษย์ กล่าวรวมถึงเคราะห์ภัยร้ายที่ก่อให้เกิดความอันตรายและเสียหาย เป็นต้น มีทั้งสิ้น 3 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

天灾人祸   tiān zāi rén huò

หมายถึง ภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์

盲人瞎马   máng rén xiā mǎ

หมายถึง คนตาบอดขี่ม้าตาบอด ก่อให้เกิดเคราะห์ร้ายและความเสียหาย

30) ส่วนนที่กล่าวถึงความเชื่อ

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงความเชื่อ เช่น ความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติ อาทิกการเชื่อในเรื่องของสวรรค์ เชื่อว่าสวรรค์เป็นสิ่งที่มืออยู่จริงและพร้อมจะช่วยเหลือมนุษย์ทุกคน เป็นต้น มีทั้งสิ้น 2 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ได้แก่

天无绝人之路   tiān wú jué rén zhī lù

หมายถึง สวรรค์ไม่ปิดทางเดินคน เปรียบการมีปาฏิหาริย์ช่วยเหลือคนที่พบเจอทางตัน

一人得道，鸡犬升天   yī rén dé dào, jī quǎn shēng tiān

หมายถึง คนที่ได้ขึ้นสวรรค์ บริวารทั้งหลายต่างก็ได้ขึ้นไปด้วย เปรียบการเสียดสีผู้ที่รับราชการ บริวารรอบข้างต่างก็พลอยมีตำแหน่งหน้าที่ไปด้วย

31) ส่วนนที่กล่าวถึงความตาย

ส่วนนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงความตาย เช่น การเสียชีวิตของคนที่มีความรู้ การคิดถึงหรือระลึกถึงคนที่ตายไปแล้วด้วยจิตอาวรณ์ เป็นต้น มีทั้งสิ้น 11 ส่วนน จาก 429 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

哲人其萎   zhé rén qí wēi

หมายถึง นักปราชญ์หรือผู้มีความรู้เสียชีวิตจากโลกไป

睹物思人   dǔ wù sī rén

หมายถึง เห็นของที่ผู้ตายทิ้งไว้ก็หวนคิดถึงผู้ตาย

32) สำนวนที่กล่าวถึงเรื่องทั่วไปอื่นๆ

สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่กล่าวถึงเรื่องทั่วไปอื่นๆ โดยเป็นเรื่องทั่วไปที่ไม่ได้เฉพาะเจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ รวมถึงสำนวนที่ปรากฏเพียง 1 สำนวนในบางประเภท ด้วย อาทิ คนเพ้อฝัน คนที่ไม่ได้รับความสนใจ เป็นต้น มีทั้งสิ้น 25 สำนวน จาก 429 สำนวน ตัวอย่างเช่น

痴人说梦   chī rén shuō mèng
หมายถึง คนสติไม่ครบพูดเพ้อฝันเรื่อยเปื่อย

无人问津   wú rén wèn jīn
หมายถึง ไม่มีใครให้ความสนใจ

4.2 ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

จากการวิเคราะห์สำนวนจีนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยจำนวน 94 สำนวน สามารถแบ่งออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

1) สำนวนที่กล่าวถึงการใช้คำพูด

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงการใช้คำพูด เช่น การใช้คำพูดส่อเสียดผู้อื่น การใช้คำพูดดูถูกเหยียดหยาม รวมถึงการพูดจาติดต๋อสื่อสารอื่นๆ เป็นต้น มีทั้งสิ้น 4 สำนวน จาก 94 สำนวน ตัวอย่างเช่น

ปากคนยาวกว่าปากกา
หมายถึง พูดเล่าลือกันไปเกินความเป็นจริง พูดส่อเสียดใส่ความ

อย่าขุดคนด้วยปาก อย่าถากคนด้วยตา
หมายถึง อย่าใช้วาจาหรือกริยาดูถูกเหยียดหยามผู้ใด

2) สำนวนที่กล่าวถึงคนดีที่มีความสามารถ

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงคนดีที่มีความสามารถ คนมีความสามารถในการทำงาน รวมถึงลักษณะของคนดีและคนเก่งและคนดี เป็นต้น มีทั้งสิ้น 10 สำนวน จาก 94 สำนวน ตัวอย่างเช่น

เกินคน
หมายถึง มีความสามารถเกินกว่าคนทั่วไป มีคุณสมบัติบางอย่างมากกว่าคนธรรมดา

กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี

หมายถึง กรุงศรีอยุธยาหรือไทยไม่เคยสิ้นคนดีมีฝีมือ เมื่อบ้านเมืองคับขันจะมีคนดี คนเก่งกล้า สามารถมากู้บ้านกู้เมืองเอาไว้อีกได้

3) สำนวนที่กล่าวถึงคุณธรรม

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงคุณธรรม เช่น ความสามัคคี การรู้จักให้อภัย การปล่อยวาง การไม่ดูหมิ่นดูแคลนผู้อื่น มีทั้งสิ้น 19 สำนวน จาก 94 สำนวน ตัวอย่างเช่น

คนละไม้คนละมือ

หมายถึง ต่างคนต่างช่วยกันทำ ร่วมมือร่วมใจกันย่อมประสบผลสำเร็จ ร่วมแรงร่วมใจ

ไม่ล้มข้ามได้ คนล้มอย่าข้าม

หมายถึง ไม่ควรดูหมิ่นกระหน่ำซ้ำเติมคนที่พลาดพลั้ง

4) สำนวนที่กล่าวถึงความเชื่อ

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงความเชื่อ เช่น ความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อทางค่านิยมและจารีตของสังคม ความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติรวมถึงกฎแห่งกรรม เป็นต้น มีทั้งสิ้น 9 สำนวน จาก 94 สำนวน ตัวอย่างเช่น

คนทรง

หมายถึง คนที่มีความสามารถในการเป็นสื่อกลางให้ผีเข้าร่างติดต่อกับภพมนุษย์

บาปอยู่ที่คนทำกรรมอยู่ที่คนก่อ

หมายถึง ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำอะไรต้องได้อย่างนั้น

5) สำนวนที่กล่าวถึงวัยและประสบการณ์ของชีวิต

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงวัยและประสบการณ์ของชีวิต เช่น เกณฑ์อายุ ช่วงวัยรวมถึงประสบการณ์ของชีวิต เป็นต้น มีทั้งสิ้น 4 สำนวน จาก 94 สำนวน ตัวอย่างเช่น

ครึ่งคน

หมายถึง เกณฑ์อายุคนสามสิบครึ่งชีวิตหกสิบ

คนอ่อนวัย

หมายถึง คนที่ด้อยประสบการณ์

6) สำนวนที่กล่าวถึงคนไม่ดี

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงคนไม่ดี เช่น คนชั่วหรือคนที่มีความประพฤติไม่ดี คนไม่รู้คุณคน เป็นต้น ทั้งสิ้น 10 สำนวน จาก 94 สำนวน ตัวอย่างเช่น

เดนคน

หมายถึง คนชั่ว

คนเนรคุณ

หมายถึง คนที่ลืมบุญคุณที่ช่วยเหลือตน ทำร้ายผู้มีพระคุณ

7) สำนวนที่กล่าวถึงอาชีพ

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงอาชีพ เช่น การทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพ ตามความถนัดหรือความชอบ อาชีพ ลูกจ้าง เป็นต้น มีทั้งสิ้น 6 สำนวน จาก 94 สำนวน ตัวอย่างเช่น

คนหากิน

หมายถึง หุนึ่งค้าประเวณี

คนกลาง

หมายถึง การซื้อของแล้วขายต่ออีกทอดหนึ่ง

8) สำนวนที่กล่าวถึงคำสอนการดำเนินชีวิต

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงคำสอนการดำเนินชีวิต เช่น คำสอนในแง่มุมมองความรัก การคบมิตร การไว้ใจคนอื่น การพึ่งพาตนเอง เป็นต้น มีทั้งสิ้น 19 สำนวน จาก 94 สำนวน ตัวอย่างเช่น

จงแต่งงานกับคนที่เขารักท่าน อย่าแต่งงานกับคนที่ท่านรักเขา

หมายถึง รักคนที่เขารักเราดีกว่า

อย่าไว้ใจทางอย่าวางใจคนจะจนใจเอง

หมายถึง อย่าไว้ใจคนง่าย ๆ อาจได้รับเคราะห์โดยไม่รู้ตัว

9) ส่วนนที่กล่าวตักเตือนให้ระวังภัย

ส่วนนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวตักเตือนให้ระวังภัย เช่น การตักเตือนให้รู้จักวางตน ไม่เก่งเกินกว่าผู้อื่นจนเป็นอันตรายแก่ตน รวมถึงการเตือนให้ใช้สติและความคิดในการเลือกผู้นำที่ดี ไม่เป็นภัยแก่สังคมในภายหน้า เป็นต้น มีทั้งสิ้น 5 ส่วนน จาก 94 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

ไม้สูงกว่าแม่ย่อมแพ้ลมบน คนสูงกว่าคนย่อมหักกลางคั้น

หมายถึง คนที่เก่งกล้ามากย่อมอยู่อย่างลำบากและต้องระวังอันตราย

อย่าเอาคนโง่ให้นำหน้า อย่าเอาคนตาบอดนำทาง

หมายถึง อย่าเอาคนชั่วเป็นผู้นำ อาจทำให้หลงไปในทางที่ชั่วได้เหมือนกันกับเอาคนตาบอดนำทาง

10) ส่วนนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจ

ส่วนนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจ เช่น ความรวยจนที่บ่งบอกชนชั้นหรือสถานะของบุคคลในสังคม เป็นต้น มีทั้งสิ้น 3 ส่วนน จาก 94 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

มีเป็นคน จนเป็นหมา

หมายถึง ร่ำรวยคนยกย่อง ยากจนคนดูถูก

คนยากกว่าผี ผู้ดีว่าศพ

หมายถึง คนมีเงินมักได้รับการยกย่องกว่าคนยากจน

11) ส่วนนที่กล่าวถึงด้านอื่นๆ

ส่วนนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงด้านอื่นๆ คือ ส่วนนที่กล่าวถึงด้านทั่วไป ไม่ใช่เฉพาะเจาะจงประเภทใดประเภทหนึ่ง เป็นต้น มีทั้งสิ้น 5 ส่วนน จาก 94 ส่วนน ตัวอย่างเช่น

คนนอก

หมายถึง คนอื่นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ลูกผีลูกคน

หมายถึง ครึ่งๆ กลางๆ เอาแน่เอาอนไม่ได้

ข้อมูลข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงจำนวนของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่มีปริมาณแตกต่างกัน การที่สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนมีจำนวนทั้งสิ้น 429 สำนวนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 94 สำนวน จึงทำให้สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนมีประเภทที่หลากหลายกว่าสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย กล่าวคือสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนมีถึง 32 ประเภท แต่สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยมีเพียง 11 ประเภทเท่านั้น สำนวนแต่ละชนชาติสามารถสื่อความและสะท้อนวัฒนธรรมตลอดจนสภาพสังคมที่มีความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน กล่าวคือ สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยทั้ง 10 ประเภทไม่รวมสำนวนด้านอื่นๆ ได้แก่ 1) สำนวนที่กล่าวถึงการใช้คำพูด 2) สำนวนที่กล่าวถึงคนดีที่มีความสามารถ 3) สำนวนที่กล่าวถึงคุณธรรม 4) สำนวนที่กล่าวถึงความเชื่อ 5) สำนวนที่กล่าวถึงวัยและประสบการณ์ของชีวิต 6) สำนวนที่กล่าวถึงคนไม่ดี 7) สำนวนที่กล่าวถึงอาชีพ 8) สำนวนที่กล่าวถึงคำสอนการดำเนินชีวิต 9) สำนวนที่กล่าวตักเตือนให้ระวังภัย 10) สำนวนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ก็มีอยู่ใน 32 ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน ไม่ว่าจะสำนวนที่สอนการใช้คำพูด สำนวนที่กล่าวถึงคนดีมีความสามารถ สำนวนที่กล่าวถึงคนไม่ดี สำนวนที่กล่าวถึงคุณธรรม สำนวนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่สะท้อนให้เห็นความแตกต่างกันของสังคม วัฒนธรรม สภาพอากาศและอื่นๆ ของทั้งสองชนชาติอีกด้วย เช่น สำนวนไทยที่สะท้อนวิถีไทย แนวคิดความเชื่อพื้นบ้านของไทยและแนวคิดพุทธศาสนา (เช่น คนทรง บาบอยู่ที่คนทำกรรมอยู่ที่คนก่อ เป็นต้น) หรือสำนวนจีนที่สะท้อนสภาพภูมิอากาศของจีน ที่ไม่มีในประเทศไทย (เช่น 春色恼人 chūn sè nǎo rén หมายถึง ทิวทัศน์ในฤดูใบไม้ผลิดึงดูดให้คนชื่นชมและดื่มด่ำในความงาม 寒气逼人 hán qì bī rén หมายถึง อากาศหนาวเหน็บในฤดูหนาวเย็นเยือกผู้คนต่างทนไม่ไหว)

จากการศึกษาเปรียบเทียบประเภทสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย สามารถสรุปได้ว่า ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนสื่อความด้านความประพฤติ ปรากฏเป็นจำนวนมากถึง 72 สำนวน จากทั้งหมด 429 สำนวน จึงสามารถวิเคราะห์ได้ว่า สังคมจีนที่ผ่านมาในอดีตเป็นสังคมที่ได้รับอิทธิพลมาจากบทบาทแนวความคิดและคำสอนของขงจื้อซึ่งเป็นนักปราชญ์ทางความคิดและได้รับการขนานนามว่าเป็นปรมาจารย์ด้านคำสอนหลักคุณธรรมศีลธรรมรวมถึงจริยธรรมที่อยู่คู่กับสังคมจีนมาอย่างช้านาน (ทินพันธุ์ นาคาตะ, 2557: 345) ทำให้มีสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน ที่สะท้อนแนวคิดความประพฤติและคุณธรรมตามแนวคิดและคำสอนของขงจื้ออยู่มาก เช่น สำนวนสะท้อนความประพฤติและคุณธรรมด้านต่างๆ อาทิ การมีมารยาทและนอบน้อม (เช่น 俯仰由人 fǔ yǎng yóu rén หมายถึง การนอบน้อมรับฟังคำสั่งและจากผู้อื่น) ความซื่อสัตย์ จริงใจและเปิดเผย (เช่น 天人共鉴 tiān rén gòng jiàn หมายถึง คนที่มีความจริงใจ ซื่อตรง เปิดเผยไม่มีเลศนัยแอบแฝง) รวมทั้ง สำนวนสะท้อนความประพฤติที่ไม่ดี อาทิ การขาดศีลธรรม (เช่น 灭绝人性 miè jué rén xìng หมายถึง ขาดหลักธรรมความเป็นคน คือไม่มีความเป็นคนลงเหลืออยู่)

การให้ร้ายผู้อื่น (เช่น 嫁祸于人 jià huò yú rén หมายถึง การโยนความผิดหรือเรื่องไม่ดีให้ผู้อื่น หรือความประพัตที่ขาดคุณธรรมด้านการหลงระเริงตน) เป็นต้น

ในขณะที่ประเภทของสำนวนมีคำว่า “คน” ในภาษาไทยจำนวน 94 สำนวนมีสองประเภทที่ปรากฏสูงสุดถึง 19 สำนวน เท่ากันได้แก่ สำนวนที่กล่าวถึงคุณธรรมและคำสอนในการดำเนินชีวิต แสดงให้เห็นว่า สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยเน้นสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนไทยที่เน้นคุณธรรมและการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ เช่น ความสามัคคี (เช่น คนละไม้คนละมือ หมายถึง ต่างคนต่างช่วยกันทำ ร่วมมือร่วมใจกันย่อมประสบผลสำเร็จ) การปล่อยวางและการให้อภัย (เช่น อย่าถือคนบ้า อย่าว่าคนเมา หมายถึง อย่าใส่ใจคนทำความผิดเพราะไม่มีสติไตร่ตรอง) การแต่งงาน (เช่น จงแต่งงานกับคนที่เขารักท่าน อย่าแต่งงานกับคนที่ท่านรักเขา หมายถึง รักคนที่เขารักเรามากกว่า) การคบมิตร (เช่น คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล หมายถึง คบคนชั่วสักวันเราอาจทำชั่วได้ คบคนดีมีกานำพาไปในทางที่ดี) เป็นต้น เห็นได้ว่า สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยหลายด้านได้สะท้อนแนวคิดและคำสอนที่มาจากพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทยและอยู่คู่กับคนไทยมาช้านาน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะโครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

ลักษณะโครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ได้แก่ 1) โครงสร้างจำนวนพยางค์ 2) โครงสร้างทางไวยากรณ์ของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน สรุปได้ดังนี้

จำนวนพยางค์	จำนวนทั้งหมด	ร้อยละ
3 พยางค์	1	0.23
4 พยางค์	370	86.25
5 พยางค์	8	1.86
6 พยางค์	8	1.86
7 พยางค์	13	3.03
8 พยางค์	21	4.91
9 พยางค์	1	0.23
10 พยางค์	7	1.63
รวม	429	100

ตาราง 5.1 ผลสรุปโครงสร้างจำนวนพยางค์

จากตารางข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างจำนวนพยางค์สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนปรากฏโครงสร้างตัวอักษร 4 พยางค์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.25 ของ 429 สำนวน เนื่องจากสำนวนที่มีโครงสร้างตัวอักษร 4 พยางค์ได้รับอิทธิพลมาจากบทกลอนหรือวรรคทองในวรรณคดีตลอดจนวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ของจีน คำกลอนส่วนใหญ่มักมีโครงสร้างตัวอักษร 4 พยางค์ นอกจากนี้ โครงสร้างตัวอักษร 4 พยางค์ มักเป็นโครงสร้างที่จดจำได้ง่าย กะทัดรัด รูปแบบโครงสร้างทางไวยากรณ์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โครงสร้าง 4 พยางค์สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนปรากฏมากกว่าโครงสร้างจำนวนพยางค์อื่น ทั้งนี้เพราะสำนวนที่มีโครงสร้าง 4 พยางค์ เป็นโครงสร้างที่แจ่มแจ้งโครงสร้างส่วนประกอบทางไวยากรณ์ได้ง่ายกว่าโครงสร้างอื่นด้วย

โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่พบในสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนสามารถแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ 1) โครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนจีนรูปแบบเอกรรตประโยค (单句) และ 2) โครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนจีนรูปแบบอเนกรรตประโยค (复句) ดังนี้

โครงสร้างรูปแบบเอกรรตประโยค	จำนวนทั้งหมด	ร้อยละ
โครงสร้างรูปแบบภาคประธาน – ภาคแสดง	140	36.08
โครงสร้างรูปแบบกริยา – กรรม	53	13.66
โครงสร้างรูปแบบหน่วยกริยา – หน่วยเสริม	23	5.93
โครงสร้างรูปแบบหน่วยขยาย - หน่วยหลัก	61	15.72
โครงสร้างรูปแบบคู่ขนาน	77	19.85
โครงสร้างรูปแบบกริยาเรียง	20	5.15
โครงสร้างรูปแบบคำ 2 หน้าที่	14	3.61
รวม	388	100

ตาราง 5.2 ผลสรุปโครงสร้างรูปแบบเอกรรตประโยค (单句)

จากตารางแสดงผลสรุปโครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนรูปแบบเอกรรตประโยค (单句) ที่ปรากฏข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนรูปแบบเอกรรตประโยค (单句) มีทั้งสิ้น 388 สำนวน และปรากฏโครงสร้างค่อนข้างหลากหลาย นอกจากนี้ยังปรากฏสำนวนที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์รูปแบบภาคประธาน – ภาคแสดงมากที่สุดถึงร้อยละ 36.08 ส่วนใหญ่เกิดจากโครงสร้างตัวอักษร 4 พยางค์ และเป็นโครงสร้างรูปแบบที่เข้าใจและแจ่มแจ้งโครงสร้างได้ง่าย เนื่องจากมีการแบ่งโครงสร้างออกมาในรูปแบบของภาคประธานและภาคแสดง โดยในภาคแสดงอาจปรากฏทั้งรูปแบบของหน่วยกริยา - กรรม หรือกริยา - หน่วยเสริม นอกจากนี้ภาคประธานมักปรากฏอยู่ในโครงสร้างส่วนหน้าของสำนวน เช่น (盲人摸象 máng rén mō xiàng หมายถึง

ตามยอดคำข้าง) เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์พบว่า สำนวนดังกล่าวประกอบขึ้นจากโครงสร้าง 2 ส่วนคือ ภาคประธาน 盲人 máng rén หมายถึง คนตาบอด และภาคแสดง 摸象 mō xiàng หมายถึง ลูบคลำช้าง ในขณะที่เดียวกันสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนปรากฏสำนวนที่มีโครงสร้างทางไวยากรณ์โครงสร้างรูปแบบคำ 2 หน้าที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.61 เนื่องจากเป็นโครงสร้างที่ซับซ้อน สามารถแบ่งโครงสร้างออกเป็น 2 ส่วน กรรมของส่วนแรกต้องทำหน้าที่เป็นประธานของส่วนหลังด้วย เช่น (引人入胜 yǐn rén rù shèng หมายถึง ชักจูงให้คนเข้าไปสู่สภาวะที่ดี) เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างสำนวนพบว่า 人 rén หมายถึง คน คือคำ 2 หน้าที่ นอกจากเป็นกรรมของ 引 yǐn หมายถึง ชักจูง ยังทำหน้าที่เป็นประธานของกริยาวลี 入胜 rù shèng หมายถึง เข้าสู่สภาวะที่ดี เป็นต้น

โครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนจีนที่มีคำว่า“ren” ในภาษาจีนนอกจากปรากฏโครงสร้างรูปแบบเอกรรถประโยค (单句) แล้ว ยังพบว่ามีโครงสร้างรูปแบบอเนกรรถประโยค (复句) ด้วย สรุปได้ดังนี้

โครงสร้างรูปแบบอเนกรรถประโยค	จำนวนทั้งหมด	ร้อยละ
โครงสร้างรูปแบบคู่ขนาน	12	29.27
โครงสร้างรูปแบบต่อเนื่อง	1	2.44
โครงสร้างรูปแบบคู่แย้งความ	6	14.63
โครงสร้างรูปแบบสมมติ	7	17.07
โครงสร้างรูปแบบแสดงเหตุและผล	8	19.51
โครงสร้างรูปแบบแสดงเงื่อนไข	5	12.20
โครงสร้างรูปแบบเสริมความ	2	4.88
รวม	41	100

ตาราง 5.3 ผลสรุปโครงสร้างรูปแบบอเนกรรถประโยค (复句)

จากตารางแสดงผลสรุปโครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนรูปแบบอเนกรรถประโยค (复句) ที่ปรากฏข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า โครงสร้างทางไวยากรณ์สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนรูปแบบอเนกรรถประโยค (复句) มีทั้งสิ้น 41 สำนวน และปรากฏรูปแบบหลากหลายเช่นเดียวกับโครงสร้างเอกรรถประโยค โครงสร้างรูปแบบคู่ขนานปรากฏมากที่สุดถึงร้อยละ 29.27 โครงสร้างคู่ขนานสามารถแบ่งเป็นสองวรรค โดยทั้งสองวรรคมีลักษณะและหน้าที่ของคำที่มีน้ำหนักเท่ากันและอยู่ในระนาบเดียวกัน สามารถสลับโครงสร้างทั้งสองส่วนได้โดยที่ความหมายยังคงเดิม เช่น (路遥知马力，日久见人心 lù yáo zhī mǎ lì, rì jiǔ jiàn rén xīn หมายถึง ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน) เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางไวยากรณ์แล้วพบว่า มีการแบ่งโครงสร้างออกเป็นสองส่วน โดยทั้งสองส่วนมีระดับคำอยู่ในระนาบเดียวกัน นอกจากนี้ยังมีโครงสร้างรูปแบบที่ปรากฏน้อยที่สุดเท่ากันสองโครงสร้าง คือ

โครงสร้างรูปแบบต่อเนื่อง ปรากฏเพียงร้อยละ 2.44 เนื่องจากเป็นโครงสร้างที่ไม่สามารถวิเคราะห์จากความหมายของสำนวนได้ทันที ต้องแบ่งโครงสร้างออกเป็นสองส่วนและวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของโครงสร้างส่วนหน้าและส่วนหลังด้วย อาทิ โครงสร้างรูปแบบต่อเนื่อง (如人饮水, 冷暖自知 rú rén yǐnshuǐ, lěng nuǎn zì zhī หมายถึง คนที่ดื่มน้ำย่อมรู้ความร้อนเย็นของน้ำได้ดีกว่าผู้อื่น) เมื่อวิเคราะห์พบว่า สำนวนดังกล่าวสามารถแบ่งโครงสร้างได้เป็นสองส่วนคือ ส่วนที่บอกเหตุการณ์หรือเรื่องราว 如人饮水 rú rén yǐnshuǐ หมายถึง เหมือนคนที่ดื่ม น้ำ และส่วนที่ให้ความหมายต่อเนื่องกับโครงสร้างส่วนแรก 冷暖自知 lěng nuǎn zì zhī หมายถึง น้ำร้อนหรือเย็นตนย่อมทราบดีกว่าผู้อื่น

5.1.2 ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

จากตารางข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงจำนวนของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน และสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่มีปริมาณแตกต่างกัน กล่าวคือ สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนมีจำนวนทั้งสิ้น 429 สำนวนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 94 สำนวน จึงทำให้สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนมีประเภทที่หลากหลายกว่าสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย กล่าวคือสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนมีถึง 32 ประเภท แต่สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยมีเพียง 11 ประเภทเท่านั้น สำนวนแต่ละชนชาติสามารถสื่อความและสะท้อนวัฒนธรรมตลอดจนสภาพสังคมที่อาจมีความคล้ายคลึงและแตกต่างกัน จากการศึกษาพบว่า สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยมีลักษณะการสื่อความของสำนวนที่คล้ายคลึงกันและมีความแตกต่างกันตามสภาพปัจจัยของแต่ละสังคม

5.1.2.1 ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปประเภทของ 429 สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน ออกเป็น 32 ประเภท ดังนี้

ประเภท	จำนวนสำนวน	ร้อยละ
1. สำนวนที่กล่าวถึงประเทศชาติ	34	7.93
2. สำนวนที่กล่าวถึงการทำงานและการเรียนรู้	26	6.06
3. สำนวนที่กล่าวถึงการใช้คำพูด	29	6.76
4. สำนวนที่กล่าวถึงศิลปะและการประพันธ์	13	3.03
5. สำนวนที่กล่าวถึงภูมิศาสตร์	4	0.93
6. สำนวนที่กล่าวถึงการเดินทาง	2	0.47

ประเภท	จำนวนสำนวน	ร้อยละ
7. สำนวนที่กล่าวถึงฤดูกาล	3	0.70
8. สำนวนที่กล่าวถึงช่วงเวลา	3	0.70
9. สำนวนที่กล่าวถึงการวางแผน	8	1.86
10. สำนวนที่กล่าวถึงการมีส่วนได้ส่วนเสีย	6	1.40
11. สำนวนที่กล่าวถึงโทษความผิด	6	1.40
12. สำนวนที่กล่าวถึงการค้า	3	0.70
13. สำนวนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจ	6	1.40
14. สำนวนที่กล่าวถึงจำนวนปริมาณ	11	2.56
15. สำนวนที่กล่าวถึงระดับชั้น	5	1.16
16. สำนวนที่กล่าวถึงคนดีที่มีความสามารถ	28	6.53
17. สำนวนที่กล่าวถึงมิตรภาพ	12	2.80
18. สำนวนที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรม ให้แก่ตนเอง	24	5.59
19. สำนวนที่กล่าวถึงความประพุดติ	72	16.78
20. สำนวนที่กล่าวถึงอารมณ์ความรู้สึก	22	5.13
21. สำนวนที่กล่าวถึงปณิธานและความตั้งใจ	13	3.03
22. สำนวนที่กล่าวถึงสติปัญญา	7	1.63
23. สำนวนที่กล่าวถึงลักษณะรูปร่างหน้าตา	6	1.40
24. สำนวนที่กล่าวถึงความรักและสตรี	12	2.80
25. สำนวนที่กล่าวถึงการสมรส	3	0.70
26. สำนวนที่กล่าวถึงครอบครัว	8	1.86
27. สำนวนที่กล่าวถึงช่วงชีวิต	18	4.20
28. สำนวนที่กล่าวถึงโรคภัยไข้เจ็บ	4	0.93
29. สำนวนที่กล่าวถึงโชคและภัย	3	0.70
30. สำนวนที่กล่าวถึงความเชื่อ	2	0.47
31. สำนวนที่กล่าวถึงความตาย	11	2.56
32. สำนวนที่กล่าวถึงด้านอื่นๆ	25	6.83
รวม	429	100

ตาราง 5.4 สรุปประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน

จากตาราง 5.4 สรุปประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่ปรากฏในระดับสูงสุดถึงร้อยละ 16.78 ได้แก่ สำนวนที่กล่าวถึงความประพฤติ
- 2) ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่ปรากฏในระดับรองลงมาที่ร้อยละ 5.13 - 7.93 ได้แก่ สำนวนที่กล่าวถึงประเทศชาติ (ร้อยละ 7.93) สำนวนที่กล่าวถึงการใช้คำพูด (ร้อยละ 6.76) สำนวนที่กล่าวถึงคนที่มีความสามารถ (ร้อยละ 6.53) สำนวนที่กล่าวถึงการทำงานและการเรียนรู้ (ร้อยละ 6.06) สำนวนที่กล่าวถึงการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ตนเอง (ร้อยละ 5.59) สำนวนที่กล่าวถึงอารมณ์ความรู้สึก (ร้อยละ 5.13)
- 3) ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่ปรากฏในระดับร้อยละ 2.56 - 4.20 เช่น สำนวนที่กล่าวถึงช่วงชีวิต (ร้อยละ 4.20) สำนวนที่กล่าวถึงปณิธานและความตั้งใจ (ร้อยละ 3.03) สำนวนที่กล่าวถึงมิตรภาพ (ร้อยละ 2.80) สำนวนที่กล่าวถึงจำนวนปริมาณ (ร้อยละ 2.56)
- 4) ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่ปรากฏในระดับร้อยละ 0.47 - 1.86 เช่น สำนวนที่กล่าวถึงครอบครัว (ร้อยละ 1.86) สำนวนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ 1.40) สำนวนที่กล่าวถึงภูมิศาสตร์ (ร้อยละ 0.93) สำนวนที่กล่าวถึงฤดูกาล (ร้อยละ 0.70) สำนวนที่กล่าวถึงการเดินทาง (ร้อยละ 0.47)
- 5) ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนอื่นๆ ร้อยละ 6.83 กล่าวถึงเรื่องทั่วไปอื่นๆ โดยเป็นเรื่องทั่วไปที่ไม่ได้เฉพาะเจาะจงเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ

สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนสามารถสื่อความหมายได้ค่อนข้างหลากหลาย สามารถแบ่งได้เป็นประเภทต่างๆ มากถึง 32 ประเภท โดยประเภทความประพฤติเป็นประเภทที่ปรากฏสูงสุดถึงร้อยละ 16.78 จากทั้งหมด 429 สำนวน โดยสำนวนที่กล่าวถึงความประพฤติสามารถแบ่งได้เป็นความประพฤติที่ดีมีคุณธรรมและความประพฤติที่ไม่ดีไร้คุณธรรม จึงสรุปได้ว่า คำสอนด้านคุณธรรมของลัทธิต่างๆ ที่เกิดขึ้นสังคมจีนมีบทบาทและอิทธิพลต่อชนในสังคมจีนเป็นอย่างยิ่ง ไม่เพียงเห็นถึงความสำคัญแต่ยังสามารถนำมาประยุกต์เป็นสำนวนและใช้สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะแนวคำสอนของขงจื้อ ทำให้มีสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่สะท้อนแนวคิดความประพฤติตามแนวคิดและคำสอนของขงจื้ออยู่มาก เช่น สะท้อนความประพฤติที่ดีมีคุณธรรม อาทิ การมีมารยาทและนอบน้อม ความซื่อสัตย์ จริงใจและเปิดเผย ทั้งนี้ยังปรากฏสำนวนที่สะท้อนถึงความประพฤติไม่ดีไร้คุณธรรมด้วย อาทิ การขาดศีลธรรม การให้ร้ายผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนได้สะท้อนสภาพความเป็นอยู่ มุมมองความคิดและวิถีชีวิตของชนชาติจีนในหลากหลายด้าน เช่น คนจีนมีความเชื่อในเรื่องของสิ่งที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติอย่างสวรรค์ อาทิ 天无绝人之路 tiān wú jué rén zhī lù หมายถึง

สวรรค์ไม่ปิดกั้นเส้นทางเดินของคน อุปมาว่า สวรรค์ไม่รังแกคนที่หมดสิ้นหนทาง ในสำนวนข้างต้นปรากฏคำว่า 天 tiān หมายถึง สวรรค์ จากการศึกษาพบว่า สวรรค์มีความเกี่ยวข้องกับแนวความคิดของชาวจีนนับตั้งแต่สมัยอดีต เพราะชาวจีนมีความเชื่อว่าสวรรค์เป็นสิ่งที่อยู่สูงสุดเหนือจักรวาลและมนุษย์ ทั้งนี้สวรรค์ยังเป็นที่ควบคุมและปกครองทุกสรรพสิ่งบนโลกมนุษย์ด้วย นอกจากนี้ชาวจีนยังเชื่อว่ากษัตริย์ผู้ปกครองบ้านเมืองเป็นโอรสแห่งสวรรค์ (Son of heaven) ที่ได้รับอาณัติจากสวรรค์ให้ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองและดูแลประชาชนด้วย นอกจากนี้ยังมีแนวคิดคุณธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากขงจื๊อที่ฝังรากลึกในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนมาช้านาน

อนึ่ง ยังมีสำนวนสะท้อนแนวคิดอื่นๆ อีกหลากหลาย ซึ่งความหลากหลายนี้สะท้อนให้เห็นถึงประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและความความรุ่งเรืองของวิวัฒนาการทางภาษาของจีน ตลอดจนแนวความคิดของชนในสังคมที่มีมาอย่างช้านานด้วย (Mǎ Guófán, 1978: 30)

5.1.2.2 ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปประเภทของ 94 สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย ออกเป็น 11 ประเภท ดังนี้

ประเภท	จำนวนสำนวน	ร้อยละ
1. สำนวนที่กล่าวถึงการใช้คำพูด	4	4.26
2. สำนวนที่กล่าวถึงคนที่มีความสามารถ	10	10.64
3. สำนวนที่กล่าวถึงคุณธรรม	19	20.21
4. สำนวนที่กล่าวถึงความเชื่อ	9	9.57
5. สำนวนที่กล่าวถึงวัยและประสบการณ์ชีวิต	4	4.26
6. สำนวนที่กล่าวถึงคนไม่ดี	10	10.64
7. สำนวนที่กล่าวถึงอาชีพ	6	6.38
8. สำนวนที่กล่าวถึงคำสอนการดำเนินชีวิต	19	20.21
9. สำนวนที่กล่าวถึงการกล่าวตักเตือนให้ระวังภัย	5	5.32
10. สำนวนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจ	3	3.19
11. สำนวนที่กล่าวถึงด้านอื่นๆ	5	5.32
ประเภท	จำนวนสำนวน	ร้อยละ
รวม	94	100

ตาราง 5.5 สรุปประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย

จากตาราง 5.5 สรุปประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่ปรากฏในระดับสูงสุดถึงร้อยละ 20.21 มี 2 ประเภท ได้แก่ สำนวนที่กล่าวถึงคุณธรรมและคำสอนในการดำเนินชีวิต รองลงมาได้แก่ สำนวนที่กล่าวถึงคนที่มีความสามารถร้อยละ 10.64 และสำนวนที่กล่าวถึงคนไม่ดีร้อยละ 10.64 สำนวนที่กล่าวถึงความเชื่อร้อยละ 9.57 สำนวนที่กล่าวถึงอาชีพ ร้อยละ 6.38 สำนวนที่กล่าวถึงการกล่าวตักเตือนให้ระวังภัยร้อยละ 5.32 สำนวนที่กล่าวถึงการใช้คำพูด ร้อยละ 4.26 สำนวนที่กล่าวถึงวัยและประสบการณ์ชีวิตร้อยละ 4.26 และสำนวนที่กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจร้อยละ 3.19

นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่กล่าวถึงด้านอื่นๆ ทั่วไป ไม่ใช่เฉพาะเจาะจงประเภทใดประเภทหนึ่ง อีกร้อยละ 5.32

สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยได้สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนไทยที่เน้นคุณธรรมและการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ เช่น ความสามัคคี การปล่อยวางและการให้อภัย การแต่งงาน การคบมิตร เห็นได้ว่า สำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยหลายด้านได้สะท้อนแนวคิดและคำสอนที่มาจากพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทยและอยู่กับคนไทยมาช้านาน นอกจากนี้ยังมีสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยสามารถสื่อความถึงทัศนคติ แนวความคิด ตลอดจนความเป็นไปของสภาพสังคมและชนในชาติไทยในด้านต่างๆ เช่น คนไทยมีแนวความคิดความเชื่อในเรื่องของอำนาจเหนือธรรมชาติเช่นเดียวกับชาวจีน แต่แตกต่างกันในเรื่องของการรับแนวความคิดและอิทธิพลทางความเชื่อ ความเชื่อของคนในสังคมไทยเป็นความเชื่อในเรื่องผี ซึ่งได้รับอิทธิพลจากศาสนาฮินดู - พราหมณ์ มีความเชื่อในเรื่องของการนับถือพระพรหม พระอิศวร พระนารายณ์ การนับถือผู้วิเศษ การเชื่อถือในโชคกลาง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ไสยศาสตร์ การสร้างและสะสมบารมี ความเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม เวทมนต์คาถา เป็นต้น โดยสิ่งเหล่านี้เข้ามามีอิทธิพลในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมากโดยเฉพาะสังคมชาวชนบท ซึ่งมีจำนวนประมาณ 80 % ของคนในสังคมไทยในอดีตที่เป็นชาวชนบท (ณรงค์ เสงี่ยมประชา, 2544 : 40) เช่น คนทรง หมายถึง คนที่มีความสามารถในการเป็นสื่อกลางให้ผีเข้าร่างติดต่อกับภพมนุษย์ คนตีฝักุ้ม หมายถึง คนทำดียอมไม่มีภัย เป็นต้น

จากการศึกษาเปรียบเทียบประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยพบว่า สำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนสามารถสื่อความหมายของประเภทสำนวนได้หลากหลายถึง 32 ประเภท ในขณะที่ประเภทของสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยมีเพียง 11 ประเภทเท่านั้น จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ภูมิหลังและสภาพปัจจัยในสังคมของชนชาติจีนและชนชาติไทย ทำให้เกิดการสื่อความของสำนวนทั้งสองภาษาในลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน เช่น ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สภาพอากาศ

ความเชื่อ เป็นต้น ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวสามารถสื่อความและสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมรวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของชนทั้งสองชาติได้เป็นอย่างดี

5.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนกับ “คน” ในภาษาไทย โดยเน้นวิจัยเฉพาะรูปแบบโครงสร้างของสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีน และศึกษาประเภทสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนและสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยเท่านั้น หากได้ศึกษาหลักปัจจัยหรือมูลเหตุที่เป็นอิทธิพลของการเกิดสำนวนจะทำให้วิทยานิพนธ์มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะการศึกษาดังกล่าวสามารถวิเคราะห์ถึงภาพสะท้อนและภูมิหลังของชนชาติผ่านสำนวนได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังค้นพบว่า หากมีโอกาสศึกษาการนำสำนวนมาประยุกต์เพื่อการเรียนการสอน อาทิ การสร้างบทเรียนจากสำนวนที่นำมาศึกษา โดยเริ่มจากการเล่าประวัติความเป็นมาและความหมายของสำนวนที่นำมาศึกษาให้ออกมาในรูปแบบของนิทานหรือเรื่องเล่าที่น่าสนใจ เพื่อดึงดูดความสนใจและความเข้าใจจากผู้เรียน ทั้งนี้อาจเพิ่มเติมในเรื่องของรูปแบบโครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ปรากฏในสำนวนนั้นตลอดจนการนำไปใช้ โดยยกตัวอย่างประโยคที่ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง การศึกษาในส่วนที่เสนอมาข้างต้นจะทำให้การศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา นาคสกุลและคณะ. 2521. การใช้ภาษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เคล็ดไทย.
- กรรณิการ์ โกวิทกุล. 2544. การเปรียบเทียบสุภาษิตจีนกับสำนวน - ภาษิตไทย วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรองแก้ว ฉายสภาวะธรรม. 2537. สารานุกรม ภาษิต คำพังเพย สำนวนไทย.
กรุงเทพมหานคร :
ต้นธรรมสำนักพิมพ์.
- ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์). 2541. สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริม
เทคโนโลยี ไทย-ญี่ปุ่น.
- เขียน วีระวิทย์. 2547. วิวัฒนาการการปกครองของจีน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
- ไขสรี ปราโมช ณ อยุธยา. 2539. การเปลี่ยนแปลงของถ้อยคำและความหมายของสำนวน
ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์.
- ขวัญกัลยาณ. 2548. สมบูรณ์ ครบถ้วน สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : ศรีเอทบุ๊คส์.
- จิราภรณ์ ภัทรากานุกัทร. 2521. ถ้อยคำที่ใช้เป็นสำนวนในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินดารัตน์ บุญพันธ์. 2547. ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในสำนวนไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฉิน หยงหลิน. 2526. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญา
มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชญัญพร ปริญญาอุทัยชัย. 2543. การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนที่มีตัวเลขในภาษาจีนและ
ภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิดชัย ผาสุพงษ์. 2545. พจนานุกรมสำนวนจีนไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พู่กันจีน.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2523. ภาษา – พาสาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- ทิตลจิตา นาคเกษม. 2550. ไทยศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- ณรงค์ เส็งประชา. 2544. วิถีไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์

- दन्य मेरुतननर्थ. 2544. บ่อเกิดสำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทรทรรศน์.
- ทินพันธ์ หนาคะตะ. 2557. คุณธรรมจริยธรรมกับศีลธรรมจากมุมมองของปรัชญา.
กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คอบไฟ
- เรียรชัย เอี่ยมวรเมธ. 2535. พจนานุกรมจีน – ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรพิทยา.
- นิตยา (พลพิพัฒน์พงศ์) ชวี. 2542. วัฒนธรรมจีน. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์นพิมพ์
- บ.ไปไม้. 2507. พจนานุกรมสำนวนจีน – ไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เฮงฮวด.
- บุญสิริ สุวรรณเพชร. 2541. อธิบายสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยไทย. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ดวงกมล.
- บุญสิริ สุวรรณเพชร. 2546. ปทานุกรมสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยไทย. กรุงเทพมหานคร
: สำนักพิมพ์เอสแอนด์เคบुक.
- ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. 2541. ไวยากรณ์จีนกลาง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. 2554. สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2550. วัฒนธรรมทางภาษา. กรุงเทพมหานคร : สามลดา.
- ปนัดดา เลอเลิศยุติธรรม. 2544. สุภาษิตจีนในสังคมชาวจีนแต่จิวในประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พีระพล ณะพานิช. 2534. ร้อยกระบวณสำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ด้านสุทธา.
- ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร. 2536. สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ทีทฤษฎี.
- พรีนา บรูมฟิลด์. 2532. ความเชื่อชาวจีน. แปลโดย หยกแดง. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน
จำกัดพิมพ์วาด.
- มานิตย์ มานิตเจริญ. 2535. พจนานุกรมไทยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : รวมสาส์น.
- ยิ่งลักษณ์ งามดี. 2536. สุภาษิต คำพังเพยและสำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ทิพย์วิสุทธิ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. 2531. พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- ล.เสถียรสุด. 2529. ประวัติวัฒนธรรมจีน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โก้.
- วานิช จรุงกิจอนันต์. 2528. ถกสำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : ฐัพิมพ์เพกา.
- วิเชียร เกษประทุม. 2551. สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- สง่า กาญจนาคพันธุ์. 2539. สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ส.เอเซียเพรส.
- เอก อุดมพร. 2549. 2000 สำนวนไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.

ภาษาไทย

- Běijīng Dàxué Zhōngwén Xì Xiàndài Hànyǔ Jiàoyánshì 北京大学中文系现代汉语教研室. 2003. **Xiàndài Hànyǔ 现代汉语**. Běijīng 北京: Shāngwù Yīnshūguǎn 商务印书馆.
- Guì Pūchéng 桂扑成. 2009. **Hàntài Shúyǔ Duìbǐ Yánjiū. 汉泰熟语对比研究**. Shànghǎi 上海: Shànghǎi Wàiguóyǔ Dàxué 上海外国语大学, Bóshì Xuéwèi lùnwén 博士学位论文.
- Hé Yǒngqīng 何永清. 2005. **Chéngyǔ De Yǔfǎ Yú Xiūcí Jíqí Jiàoxué Tàntǎo 成语的语法与修辞及其教学探讨**. Táiběi Shìlì Shīfàn Xuéyuàn Xuébào 台北市立师范学院学报.
- Hú Jíchéng 胡吉成. 2006. **Xiàndài Hànyǔ Jīchǔ 现代汉语基础**. Běijīng 北京 : Běijīng Dàxué Chūbǎnshè 北京大学出版社.
- Liú Jiéxiū 刘洁修. 1989. **Hànyǔ Chéngyǔ Kǎoshì Cídiǎn 汉语成语考释辞典**. Běijīng 北京 : Shāngwù Yīnshūguǎn 商务印书馆.
- Liú Jiéxiū 刘洁修. 2011. **Hànyǔ Chéngyǔ Jīnghuá Cídiǎn 汉语成语精华辞典**. Běijīng 北京: Kāimíng Chūbǎnshè 开明出版社.
- Mǎ Guófán 马国凡. 1997. **Chéngyǔ 成语**. Nèiménggǔ 内蒙古 : Nèiménggǔ Rénmín Chūbǎnshè 内蒙古人民出版社.
- Méi Jiājū 梅家驹. 1983. **Tóngyìcí Cílín 同义词词林**. Shànghǎi 上海 : Shànghǎi Císhū Chūbǎn shè 上海辞书出版社.
- Wàn Yīlíng 万艺玲. 2000. **Hànyǔ Cíhuì Jiàochéng 汉语词汇教程**. Běijīng 北京 : Běijīng Yǔyán Dàxué Chūbǎnshè 北京语言大学出版社.
- Wáng Xīngguó 王兴国. 2010. **Hànyǔ Chéngyǔ Dàcídiǎn 汉语成语大词典**. Běijīng 北京 : Huáyǔ Jiàoxué Chūbǎnshè 华语教学出版社.
- Wáng Qín, Mǎ Guófán, et.al. 王勤, 马国凡, 等. 1995. **Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dàcídiǎn 分类汉语成语大辞典**. Jínán 济南 : Shāndōng Jiàoyù Chūbǎnshè 山东教育出版社.
- Wáng Qín. 王勤. 2006. **Hànyǔ Shúyǔlùn 汉语熟语论**. Jí'nán 济南 : Shāndōng Jiàoyù Chūbǎnshè 山东教育出版社.
- Xià Yǔdiān 夏禹甸. 1990. **Wàntiáo Fēnlèi Chéngyǔ Cídiǎn 万条分类成语词典**. Húběi 湖北 : Húběi Jiàoyù Chūbǎnshè 湖北教育出版社.

Yú Míngshàn 于明善. 2010. Duō Gōngnéng Chéngyǔ Cídiǎn 多功能成语词典. Běijīng 北京: Huáyǔ Jiàoxué Chūbǎnshè 华语教学出版社.

Zhōngguó Shèhuì Kēxuéyuàn Yǔyán Yánjiūsuǒ 中国社会科学院语言研究所. 1983. Xiàndài Hànyǔ Cídiǎn 现代汉语词典. Běijīng 北京: Shāngwù Yìnshūguǎn 商务印书馆.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ภาคผนวก ก

ตารางแสดงสำนวนที่มีคำว่า “ren” ในภาษาจีนที่เก็บรวบรวมจาก Fēnlèi Hànyǔ Chéngyǔ Dà Cídiǎn ของ Wáng Qín, Mǎ Guófán, děng (王勤, 马国凡, 等: 1988) โดยมีสำนวนทั้งสิ้น 429 สำนวน ดังนี้

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
1	天与人归	指帝王受命于天，并得到人民拥护。
2	政通人和	形容政治清明，得到人民拥戴。
3	人间地狱	非常黑暗痛苦的社会环境。
4	人人自危	每个人都感到不安全，形容政治气氛恐怖。
5	人欲横流	社会风气败坏，不顾礼仪廉耻。
6	人怨天怒	危害严重，引起不满和普遍愤怒。
7	杀人如草	任意屠杀人。
8	杀人如麻	杀人极多。
9	率兽食人	比喻统治者虐害人民。
10	顺人应天	顺应天命，又根据人民的意愿，而进行改变现存政治制度的斗争。
11	顺天应人	顺应天命，又根据人民的意愿，而进行改变现存政治制度的斗争。
12	应天顺人	顺应天命，又根据人民的意愿，而进行改变现存政治制度的斗争。
13	达官贵人	声势显赫的大官，地位显贵的人。
14	大人虎变	身居高位的人行动变化莫测。
15	孤家寡人	孤立无援的人。
16	不得人心	得不到人民群众的拥护和支持。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
17	人存政举	执政的人在，他的政治主张就能得到推行，强调执政者在统治中的决定作用。
18	人亡政息	执政的人死去，他所推行的政事也就废止了。
19	人心向背	指人民所拥护或反对的。
20	形势逼人	形势发展很快，迫使人不得不更加努力。
21	刑余之人	受过刑的人。
22	人强马壮	军力强大或士气旺盛。
23	人自为战	每个人为保存自己而殊死战斗。
24	万人敌	作战勇敢，可抵抗上万之敌。
25	万人之敌	作战勇敢，可抵抗上万之敌。
26	人困马乏	人和马都很疲劳。形容因行路或作战而造成的极度疲劳。
27	人翻马仰	人马都被打得仰翻在地。形容惨败。
28	赔了夫人又折兵	比喻想占便宜，反而受到双重损失。
29	人仰马翻	人马都被打得仰翻在地。形容惨败。
30	杀人盈野	形容战场上杀的人很多。
31	因人制宜	指根据各人的不同情况，采取相应方法进行对待。
32	步人后尘	比喻追随别人，模仿别人，走老路，不去创新。
33	袭人故智	沉用别人的老办法，形容缺乏创新精神。
34	盲人摸象	指对事物未经全面调查了解就妄下论断。
35	人一己百	指自己虽然不如别人聪明能干，但别人做一次就会了，自己做百倍于人的努力，总会赶上别人，取得和别人一样的成效。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
36	人师难遇	既传授知识又教人品德的老师不易遇到。
37	三人行必有我师	要善于向周围的人学习。
38	为人师表	能给人做表率。
39	诲人不倦	形容教导人特别耐心，从不厌倦。
40	春风风人	比喻及时给人以帮助和教益。
41	金针度人	把某种技艺的诀窍传授给别人。
42	夏雨雨人	比喻及时给人帮助和教育。
43	因人而异	因人不同而有所差异。
44	因人施教	根据不同的教育对象，给予不同的教育。
45	百年树人	培养人才是长久之计，培养人才不容易。
46	发人深省	受到启发而感到深刻理解和醒悟。
47	十年树木，百年树人	培养人才极其不易，也形容培养人才是百年大计。
48	误人子弟	指年轻人受到不好的教育和影响。
49	枉己正人	自己立身不正，却去纠正别人。
50	以其昏昏，使人昭昭	自己还糊里糊涂，却想让别人明白。
51	语不惊人死不休	形容说话或写文章的语言要求达到很高的境界。
52	人之将死，其言也善	人到临死时往往能说些有价值，有意义的话。
53	快人快语	形容直爽人说直爽话。
54	人微言轻	人的地位低下，言论、意见等不被人重视。
55	人言可畏	人们对社会议论是可怕的，应该认真注意，否则会带来严重损害。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
56	三人成虎	比喻说的人一多，就能迷惑视听，使人认假为真。
57	耸人听闻	故意传播或写出使人震惊的话语或新闻。
58	曾参杀人	流言可畏，足以使人对自己的亲人产生怀疑。
59	欺人之谈	指欺骗人的言论。
60	强作解人	形容不懂还乱加评论。
61	恶语伤人	用恶毒的语言诬蔑别人。
62	含血喷人	故意用恶毒的语言诬蔑、诽谤别人。
63	血口喷人	故意用恶毒的语言诬蔑、诽谤别人。
64	不足为外人道	不值得跟外面人说。一般用于要求别人不要把有关的事情告诉其他人。
65	人多嘴杂	人多谈论，说法不一。
66	人声鼎沸	人多声音嘈杂。
67	人言藉藉	人们的议论又多又杂。
68	言人啧啧	人们不满意的纷纷议论开了。
69	言人人殊	对同一事情，各有各的说法。
70	一人传虚，万人传实	指事情本来是假的，但传播的人一多，人们就都相信是真的。
71	成败论人	根据成功或失败评论或评价一个人。
72	咄咄逼人	气势汹汹，使人受不了，让人跟到惊惧而发出的声音。
73	逢人说项	替人扬名或替人说好话。
74	人云亦云	别人怎么说，也就跟着怎么说。缺乏主见。随声附和。
75	拾人涕唾	自己没有见解，重复别人说过的话。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
76	拾人牙慧	自己没有见解，重复别人说过的话。
77	为人说项	替人扬名或替人说好话。
78	耐人寻味	意味深长，值得玩味。
79	脍炙人口	人们称赞和传诵的诗文。
80	沁人心脾	形容想把清新的空气吸入到人心脾中一样的舒畅。
81	引人入胜	形容山水风景或艺术作品非常美好，能吸引人。
82	文如其人	文章所表达的思想及其风格同作者的性、人品等特点相似。
83	千部一腔，千人一面	指作品雷同，缺乏自己的风格。
84	寄人篱下	文章著述因袭他人。
85	美人香草	指诗文中的忠君爱国思想。
86	倩人捉刀	请人代做文章。
87	骚人墨客	指善于撰写诗文的人。
88	弄假妇人	称戏剧中的男扮女装。
89	婢作夫人	刻意摹拟别人的书法而不能神似。
90	袭蹈前人	沉用旧的格式，没有创新。
91	地广人稀	土地辽阔，人口稀少。
92	地旷人稀	土地辽阔，人口稀少。
93	杳无人迹	地方非常偏僻荒凉，从来没人去过。
94	人杰地灵	杰出人物在那里出生或者去过那儿，就成了名胜之区。
95	人烦马殆	长途旅行，人疲马乏。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
96	人来人往	来来往往的人很多。
97	春色恼人	美好的春景引逗人去赏玩。
98	暑气蒸人	夏季闷热难当。
99	寒气逼人	冬天寒冷的空气冻得人受不了。
100	更深人静	夜晚了，四处静寂无声。
101	夜阑人静	夜晚了，四处静寂无声。
102	夜深人静	夜晚了，四处静寂无声。
103	后发制人	等待对方动手之后，再给以反击，制服对方。
104	射人先射马	比喻战胜敌人要先抓首恶或主将。
105	先发制人	原指交战的双方，先发动进攻的就能争取主动，制服对方。
106	先声夺人	用兵时先用声势压倒对方。
107	借刀杀人	利用别人去害人。
108	谋事在人	谋画事情能否成功，关键在于人的主观努力。
109	渔人得利	比喻双方相争，第三者从中得利。
110	渔人之利	趁双方争持不下而从中得到的好处。
111	鹬蚌相争，渔人得利	双方争执不下，第三者因而得到好处。
112	人财俱空	连人带物都丧失了。
113	人财两空	连人带物都丧失了。
114	人心不足蛇吞象	人贪心不足。
115	不当人子	不成人，引申为罪过，用于责怪人的语言中。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
116	草菅人命	轻视人命，任意杀人。
117	人人得而诛之	所有的人都可以处死他。
118	罪人不孥	一人有罪，一人受罚，不累及妻子儿女。
119	代人受过	替别人承担错误的责任。
120	老鼠过街，人人喊打	坏人坏事深恶痛绝，人人反对。
121	为人作嫁	替别人做出嫁的衣服。比喻徒然为别人忙碌。
122	人为财死，鸟为食亡	人为了钱财而死去，鸟为贪食而死去。
123	人弃我取	别人不愿要的货物，廉价收来等涨价之后再卖出。
124	人取我与	别人需要时再拿出来卖给他。
125	富贵逼人	无心而得富贵。
126	家给人足	家家衣食充裕，人人生活富足。
127	人给家足	家家衣食充裕，人人生活富足。
128	小康人家	可以维持中等生活水平的家庭。
129	贵人多忘	地位高的人不念旧交，用来讽刺人健忘。
130	寄食于人	因贫困而依附他人生活。
131	不乏其人	那样的人很多。
132	稠人广众	指人很多的场合。
133	稠人广座	指人很多的场合。
134	大有人在	这样的人很多。
135	人多势众	人势多，数量大。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
136	人满为患	人多得容纳不下。
137	人山人海	人聚在一起非常多。
138	人头济济	形容人多。
139	人烟稠密	居民很多。
140	差强人意	尚能令人满意。
141	一鸣惊人	一叫就使人震惊。
142	下里巴人	通俗的作品。
143	判若两人	随时间或环境改变，前后变化很大，俨然是两个人。
144	人才辈出	人才一批一批的涌现。
145	人才济济	有才能的人很多。
146	才气过人	才能超过一般人。
147	才识过人	学问和见解比一般人高深，超过一般人。
148	出人头地	超出或高出他人之上。
149	斗南一人	仅见的杰出人才。
150	风流人物	有才学、功绩、文采、影响的人物。
151	加人一等	超出别人，高过一般人。
152	妙绝时人	才能或诗文高于同代人。
153	前不见古人，后不见来者	看不到先贤，又见不到当今能者。
154	前无古人	空前的，从来没有人做过。
155	人才出众	人才极好，超出一般。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
156	人中骐驎	才华出众的人。
157	人中狮子	威武出众，不同一般人。
158	人中之龙	在众人的杰出，不平凡的人。
159	艺高人胆大	技术高超，能从容地应付任何情况。
160	在人耳目	为人们所听到看到，都已熟知。
161	人尽其才	每个人都充分发挥自己才能。
162	任人唯贤	任用人只看他的德才如何。
163	以貌取人	凭外貌来衡量人才
164	知人善任	了解人并且善于使用人。
165	斗筲之人	才识短浅，气量狭小的人。
166	人浮于事	人的职位超过他所得俸禄的等级。
167	任人唯亲	任用与自己亲近的人，不管德才。
168	风云人物	言论行动很有影响的人物。
169	后继无人	人才缺乏，前人的事业没有来承继。
170	人才难得	真正有才干的人不易发现。
171	人杰地灵	才能出众人物在那儿出生或去过，地方就成为名胜。
172	小人之交	品行不端的人之间的交往。
173	人情浇薄	人与人关系不厚重，缺乏忠诚。
174	人去楼空	触景伤情，怀念故人。
175	善于人交	善于交朋友。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
176	北道主人	北路上接待客人的主人。
177	仓卒主人	客人突然到来，仓卒招待不周，难尽主人之意，十分失礼。
178	待人接物	跟别人相处，一般的交往。
179	解人难得	知己很难的。
180	人情冷暖	人得势时便亲热，失力时就冷淡。
181	人生何处不相逢	人与人随时随地都有相会机会。
182	求人不如求己	对别人提出要求，不如对自己严格要求更为重要。
183	以人为鉴	用别人的经验教训作为自己的借鉴。
184	爱人以德	按照道德的标准去爱护和帮助人。
185	成人之美	赞助别人做成好事或实现其愿望。
186	己达达人	要首先去别人着想。
187	己立立人	要首先去别人着想。
188	己所不欲，勿施于人	要设身处地为别人着想。
189	宽以待人	形容对待别人很宽厚。
190	立人达人	要首先去别人着想。
191	平易近人	比喻人的性情和蔼可亲，让人容易接近。
192	屈己待人	委屈自己，宽厚对待别人。
193	趋人之急	能够迫不及待地去帮助别人解决危难。
194	善气迎人	和蔼可亲的样子。
195	舍己从人	舍弃自己的意见，服从他人的意志。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
196	舍己救人	不顾个人的安危，去拯救别人。
197	舍己为人	放弃个人利益去帮助别人。
198	推己及人	要体谅别人，为别人着想。
199	先人后己	先为别人考虑，后替自己打算。
200	与人方便，自己方便	给别人行些方便，最终对自己也有好处。
201	与人为善	和别人一同做好事。
202	与人无争	遇事忍耐谦让，不与人争斗。
203	助人为乐	把帮助别人做为快乐的事情。
204	方外之人	僧道。
205	羲皇上人	古人想象太古时期的人生活闲适，无忧无虑。
206	雅人深致	形容人的言谈举止高雅，不通俗。
207	志士仁人	志行高尚，有道德气节的人。
208	至人无梦	品德高尚的人，不会做想入非非的梦。
209	俯仰由人	切行为都要受别人指使。
210	以理服人	用道理说服人。
211	事无不可对人言	心胸坦荡，光明磊落。自己想的和做的事情都可以供者与众。
212	天人共鉴	诚实正直无欺。
213	正人君子	作风正派，品德纯正的人。
214	悲天悯人	对社会的腐败和人民的苦难感到悲痛和忧愤。
215	妇人之仁	形容对人小恩小惠，体贴，优柔，不识大体。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
216	生死人而肉白骨	恩惠极其深厚。
217	不近人情	多指人的言行性格不合一般常情。
218	损人利己	损害他人的利益，使自己得到好处。
219	退人坠渊	对不喜欢的人极度疏远。
220	文人相轻	文人互相看不起。
221	息事宁人	调和纠纷，使人们相安无事。
222	臧否人物	对人进行褒贬评论。
223	不食人间烟火	比喻脱离人世生活的言行。
224	不因人热	比喻性情孤傲，不肯依仗别人。
225	惨无人道	残暴狠毒已极，灭绝了人性。
226	灭绝人性	完全失去了人的理性。
227	欺人太甚	欺负人太过分，令人难以容忍。
228	人而无信	指人不讲信用。
229	人面兽心	人残暴卑劣。
230	人心惟危	坏人的心地险恶，不可揣测。
231	妖由人兴	人的行为失常，怪异的事物就会随着出现。
232	贼夫人之子	残害人家的孩子，常用引导别人犯错误的斥责。
233	仗势欺人	倚仗权势，欺压别人。
234	杀人越货	害人性命，抢人财物的盗匪行为。
235	不可告人	不正当，不光明，见不得人的勾当。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
236	千人所指	被众人所指责、痛恨的人。
237	人皆掩鼻	丑恶卑劣，遭到众人厌弃。
238	人头畜鸣	骂人像畜生一样卑劣愚蠢。
239	小人得志	品格低下的人得到了权力或地位。
240	以小人之心，度君子之腹	用自己的心意去推断对方。
241	乘人之危	趁着别人遭遇到危急或困苦时，要挟或打击别人。
242	假手于人	借助他人之手为自己办事。
243	嫁祸于人	把嫁祸转嫁到别人手上。
244	借刀杀人	利用他人之手去害人，达到自己的害人目的。
245	看人下菜碟儿	对人的态度，因人而异，不诚恳。
246	路人皆知	人所共知的野心。
247	迷人眼目	耍花招，迷惑人的视线。
248	人心不古	人的心地不像古人那样淳朴，真诚。也指胸有城府，人心莫测。
249	人心叵测	人心险恶，不可推测。
250	杀人不见血	害人的手段阴险狠毒。
251	杀人灭口	怕阴谋真情败露而杀掉知情者。
252	掩人耳目	指制造假象来欺骗、蒙蔽别人。
253	蛊惑人心	用谣言或诡辩来迷惑，欺骗群众。
254	非人自是	目中无人，自高自大。
255	富贵骄人	有钱有势的人骄横自大。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
256	好为人师	不谦虚，在人前以师长姿态教育别人。
257	目中无人	十分骄傲自大，看不起任何人。
258	旁若无人	态度傲慢，看不起人。
259	盛气凌人	傲慢骄横。
260	狗仗人势	坏人依仗有权有势的人作靠山，为非作歹。
261	杀人不眨眼	极其凶狠残暴，杀人成性。
262	以力服人	用强力压服人。
263	醇酒妇人	沉溺于酒色。
264	自欺欺人	欺骗自己，并以此欺骗别人。
265	盗憎主人	指邪恶的坏人憎恨正直磊落的人。
266	慷他人之慨	损害他人利益做人情。
267	路遥知马力，日久见人心	了解一个人的品质好坏，需要长时间考验。
268	木人石心	冷酷无情的人。
269	文人无行	某些知识分子品行不端。
270	以己度人	用自己的想法去猜度别人。
271	以人废言	因为人有缺点或错误，连他所说的正确话也舍弃不听。
272	知人知面不知心	比喻人心险恶难测。
273	大快人心	坏人受到应有的惩罚，人们的心理特别快乐。
274	人逢喜事精神爽	人遇到好事或喜事时，心情愉快，精神振奋。
275	人心大快	坏人受到应有的惩罚，人们的心理特别快乐。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
276	杞人忧天	不必要或无根据的忧虑。
277	令人发指	使人特别愤怒。
278	迁怒于人	把自己愤怒、怨恨发泄在人身上。
279	惨绝人寡	惨烈到了极点，人世间没有这样的惨烈过。
280	仇人相见，分外眼红	仇人碰到一起，更加激起彼此的仇恨和愤怒。
281	令人切齿	形容痛恨到了极点。
282	人神共愤	人和神都愤恨，形容民愤到了极点。
283	神人共愤	人和神都愤恨，形容民愤到了极点。
284	天怒人怨	为害严重，惹起普遍愤怒。
285	怨天尤人	犯了错误或出问题之后，埋怨别人，不从自身找原因。
286	面无人色	脸上没有血色，形容极端恐惧或非常虚弱。
287	人心惶惶	惊惶不安。
288	贼人胆虚	做了坏事总担心别人知道，心里不踏实。
289	愧天作人	做了亏心事，内心感惭愧。
290	靦颜人世	人厚着脸皮，不知惭愧地活在人世间。
291	羞人答答	自己感到害羞、难为情的样子。
292	骇人听闻	使人听了非常震惊。
293	人非木石	人是有意识，有感情。
294	人非石木	人是有意识，有感情。
295	天下无难事，只怕有心人	只要有意志，有毅力，没有办不到的事情。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
296	振奋人心	使人精神振作，奋发。
297	二人同心，其利断金	比喻两个人团结一致，就可以无往而不胜。
298	众人拾柴火焰高	人多力量大，做事效果很好。
299	人贫志短	人在困境中，往往缺乏志向和勇气。
300	人穷志短	人在困境中，往往缺乏志向和勇气。
301	仰人鼻息	看别人的眼色行事。
302	人心涣散	人心不齐。
303	人各有志	个人的志向不同。
304	知人之明	识别人的品性，才能的眼力。
305	智力过人	人的智力能力超过常人。
306	人急计生	人在紧急的情况下，想出来的好办法。
307	人急智生	人在紧急的情况下，想出来的好主意。
308	从井救人	人愚兽，救人不成，反到害了自己。
309	庸人自扰	平庸的人无事生事，自找麻烦。
310	如人饮水，冷暖自知	心中有数，深有体会。
311	绝代佳人	世上绝无仅有的极美女子。
312	美色佳人	美丽动人的妇女。
313	尤物移人	美貌的女子足以吸引人们的注意。
314	三分像人，七分像鬼	人相貌极其丑陋。
315	姑射神人	漂亮的女子。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
316	仪表人才	人仪容突出的美好。
317	风尘中人	被迫做娼妓的女子。
318	风声妇人	指娼妓。
319	压寨夫人	强盗头领的妻子。
320	押寨夫人	强盗头领的妻子。
321	二八佳人	十六岁左右的美貌少女。
322	人尽可夫	不守贞操的女人。
323	薄命佳人	遭遇不幸的美女。
324	佳人薄命	美丽的女子的遭遇痛苦不幸。
325	美人迟暮	女子年岁长大，还没找到合适的配偶。
326	人面桃花	所爱慕而不能再见的女子。
327	小鸟依人	少女或小孩子可爱。
328	情人眼里出西施	有情双方认为是美的。
329	遇人不淑	嫁给一个不好的丈夫。
330	才子佳人	称颂美满的配偶，男才学超群，女端庄美丽。
331	月下老人	媒人
332	大户人家	大家富户，高门贵族。
333	家败人亡	家庭毁灭，家人死亡。
334	家破人亡	家庭毁灭，家人死亡。
335	小户人家	指平民百姓家庭。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
336	小康人家	可以维持中等生活水平的人家。
337	室人交谪	妻妾等家人中闹纠纷。
338	视若路人	把亲朋好友当作与自己无关的人看待。
339	视同路人	把亲朋好友当作与自己无关的人看待。
340	人生不见日月	人活一辈子没看见阳光和月亮，比喻人生短促。
341	人生如风灯	比喻人的寿命长短难卜像风吹易灭一样。
342	人生如寄	生命短促，像临时寄居人间。
343	人生如梦	人活一辈子就像一场梦一样。
344	人生如寓	人生短暂，好像暂住世上。
345	人生若白驹过隙	人生短暂，一晃而过。
346	人生行乐	人活一辈子就是尽情厚受欢迎。
347	人生一世	人活在世上一辈子。
348	人生一世，草木一秋	人生短促像秋天枯黄的草木。
349	人生在勤	人生活在世上应该勤勉，才能衣食丰裕。
350	人生朝露	人的生命短促像早上的露水见日即干。
351	人寿几何	人的生命短促。
352	游戏人间	把生活在世上当作游戏一样。
353	两世为人	人死里逃生，幸存下来。
354	人老珠黄	人老了被人嫌弃，看不起。
355	人生七十古来稀	自古以来活到七十岁的人不多。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
356	人寿年丰	人民长寿，风景丰收。
357	傍人门户	依靠别人，不能自立。
358	人命危浅	病势严重，寿命不长。
359	斯人斯疾	这个人偏偏得了这种病，用于惋惜善人的恶病。
360	治病救人	医治疾病，把人救活。也比喻对人善意批评规劝，帮助他改正缺点和错误。
361	庸医杀人	庸医误诊乱投药而造成病人的死亡。
362	吉人天相	好人会得到老天爷的保佑和帮助。
363	天灾人祸	自然所带来和人为地造成的各种灾难。
364	盲人瞎马	比喻盲目行事，后果危险。
365	天无绝人之路	比喻眼看要陷入绝境，却意外有了摆脱困境的办法。
366	一人得道，鸡犬升天	讽刺一个人有了权势地位，连与他有关系的人也飞黄腾达起来。
367	人死留名	人在生前轰轰烈烈干事业，建立业迹，死后就可以留名于世。
368	哲人其萎	贤哲有智慧的人死去。
369	睹物思人	看死去的人留下的东西就怀念他。
370	人百其身	指人愿意死一百次来换取死者的复生。
371	人琴俱亡	看见遗物悼念死者的悲痛心情。
372	人亡物在	看见遗物，而引起对死者的怀念。
373	人遐室迩	人已远去，房屋还在眼前。悼念死者。
374	室迩人远	人已远去，房屋还在眼前。悼念死者。
375	物是人非	对故人怀念。东西还是原来的东西，人不是原来的人。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
376	物在人亡	看见遗物，而引起对死者的怀念。
377	人命关天	事情关系到人的生死。
378	痴人说梦	讽刺人说不可能实现的荒唐话。
379	出人意表	出于人们的意料之外。
380	出人意外	出于人们的意料之外。
381	非异人任	不是别人的责任，应该由自己来承担。
382	尽人皆知	人人都知道。
383	尽如人意	完全符合人们的心意。
384	居停主人	寄居之处的主人。
385	看人眉睫	看人脸色行事。
386	令人齿冷	被人耻笑。
387	笼络人心	用手段被人进行拉拢和收买。
388	千人诺诺，不如一世谔谔	上千的人说奉承话，不如一个正直的人直言相谏。
389	前人栽树，后人乘凉	前辈为后人造福。
390	墙倒众人推	人在失意受挫时，受到众人屈辱。
391	强人所难	勉强别人去做人家做不到或不愿意做的事。
392	悄无人声	环境十分寂静，听不到一点响声。
393	阒无一人	十分寂静，一个人也没有。
394	人不犯我，我不犯人	别人不侵犯我，我决不侵犯别人。
395	人不知，鬼不觉	行动诡秘，任何人也不知道。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
396	人地生疏	人初到外地，对当地的人与地理环境都不熟悉。
397	人定胜天	靠人的智慧和力量可以战胜大自然。
398	人多手杂	经手的人多，导致杂乱无章。
399	人喊马嘶	一片嘈杂，喧闹的景象。
400	人情世故	为人处世的经验、道理。
401	人人皆知	人人都知道。
402	人所共知	人人都知道。
403	人同此心	人人都有同样的心情。
404	人微权轻	人地位低下，权力小。
405	人为刀俎，我为鱼肉	别人掌握生死大权，自己处于被动。
406	人无远虑，必有近忧	凡事不做长远打算，吃亏就在眼前。
407	人心不同，各如其面	人心的善恶好坏不相同，就像容貌一样，因人而异。
408	人心所向	众人所向往，用户的。
409	人之常情	人人都知道、理解的常理。
410	若要人不知，除非己莫为	提醒人不要去做坏事。
411	深入人心	被大家了解并衷心拥护。
412	世道人心	社会的风气，人们的思想。
413	事在人为	事情能否成功在于人的主观努力。
414	受制于人	不能按自己的意愿来安排自己的行动。
415	司马昭人心，路人皆知	人所共知野心或阴谋。

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
416	天从人愿	事情的发展正和自己的心愿。
417	天人路隔	隔绝难以相见。
418	天上人间	境况完全不同，一个在人间，一个在天上。
419	天随人愿	事情的发展正和自己的心愿。
420	听人穿鼻	比喻听凭别人摆布。
421	徒乱人意	指会白白的扰乱人的心情，起不到别的作用。
422	拖人下水	勉强让别人干不愿干的事。
423	万人空巷	盛大集会或新奇事物哄动一时的景象。
424	无人问津	没有人理睬。
425	因人成事	依赖别人的力量取得成功。
426	引人注目	引起人们的注意。
427	长他人志气，灭自己威风	助长别人的声势，轻视自己的力量。
428	郑人买履	人死守信条，不知变通，不相信客观实际。
429	知人论世	鉴别人物优劣，议论时事得失。

ภาคผนวก ข

ภาคผนวก ข

ตารางแสดงสำนวนที่มีคำว่า “คน” ในภาษาไทยที่เก็บรวบรวมจาก สำนวนไทย ของขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) (2541), ปทานุกรมสำนวน สุภาษิตและคำพังเพย ไทย ของ บุญสิริ สุวรรณเพชร (2546), สมบูรณ์ ครอบถ้วน สำนวนไทย ของ ขวัญกัลยาณ์ (2548), สำนวนไทย ของ วิเชียร เกษประทุม (2551) และสำนวนไทย ของ ประเทือง คล้ายสุบรรณ์ (2554) โดยมีสำนวนทั้งสิ้น 94 สำนวน ดังนี้

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
1	ไถ่ถามเพราะชน คนงามเพราะแต่ง	คนจะงามจะสวยต้องรู้จักเติมแต่ง
2	จงแต่งงานกับคนที่เขารักท่าน อย่าแต่งงานกับคนที่ท่านรักเขา	รักคนที่เขารักเราดีกว่า
3	คบคนดีเป็นศรีแก่ตัว คบคนชั่ว อัปราชัย	คนดีจะชักนำไปในทางที่ดี คนชั่วจะชักนำไป ในทางที่ชั่ว
4	คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบ บัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล	คบคนชั่วสักวันเราจะทำชั่วได้ คบคนดีมัก นำพาไปในทางที่ดี
5	อย่าไว้ใจทางอย่าวางใจคนจะจนใจ เอง	อย่าไว้ใจคนง่ายๆ อาจได้รับเคราะห์โดยไม่ รู้ตัว
6	สัตว์หน้าขน คนหน้าเลียน	ไม่ว่าคนหรือสัตว์ก็ไม่ควรไว้ใจ ไว้วางใจใคร ไม่ได้
7	คบคนจรนอนหมอนหมิ่น	คบคนแปลกหน้าอาจเป็นภัยแก่ตัว
8	คบคนดูหน้า ซื่อผ้าดูเนื้อ	ทำอะไรให้พิเคราะห์พิจารณาให้ถี่ถ้วน
9	สิบคนเข้าไม่เท่าหนึ่งคนออก	คนที่เข้ามาในชีวิตนับพัน ไม่สำคัญ เท่าคนสำคัญคนเดียวที่เดินออกไป น้ำหนัก แห่งความเชื่อถือไว้วางใจ ผิดกัน
10	เป็นผู้เป็นคน	กลับเนื้อกลับตัวเป็นคนดี
11	คนในอยากออก คนนอกอยากเข้า	ความคิดสวนทางกัน เพราะต่างก็ไม่ชอบ สภาพที่เป็นอยู่
12	มีเมียเด็ก ใช้ควายเล็ก ไถนาดอน สอนคนแก่	ทำได้ผลยาก ทำแล้วไม่เกิดประโยชน์

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
13	ถึงลูกถึงคน	รุนแรงและไม่หวั่นเกรง ใจถึงกล้าตัดสินใจ
14	ขี้ต๊อดเกิดผล ขี้ต๊อดคนเกิดโทษ	ขี้ต๊อดคนมีแต่เกิดผลเสีย
15	ขี้ต๊อดคนไม่ขาว	ขี้ต๊อดคนมีแต่เกิดผลเสีย อย่าไปขี้ใจใคร
16	คนไม่ฟังอย่าสอน คนนอนอย่าปลุก	อย่าทำสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์
17	รอกคนดีกว่ารอกหญ้า	คนมากทำประโยชน์ได้ เลี้ยงคนไว้ทำ ประโยชน์ได้มากกว่าเลี้ยงหญ้าที่ไม่สามารถ ทำประโยชน์ได้
18	รอกหญ้าดีกว่ารอกคน	มีวิชาชีพชั้นรอกยังดีกว่ามีคนทำตัวเป็นคนรอก โลกที่ไม่สามารถทำประโยชน์อะไรได้เลย
19	ยืมจมูกคนอื่นหายใจ	พึ่งพาให้ผู้อื่นทำงานให้
20	ครึ่งคน	เกณฑ์อายุคน 30 ครึ่งชีวิต 60
21	วัยกลางคน	อายุพ้นหนุ่มสาว แต่ยังไม่แก่ วัยโดยประมาณ 35 - 65 ปี
22	คนอ่อนวัด	คนที่ด้อยประสบการณ์
23	คนสามขามีปัญญาหาไว้ใช้	คนแก่มักมีภูมิปัญญา ควรคบหาสมาคมด้วย
24	คนไฟแรง	ผู้ที่มีแรงขับเคลื่อนในการทำงานสูง
25	คนจริง	คนที่เอจจริงเอจจัง รับปากว่าจะทำอะไรแล้ว เป็นต้องทำจริง
26	เกินคน	มีความสามารถเกินกว่าคนทั่วไป มีคุณสมบัติบางอย่างมากกว่าคนธรรมดา
27	มะนาวกลมเกลี้ยงไม่มีคนกลิ้ง	ฉลาดหรือได้ดีได้ด้วยตัวเอง ไม่มีคนสอน
28	คนดีเห็นนาน คนพาลเห็นเร็ว	ทำความดีนานกว่าจะมีคนเห็น
29	คนดีชอบแก้ไข คนจัญไรชอบบด	คนดีชอบปรับปรุงตนเอง คนชั่วชอบจับผิด ผู้อื่น

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
30	คนดีชอบแก้ไข คนจัญไรชอบแก้ตัว	คนดีชอบปรับปรุงตัว คนชั่วไม่ยอมรับความผิดพลาด แต่จะหาข้ออ้างไปต่างๆ นานา
31	มือคนละชั้น	ฝีมือเปรียบเทียบกันไม่ได้ ฝีมือแตกต่างกัน
32	คนใหญ่คนโต	ผู้มีอำนาจวาสนา
33	กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี	กรุงศรีอยุธยาหรือไทยไม่เคยสิ้นคนดีมีฝีมือ เมื่อบ้านเมืองคับขันจะมีคนดี คนเก่งกล้าสามารถกู้บ้านกู้เมืองเอาไว้จนได้
34	เดนคน	คนชั่ว
35	คนร้าย	คนที่ทำความผิดทางกฎหมาย คนไม่ดี
36	ฝนตกชุกหมู่ไหล คนจัญไรมาพบกัน	คนเลวมาคบค้าสมาคมกับคนเลวด้วยกันยิ่งพากันเลว
37	คนมือไม่มียาง	คนที่ทำอะไรก็ไม่เป็น
38	คลองคดยังไม่เท่าคนคด	ใจคนลดเลี้ยวยากจะคาดเดา
39	คอยหักหยักสักแต่ว่าคน	คนที่มีความประพฤติไม่ดี ไม่สมศักดิ์ศรีของความเป็นคน เกิดเป็นคนแต่ไม่มีความคิด
40	เสียคน	กลายเป็นคนไม่ดี
41	คนเนรคุณ	คนที่ลืมบุญคุณคนที่ช่วยเหลือตน ทำร้ายผู้มีพระคุณ
42	คนสู้รบกับเงา	คนที่เก่งแต่พูดโอ้อวดวางท่า ไม่มีอะไรจริงจัง
43	ไม้คดคัดได้ คนคดคัดไม่ได้	ไม้ยังงัดตัดได้ แต่คนตัดนิสัยไม่ได้
44	คนสวน	ลูกจ้างที่ทำหน้าที่ดูแลต้นไม้
45	คนใช้	ลูกจ้าง
46	คนกลาง	การซื้อของแล้วขายต่ออีกทอดหนึ่ง
47	คนหาเงิน	หญิงค้าประเวณี

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
48	คนหากิน	หญิงค้าประเวณี
49	ผิดผู้ผิดคน	ไม่เหมือนคนทั่วไป เพราะทำตัวเองให้ผิด แปลกไปจากผู้อื่น ทำให้ไม่มีคนเข้าหา
50	คนละไม้คนละมือ	ต่างคนต่างช่วยกันทำ ร่วมมือร่วมใจกันย่อม ประสบผลสำเร็จ
51	คนเดียวหัวหาย สองคนเพื่อนตาย	มีเพื่อนเดินทางอย่างน้อยหนึ่งคน ก็ยังดีกว่าเดินทางคนเดียว
52	พายเรือคนละที	ทำงานทีละหน ต่างคนต่างทำสุดท้ายได้ผล ไม่ดี
53	อย่าถือคนบ้า อย่าว่าคนเมา	อย่าไปใส่ใจคนที่ทำความผิดเพราะไม่มีสติ ไตร่ตรอง
54	อย่ากวนคนหลับ	ปล่อยเรื่องที่ผ่านมาไปแล้วให้ผ่านไป อย่าขุดคุ้ย เรื่องที่สงบไปแล้ว
55	ทำนาบนหลังคน	หาประโยชน์จากน้ำพักน้ำแรงหรือบนความ ทุกข์ยากของผู้อื่น
56	หว่านพืชหวังผล เลี้ยงคนหวังพึ่ง	ลงทุนสิ่งใดก็หวังจะได้ผลจากสิ่งนั้น
57	ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์ คน	ระยะทางสามารถบอกได้ทุกอย่างให้อดทน รอเวลา
58	ฝนจะตก ชีจะแตก คนจะตาย พระ จะสึก	สื่ออย่างนี้ห้ามไม่ให้เกิดขึ้นไม่ได้ ต้องอดทน
59	อวดเก่งเป็นสมบัติคนโก้ อวดโง่เป็นสมบัติคนจน	คนโง่มักอวดเก่ง คนจนมักอวดมี
60	ไม่ล้มข้ามได้ คนล้มอย่าข้าม	ไม่ควรดูหมิ่นกระหน่ำซ้ำเติมคนที่ตกต่ำ พลาดพลั้ง
61	คนล้มอย่าข้าม	อย่าลบหลู่ดูถูก เพราะคนดีอาจกลับมาเฟื่อง ฟูได้
62	คนล้มอย่าคร่อม เสือผอมอย่าพลิก	อย่าดูถูกคนที่พลาดพลั้ง
63	แมลงหวี่จับหัวคนอื่นรู้แจ้ง อีแร้งจับหัวตัวเองมองไม่เห็น	เห็นแต่ความผิดคนอื่น
64	คนซื่อก็ไม่มี คนดีก็หาไม่ได้	หาใครไม่ได้เลย

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
65	มองตัวเองด้วยตาหน้า มองคนอื่นด้วยตาหลัง	ตัวเองดีไปหมด ส่วนคนอื่นไม่ได้เรื่อง
66	คนชังมีน้ก คนรักมีน้อย	คนที่เกลียดมีมากกว่าคนที่รักเรา
67	คนรักเท่าฝ่ามือ คนชังเท่าฝ่ามือ	คนรักมีน้อย คนชังมีมาก
68	คนดีมีน้อย คนถ้อยมีมาก	คนชั่วมีมากกว่าคนดี
69	คนสองหนองแหลอก	ความลับถ้ารู้เข้าหูคนที่สองก็ไม่ใช่ความลับอีกต่อไป
70	ไม่สูงกว่าแม่ยอมแพ้มบน คนสูงกว่าคนยอมหักกลางคัน	คนที่เก่งกล้ามากยอมอยู่อย่างลำบากและต้องระวังอันตราย
71	อย่าเอาคนโง่งนำหน้า อย่าเอาคนตาบอดนำทาง	อย่าเอาคนชั่วเป็นผู้นำ อาจทำให้หลงไปในทางที่ชั่วได้เหมือนกับเอาคนตาบอดนำทาง
72	คนตายขายคนเป็น	เดือดร้อนเพราะคนที่ตายไปแล้ว
73	ชี้ช่องคนจร	แนะนำความภายในให้คนภายนอกรู้
74	คนทรง	คนที่มีความสามารถในการเป็นสื่อกลางให้ผีเข้าร่างติดต่อกับภพมนุษย์
75	คนดิบ	ชายที่ยังไม่ได้บวชเป็นพระภิกษุ
76	คนสุก	คนที่ได้บวชเรียนแล้ว
77	คนดีผีไม่ไว้	คนดีมักอายุสั้นอยู่ชดใช้กรรมน้อย
78	คนดีผีคุ้ม	คนทำดียอมไม่มีภัย
79	วัวใครเข้าคอกคนนั้น	ใครทำกรรมดีชั่วยอมได้รับกรรมตามที่ตนกระทำ
80	บาปอยู่ที่คนทำกรรมอยู่ที่คนก่อ	ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำอะไรต้องได้อย่างนั้น
81	คนสิ้นคิดเอาลูกศิษย์ทำเมีย	คนได้ลูกศิษย์เป็นภรรยาเป็นคนไม่มีความคิด

ลำดับ	สำนวน	ความหมาย
82	คนกินผิว	หญิงที่มีสามีคนไหนก็ตาย
83	มีเป็นคน จนเป็นหมา	ร่ำรวยคนยกย่อง ยากจนคนดูถูก
84	คนยากกว่าผี ผู้ดีว่าศพ	คนมีเงินมักได้รับการยกย่องกว่าคนยากจน
85	คนเตี้ยเขย่งเท้า	อวดตนว่ามีทั้งที่ที่ยากจนอยู่
86	ปากคนยาวกว่าปากกา	พูดเล่าลือกันไปเกินความเป็นจริง พูด ส่อเสียดใส่ความ
87	อย่าชุดคนด้วยปาก อย่าถากคนด้วย ตา	อย่าใช้กริยาดูถูกเหยียดหยามผู้ใด
88	ออกจากปากเข้าหูคน	พูดอะไรออกไปย่อมไม่พ้นมีใครรู้
89	เข้าผู้เข้าคน	ติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้
90	คนสวยเสียผี ควายดีเสียป่า	ของดีมีตำหนิ
91	คนนอก	คนอื่นที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
92	คนใน	คนที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับผิดชอบหรือมี ความสัมพันธ์กับวงการหรือเหตุการณ์นั้นๆ
93	ทั้งคน	แท้ๆ จริงๆ ใช้กับคนเท่านั้น
94	ลูกผีลูกคน	ครึ่งๆ กลางๆ เอาแน่เอาอนไม่ได้

ภาคผนวก ค

ภาคผนวก ค

ภาคผนวกนี้เป็นกรแปลสรุปความวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นภาษาจีน

汉泰带“人”字的成语对比研究

第一章

引言

1.1 问题的提出

“成语”是语言的智慧结晶，是社会流传下来的宝贵文化的遗产，反映了当时社会的人的思维方式与生活方式。地理位置、人文环境和生活习俗的不同，导致了语言和文化的差异，所以成语的内涵也都出现了异同点，比如，汉语里的“拉弓惊鸟”与泰语里的“เขียนเสือให้วัวกลัว khian suea hai wua klua 意思是画虎惊牛”，意义的共同点都是做一个动作吓唬另一方，不同点就是所选用的代表动物的不同；再如汉语的“吉人天相”与泰语里的“คนดีผีคุ้ม khon di phi khum 意思是吉人天相”，相同之意都是表达好人总会有人保护，相差之异在于两种语言所用的抽象人物不一样。

以上例子体现了汉泰成语涵义的共同点，不过选用的代表物不一样。关于汉泰成语对比的研究有很多，但是还未出现专门针对汉泰带“人”字成语进行的对比分析研究，因此研究者将对汉语“人”字成语与泰语带“khon”字的泰语成语进行对比分析研究。研究者不仅分析汉泰带“人”字成语的涵义，也对带“人”字的汉语成语语法结构进行分析，为了让学习者或感兴趣者更了解汉泰带“人”字成语，此研究将搜集汉语里带“人”字的成语与带“khon”字的泰语成语进行对比分析研究。

1.2 研究目的

1. 带“人”字的汉语成语的语法结构进行研究。
2. 研究及比较带“人”字的汉泰成语意义。

1.3 研究假说

1. 带“人”字的汉语成语具有丰富的语法结构。
2. 带“人”字的汉语成语类型比带“khon”字的泰语成语更丰富。

1.4 研究范围

1. 此研究选用的汉语成语是具有 3 个字以上的（不限数字）并带“人”字的成语。
2. 此研究只选用的泰语带“khon”字的成语、俗语。

1.5 研究探讨

1. 跟汉泰成语有关的研究文献；
2. 跟汉泰成语对比分析有关的研究文献；
3. 本论文主要研究带“人”字的汉语成语出现在《分类汉语成语大词典》(1988)。
4. 此研究出现带“khon”字的泰语成语以泰语成语词典和泰语成语书共 5 本。即：
  - a) Sanga Kanjanakpan (1998) 编写的《泰语成语》(สำนวนไทย)。收集了从前至今的泰语成语，并解释了意思、来源和仔细成语附加知识；
  - b) Wichien Ketpratoom (2008) 编写的《泰语成语》(สำนวนไทย)，收集并给意思了 2,000 多个成语；
  - c) Bprateuang Klaisuban (2011) 编写的《泰语成语》(สำนวนไทย)，收集了 2,500 多个泰语成语、俗语、格言、谚语，并写意思和分类；
  - d) Kwankunlaya (2005) 编写的《完整全面泰语成语》(สมบูรณ์ ครบถ้วน สำนวนไทย)，收集了 6,000 多个成语；
  - e) Boonsiri Suwanpej (2003) 编写的《泰语成语、俗语、格言词库》(ปทานุกรมสำนวน สุภาษิตและคำพังเพยไทย)，收集了古代至今的泰语成语、俗语和格言。

1.6 搜集及研究方法

1. 搜索关于汉泰成语对比的论文和研究文献。
2. 从相关词典、书里搜索跟本研究有关的成语。
3. 按照研究目标，对带“人”字的成语与泰语带“khon”字的泰语成语的意思进行对比分析。

4. 总结本研究结果。

1.7 研究预期收获

1. 理解汉语带“人”字成语的语法结构。
2. 理解汉语带“人”字成语与泰语带“khon”字成语的涵义。
3. 为其他对此类成语的研究者提供对比分析的参考。

第二章

文献探讨

由于研究对成语相关的文献之后，使研究者发现具有相当多关于汉泰成语对比研究，所以研究者将在本章提供汉语成语的语法结构、汉语成语的类型以及汉泰成语的来源与概念。

2.1 汉语成语语法结构

汉语成语语法结构有相当多的类型。如：数字、结构形式等。通过本论文方法的分析，有许多语言学家研究这一方面。如在马国凡《成语》上成语结构能分为 3 部分。如下：

1. 成语数字，可分为两方面。即：含有四音节的成语、非是四音节的成语(四音节以上与以下。) 例如：
三音节例： 莫须有 (也许有。)
四音节例： 流言蜚语 (毫无根据的话；背后议论、诬蔑的坏话。)
五音节例： 水火不相容 (人或事情彼此本质相反；根本对立。)
六音节例： 五十步笑百步 (自己跟别人有同样缺点，不过程度轻一些，却毫无自知之明地去讥笑别人。)
七音节例： 四海之内皆兄弟 (天下的人都像兄弟一样。)
八音节例： 落花有意，流水无情 (指男女恋爱)。
九音节例： 搬起石头砸自己的脚 (本来想损害别人，结果却害了自己。)
十音节例： 卧榻之侧，岂容他人鼾睡 (自己的范围或利益不容许别人侵占。)
2. 构成成分，从带或不带虚词、多音词、重音词和同义词。例如：
带虚词例： 全力以赴 (把全部力量都投进去。)
不带虚词例： 望梅止渴 (愿望无法实现，用空想安慰自己。)
多音词例： 冠冕堂皇 (表面上庄严体面，实际上并非如此。)
重音词例： 安安稳稳 (十分安定稳当。)
同义词例： 胡言乱语 (没有根据，不符实际的瞎说，或说胡话。)
3. 语法结构，成语内部结构，可以把成语分成两大类。第一类是从结构上明显地把成语分成前后两段，两段之间有并列、对举、承接、目的、因果等关系；第二类是不分两段，各成分之间有主谓、动宾、偏正、动补等关系。除了马国凡在研究成语语法之外，还有王勤的《汉语熟语论》上解释为，汉语成语的结构有以下各式：

- (1) 主谓式：成语内部成分之间是被说明被陈述和说明陈述的关系。有三个类型：
 1) 主谓型，由主语和谓语两部分构成被说明与说明关系。2) 主谓宾型，由主语、谓语、宾语三个部分构成。3) 主谓补型，由主语、谓语、宾语三个部分构成。
- (2) 谓宾式：成分之间是谓语与宾语即支配与被支配的关系。
- (3) 谓补式：成分之间是补充说明谓语动作行为的关系。
- (4) 连谓式：成语内有两个谓语成分，两者构成一先一后承接相连的关系，次序不能颠倒。
- (5) 兼语式：成语内有的成分既充当前面成分的宾语，又充当后面成分的主语，身兼二职。
- (6) 偏正式：两个成分之间是修饰限制和被修饰限制的关系，前者是偏，后者是正。有两种情况：1) 定中关系，修饰语是定语，修饰名词性中心语。2) 状中关系，修饰语是状语，修饰动词、形容词性中心语。
- (7) 联合式：成分之间是平等、并列地排列在一起。有六种类型如：1) 并列联合 2) 主谓联合 3) 动宾联合 4) 动补联合 5) 定中联合 6) 状中联合

通过详细研究带有“人”字的成语语法结构发现有复句式，所以研究者按照何永清在《成语的语法与修辞及其教学探究》可以分汉语语法的复句为8种类型如：

- 1) 并列复句 2) 承接复句 3) 转折复句 4) 假设复句 5) 因果复句 6) 条件复句 7) 推论复句 8) 目的复句

2.2 汉泰成语的概念与来源

2.2.1 汉语成语的概念

汉语成语有相当多的概念与定义。譬如：

《现代汉语词典》解释成语的概念为：成语是人们长期以来习用的、简洁精辟的定型词组或短句。汉语的成语大多由四个字组成，一般有出处。有些成语从字面上不难理解，如“小题大做”、“后来居上”等。有些成语必须知道来源或典故才能懂得意思，如：“朝三暮四”、“杯弓蛇影”等。

《分类汉语成语大辞典》解释成语的概念为：成语是汉语词汇中的瑰宝、语言精练、结构严谨、含意深刻、富有表现力。一条成语用得好可使语言生色，文笔增辉。历代人民群众喜闻乐见的表情达意的工具，广泛地运用于口语和书面语之中。

《汉语词汇教程》解释成语的概念为：成语是人们长期沿用的、形式简洁的固定语。意义见解精辟、语言优美，保留了古代语言很多东西。这个特点使得成语带有浓厚的古代语言的特色，形成了文雅、庄重、严肃的书面语风格

从上面的成语概念解释可以理解为，成语是人们长久使用的词组或短语，须有固定的结构，有的成语能从字面看就能理解，有的要研究来源才能理解成语的本意。

2.2.2 汉语成语的来源

在马国凡的《成语》解释汉语成语来源可分成四种类型如下：

1) 来自古代寓言故事

古代寓言故事不使用显然的暴露方法来说明事物，而是以譬喻的形式来说明一种思想认识。中国古代语言是非常丰富的。如：“愚公移山”，原是《列子·汤问》篇中的一段寓言故事，描写一个九十高龄老翁移山开路的事迹。把这样一段寓言故事概括起来，表示坚强的意志可以克服一切困难和人定胜天的思想，成为一个成语。

2) 来自古代神话故事

古代神话故事来自历史发生的事件。如：“夸父追日”，原是《山海经》中的神话故事，在古时期，夸父与太阳赛跑，追赶到太阳落下的地方。他感到很渴，想要喝水，在黄河、渭水边喝水，黄河、渭水的水不够他喝，就到北方的大湖去喝水。还没有到，在半路因口渴而死。他丢弃了他的手杖，手杖化作了一片桃林。这片桃林终年茂盛，为往来的过客遮荫，结出的鲜桃，为勤劳的人们解渴，让人们能够消除疲劳，精力充沛地踏上旅程。另一方面也能警告人们要自知之明自己的能力。

3) 来自历史事件

中国历史上有许多著名的历史事件，这一些事件被加工整理记录下来，成为历史上文学作品。后人常用简单的语句表示这样的事件。如：“纸上谈兵”，原是司马迁的《史记》，战国时期，赵国大将赵奢有一个儿子叫赵括，赵括从小学习兵法，自以为天下没有人能够与其匹敌。他的父亲赵奢曾经评论说：“打仗是非常危险的事情，而赵括把它说得太容易了，假使将来赵国不任命他为将军，那也就算了，如果一定要拜他为将军，导致赵军大败的人必定是赵括无疑。”后来赵括果然代替廉颇做了大将军，长平一战被秦将白起打败，四十万赵军全部被消灭，赵括自己也战死了

4) 来自作品中名句

作品中名句的摘引或改写，一部分作品中的名句在变为成语的同时，也就改变了原来的形式。如：“自知之明”原是《老子》的文学作品：“知人者智，自知者明”，说明一个人的智慧不在于他能够批评别人，而在于能够正确地批评自己。

2.2.3 泰语成语的概念

皇家学会 (The Royal Institute Dictionary พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน) 解释成语的概念为：成语是长期以来人们使用的词语或短语。看字面不能理解，需有含意。

Sanga Kanjanakpan 解释成语的概念为：成语能分为两个部分就是从字上面能理解意义的成语，另一部分是含有层次性的成语意义。

2.2.4 泰语成语的来源

在兰甘杏大帝 (Pho KhunRamkhamhaeng) 以前，泰语成语跟其他语言一样很早就已经出现了。不过泰语成语有各种各样的来源 Wichain Ketpratoom 说明泰语成语来源可分为九种。如下：

1) 来自自然现象。例如：

ลูกไม้หล่นไม่ไกลต้น luk mai lhon mai klai ton

意思是有什么样的植物，就有什么样的果实。

2) 来自人类的动作。例如：

รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง ram mai di thot pi thot klong

意思是自己跳不好舞，就抱怨着乐器。

3) 来自宗教。例如：

แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร phae pen phra cha na pen marn

意思是输是神仙，赢是魔鬼。

4) 来自寓言故事。例如：

ดอกพิกุลร่วง dok phi khun ruang

意思是不敢说话，怕西班牙樱花从嘴落下来。是泰国古代的寓言故事。

5) 来自习俗与信仰。例如：

กงกำกงเกวียน kong kam kong kwian

意思是自己做出什么，最终也遭到自己所做的。

6) 来自生活中的事故。例如：

ตกกระไดพลอยโจน tok kra dai phloi chon

意思是有人从楼梯摔下来，在旁边的不得不救，比喻事情不是自己的，但随着立场与身份不能不参与。

7) 来自体育运动与游戏。例如：

สู้จนเย็บตา su chon yep ta

意思是把斗鸡在比赛的行为来比喻拼命到底，绝不服输。

8) 来自行为与态度。例如：

กินข้าวร้อนนอนตื่นสาย kin khao ron non tuen sai

意思是吃热饭，晚起床，比喻过得很舒服的生活。

9) 来自人类的身体。例如：

ตีนเท่าฝาหอย tin thao fa hoi

意思是小脚如贝壳，比喻小婴儿。

通过汉语成语语法结构的研究发现汉语成语语法具有各种类型。至于汉泰成语的概念与来源研究者发现有相当像的定义概念与来历。

2.3 汉语成语的类型

汉语成语是丰富多彩的，对有兴趣的学者与研究者来说，运用成语能够应口应手十分自如。然而对一般人来说，尤其是对广大中学生或具有中等文化程度的人来说，要用一条成语准确的表达某种思想感情可能有一定的困难。因为没有掌握能够准确表达这种思想感情的成语，或在一般成语词典中一时又难以查到。为了帮助读者解决困难，该辞典提供使用成语的方便，以成语表意为分类的条件，将数千条成语按意义加以类聚，一共能分为 50 大类型。如下：

1) 表示国家类型的成语

表示国家类型的汉语成语说明关于富强安定、治理国家的成语。例如：

例 1：安居乐业

意思是安于自己的居处环境，满足自己从事的职业。

例 2：治国安民

意思是把国家治理好，使人民安居乐业。

2) 表示政治类型的成语

表示政治类型的汉语成语说明关于清正廉明与黑暗腐败等社会的概况。例如：

例 3：政平讼理

意思是讼案得到合理的处理。指政治清明

例 4：暗无天日

意思是看不到一点光明景象。常用来比喻政治腐败，社会黑暗。

3) 表示法律类型的成语

表示法律类型的汉语成语说明关于执法严明、执法手段、事实根据以及违法不轨等关于法律方面的类型。例如：

例 5：执法如山

意思是形容执行法令或实行法制坚决，决不轻易更改动摇。

例 6：违法乱纪

意思是违犯法令，破坏纪律。

4) 表示军事类型的成语

表示军事类型的汉语成语说明关于军力强大、勇猛奋战或在战场上取得大胜利而不利的成语概况。例如：

例 7：兵强马壮

意思是军队威武强大。

例 8：草木皆兵

意思是把草丛和树木都误认为敌方的伏兵。形容疑神疑鬼，极度荒凉。

5) 表示工作类型的成语

表示工作类型的汉语成语说明关于认真负责、勤奋苦干、中途废止以及工作的水平能力等与工作方面的类型有关。例如：

例 9：尽力而为

意思是用自己全部的力量去做。

例 10：不敢告劳

意思是不敢表白自己的辛苦。表示埋头苦干，勤勤恳恳。

6) 表示生产类型的成语

表示生产类型的汉语成语说明关于生产的劳动、职业阶层以及不务正业的成语。例如：

例 11：供不应求

意思是供应的数量满足不了需要。

例 12：深耕易耨

意思是耕作辛劳。

7) 表示学习类型的成语

表示学习类型的汉语成语说明关于学习的动作与态度。如：认真的学习、勤奋的学习等，学习的方法甚至说明到向人请教的方法。例如：

例 13：勤学苦练

意思是学习勤奋，训练刻苦。

例 14：专心一志
意思是专心不二。

8) 表示学问类型的成语

表示学问类型的汉语成语说明关于知识的渊博或者学习的浅薄等关于学问类型。例如：

例 15：博古通今
意思是从古今知道的事情有很多。

例 16：目不识丁
意思是没有文化、知识，一个字也不认识。

9) 表示教育类型的成语

表示教育类型的汉语成语说明关于尊师敬道、教育的态度。如：具有耐心指导、教导有方，不良的教育方法以及教育的结果。例如：

例 17：能者为师
意思是有能力或有特长的人就可以当老师。比喻谁有长处，就向谁学。

例 18：苦口婆心
意思是形容耐心地反复劝说。

10) 表示言语类型的成语

表示言语类型的汉语成语说明关于善于用言谈，使用言辞的精妙，言语的确切、动听、谦和、恳切、简练、说话的态度以及言语的效果等言语类型方面。例如：

例 19：甜言蜜语
意思是悦耳动听讨人喜欢的话，一般指不真实哄骗人的话。

例 20：流言蜚语
意思是背后散布的一些毫无根据的坏话，对人进行诬蔑、中伤的话。

11) 表示文章类型的成语

表示文章类型的汉语成语说明关于文章的精美或美好，文笔的生动与深刻，善于撰文以及写作的态度。例如：

例 21：锦心绣口
意思是用来形容文章的思路优美，词藻华丽。

例 22：有声有色
意思是写文章既精彩又生动。

12) 表示艺术类型的成语

表示艺术类型的汉语成语说明关于戏曲、音乐、绘画包括书法的艺术。例如：

例 23：插科打诨
意思是演员是掺入诙谐之语和滑稽动作。

例 24：笔力砚城

意思是用毛笔作刀，把砚台当城。比喻书法要想指挥战争一样，要讲究全局性的布局和指挥。

13) 表示地理类型的成语

表示地理类型的汉语成语说明关于土地的广大，地域遥远以及城乡的景象等地理类型的方面。例如：

例 25：幅员广大

意思是国家领土辽阔。

例 26：山南海北

意思是遥远的地方，也形容相隔遥远。

14) 表示行旅类型的成语

表示旅行类型的汉语成语说明关于旅程的距离，行旅类型还包括身体的体况以及行旅的住宿。例如：

例 27：梯山航海

意思是长途跋涉，经历艰难的旅程。

例 28：行踪无定

意思是没有固定的来往行动的处所。

15) 表示风光类型的成语

表示风光类型的汉语成语说明关于秀丽的风光以及月夜的景色。例如：

例 29：绿水青山

意思是美好的山水风光。

例 30：月白风清

意思是月光皎洁，微风凉爽。形容幽静美好的夜晚。

16) 表示花木类型的成语

表示花木类型的汉语成语说明关于植物包括花、树、草以及森林。例如：

例 31：长林丰草

意思是高大的树林，丰茂的野草。指野兽栖止、人迹罕至的地方。

例 32：古木参天

意思是老树高大。

17) 表示时令类型的成语

表示时令类型的汉语成语说明关于天气的情况，还包括季节的景色。例如：

例 33：天朗气清

意思是天空晴朗，空气清新。

例 34：春暖花开

意思是春天来了，百花盛开。形容春景的优美。

18) 表示时间类型的成语

表示时间类型的汉语成语说明关于时间的长短、早晚还包括了时光的紧急缓慢等与时间类型方面。例如：

例 35：年深月久
意思是时间的久远。

例 36：一时半刻
意思是极短暂的时间。

19) 表示计谋类型的成语

表示计谋类型的汉语成语说明关于各种各样的计谋，高明与奸诈的计策。例如：

例 37：深思远虑
意思是周密计划，长远打算。

例 38：顺手牵羊
意思是乘机顺便把别人的羊牵过来，比喻顺便拿走人家的东西。在用计上是在对方薄弱之处，顺手得到的意思。

20) 表示得失类型的成语

表示得失类型的汉语成语说明关于取得收获，没有收获，遭到损失，得失之间以及贪得患失。例如：

例 39：先难后获
意思是经过艰难困苦努力之后，定有收获。

例 40：炊沙做饭
意思是用沙子做饭。比喻做办不到的事情。

21) 表示功罪类型的成语

表示功罪类型的汉语成语说明关于建立功勋以及各种各样的罪恶。例如：

例 41：不可磨灭
意思是极为深刻，永久存在下去，不会消失。

例 42：明知故犯
意思是明知不对，还要去做。比喻故意犯错误或犯罪。

22) 表示劳逸类型的成语

表示劳逸类型的汉语成语说明关于辛勤地工作包括贪逸恶劳的行为等有关劳逸类型方面。例如：

例 43：废寝忘食
意思是顾不上睡觉，忘记了吃饭。形容工作或学习十分勤奋。

例 44：游手好闲
意思是游荡懒散，不好好从事生产劳动。

23) 表示钱财类型的成语

表示钱财类型的汉语成语说明关于慷慨助人及挥霍铺张的行为，还包括着吝啬爱财，贪财图利以及收支理财等有关钱财的行为类型方面。例如：

例 45：轻财好施

意思是不看重钱财，好给别人以施舍。

例 46：见钱眼红

意思是一见到钱，眼睛就红。比喻十分贪婪。

24) 表示富裕类型的成语

表示富裕类型的汉语成语说明关于生活富足，小康宽裕以及珍贵的物品与富家子弟。例如：

例 47：丰衣足食

意思是穿的吃的都很富足。

例 48：小康之家

意思是可以维持中等生活水平的家庭。

25) 表示贫穷类型的成语

表示贫穷类型的汉语成语说明关于贫苦穷困既缺吃少穿包括贫困负债的生活。例如：

例 49：弊车羸马

意思是破车瘦马。形容家境贫穷。

例 50：东挪西凑

意思是生活困难，到处借贷，勉强凑集。

26) 表示数量类型的成语

表示数量类型的汉语成语说明关于数量的繁多与数量的稀少等数量类型方面有关。例如：

例 51：不可多得

意思是形容非常少，不易得到。

例 52：粥少僧多

意思是准备的粥少，化斋要吃饭的和尚多。比喻东西少，不够分配或不公不应求。

27) 表示程度类型的成语

表示程度类型的汉语成语说明关于差别局大与微小的程度，还包括了程度的居中、高深以及小疵等与程度类型有关。例如：

例 53：大同小异

意思是大的方面相同，小有差异。

例 54：无以复加

意思是没有什么能够再增加的，形容达到顶点了。

28) 表示建筑类型的成语

表示建筑类型的汉语成语说明关于高大精美与简陋残破的建筑。例如：

例 55：富丽堂皇

意思是建筑雄伟，陈设华丽。

例 56：蓬门荜户

意思是蓬草编，荆竹树枝编成的门。形容贫穷人家的简陋住房。

29) 表示人才类型的成语

表示人才类型的汉语成语说明关于人才的样子及能力与水平。还包括了选用人才的标准方法。例如：

例 57：才貌出众

意思是才学和容貌都超出一般人。形容长得好学识高的人。

例 58：任贤使能

意思是任用贤良有才能的人。

30) 表示友谊类型的成语

表示友谊类型的汉语成语说明关于各种各样的友情，深厚与浅薄，甚至结交朋友。还包括了思念依恋及同情互助。例如：

例 59：深情厚谊

意思是深厚的情谊。

例 60：割席绝交

意思是用刀把席子割断表示断绝朋友关系。

31) 表示修身类型的成语

表示修身类型的汉语成语说明关于严格律己，培养及努力提高自己的道德品质。例如：

例 61：闭门思过

意思是关起门来反省自己的过错。

例 62：不欺暗室

意思是在别人看不见的地方也不做坏事。

32) 表示品德类型的成语

表示品德类型的汉语成语说明关于严格地考虑自己以及人们行为的准则和规范。例如：

例 63：浩然之气

意思是正大刚直的精神、节操。

例 64：为非作歹

意思是任意干各种坏事。

33) 表示情感类型的成语

表示情感类型的汉语成语说明关于喜悦欢乐，忧虑愁苦，悲伤哭泣，怨恨相仇，惊恐不安以及愤怒的感觉等情感类型。例如：

例 65：乐不可支

意思是快乐到不可支持的地步。形容快乐到了极点。

例 66：怒发冲冠

意思是奔怒得头发都竖起来把帽子冲起。形容非常愤怒。

34) 表示意志类型的成语

表示意志类型的汉语成语说明关于坚定的意志，具有远大的志向，还包括了同心协力的行为与想法以及缺乏志向及意志不坚定的思想与行为。例如：

例 67：坚定不移

意思是意志坚定，决不动摇。

例 68：胸无大志

意思是缺乏远大地志向。

35) 表示智愚类型的成语

表示智愚类型的汉语成语说明关于聪慧灵敏及愚昧糊涂的智愚。例如：

例 69：聪明伶俐

意思是形容人的脑筋好，反应快，智力强。

例 70：笨头笨脑

意思是形容人愚笨，反映迟顿。

36) 表示容貌类型的成语

表示容貌类型的汉语成语说明关于容貌俊美与外貌丑陋。例如：

例 71：花容月貌

意思是想花朵一样容颜，像月亮一样的美貌。形容容貌美丽动人。

例 72：面目可憎

意思是形容容貌或表情丑陋，令人生厌。

37) 表示体态类型的成语

表示体态类型的汉语成语说明关于身体及形体的健壮与娇美妩媚。例如：

例 73：彪形大汉

意思是形容粗壮高大，躯干魁梧的成年男人。

例 74：绰约多姿

意思是形容女子体态轻盈、柔美。

38) 表示仪表类型的成语

表示仪表类型的汉语成语说明关于美好与不雅的仪表。例如：

例 75：温文尔雅

意思是态度温顺，举止文雅。

例 76：小家子气

意思是形容人的言谈、举止、仪表、做事不大方。

39) 表示礼庆类型的成语

表示礼庆类型的汉语成语说明关于人们应有地基本礼貌，待人态度的礼貌，祝贺请托，酬谢自谦。例如：

例 77：以手加额

意思是把手放在额上，表示崇敬、庆幸或感激。

例 78：洗耳恭听

意思是形容恭敬地听人讲话。请人讲话时的客气话。

40) 表示妇女类型的成语

表示妇女类型的汉语成语说明关于出身的身份，情态品德，才能智慧以及女人生活的境遇。例如：

例 79：千金小姐

意思是富贵人家的女儿。

例 80：残花败柳

意思是生活放荡或被男子蹂躏遗弃的女子。

41) 表示爱情类型的成语

表示爱情类型的汉语成语说明关于初恋爱慕，爱恋情深。例如：

例 81：一见钟情

意思是男女双方一见面就产生了爱情。

例 82：红豆相思

意思是思念情人。

42) 表示婚姻类型的成语

表示婚姻类型的汉语成语说明关于选择配偶，与美满的婚姻及封建婚姻等婚姻有关之类。例如：

例 83：门当户对

意思是婚姻双方家庭的社会地位相差不多，能相配。

例 84：白头偕老

意思是夫妻生活在一起，一直到头发变白，共同生活一辈子，形容婚姻和谐、美好。

43) 表示家庭类型的成语

表示家庭类型的汉语成语说明关于家境的情况。例如：

例 85：抱子弄孙

意思是形容老人晚年的家庭乐趣。

例 86：骨肉相残

意思是近亲之间互相残害。

44) 表示饮食类型的成语

表示饮食类型的汉语成语说明关于精美食物及饮食奢侈。例如：

例 87：大吃大喝

意思是挥霍无度地吃喝。

例 88：食不重味

意思是吃饭不需要两样菜。形容生活十分俭朴。

45) 表示生老类型的成语

表示生老类型的汉语成语说明关于人的一生，出世、垂老，幸存性命及长寿延年。例如：

例 89：酸甜苦辣

意思是各种味道。比喻生活中的各种幸运或不幸的遭遇。

例 90：寿星老儿

意思是比喻长寿的人。

46) 表示疾病类型的成语

表示疾病类型的汉语成语说明关于体弱的患病及疾病的原因。例如：

例 91：病入膏肓

意思是病势严重到无法医治。

例 92：积劳成疾

意思是因为长期操劳而有了病。

47) 表示福祸类型的成语

表示福祸类型的汉语成语说明关于吉利安全与灾祸的变故。例如：

例 93：逢凶化吉

意思是遇到不幸危险回转化为吉祥、顺利。

例 94：飞来横祸

意思是意想不到突然降临的灾祸。

48) 表示迷信类型的成语

表示迷信类型的汉语成语说明关于佛教的信仰以及传统迷信的概念，中国古代与上天的观念。例如：

例 95：极乐世界

意思是佛教指没有痛苦、烦恼，只有光明、清静和各种快乐的地方。

例 96：命中注定

意思是迷信者认为，一个人的命运是上天安排好的，个人无力改变。意指命该如此。

49) 表示死亡类型的成语

表示死亡类型的汉语成语说明关于丧命死亡。例如：

例 97：同归于尽

意思是一块走向毁灭。

例 98：天夺之魄

意思是天夺去了他的魂魄。比喻人离死不远。

50) 表示其他类型的成语

表示其他类型的汉语成语说明关于普遍的事情，没有提到专门的意义。例如：

例 99：百川归海

意思是所有的江河都流入大海。

例 100：大千世界

意思是广大无边的世界。

通过《分类汉语成语大辞典》（1988）按意义类别编排，共能分为 50 类型。所以能总结为，每个类型内的成语依它们的意义相同或相近的。它们意义上的差别比较细微。有轻重、重点、色彩以及适用对象的不同。这一方面体现了汉语成语意义的丰富性和表意的精确性，另一方面也使人们认识到运用汉语成语必须慎重。除此之外，能准确地表达思想感情提供了丰富的素材。

第三章

带“人”字的汉语成语语法结构

通过研究与收集发现，在《分类汉语成语大辞典》选出带“人”字的汉语成语共有 429 条。本章专门研究选出带“人”字的汉语成语语法结构。如：成语数字、成语语法结构。

3.1 带“人”字的汉语成语数字结构

马国凡的《成语》研究之后，研究者所收集带“人”字的汉语成语共 429 条。通过马国凡的说法分析，成语数字是能分为两种大类，1) 是含有四音节的成语，2) 非是四音节的成语 (四音节以上与以下。) 带“人”字的汉语成语数字结构的研究。即：

三音节只有 1 条

例：万人敌   意义：作战勇敢，可抵抗上万之敌

四音节共有 370 条

例：为人师表   意义：能给人做表率。

五音节共有 8 条

例：射人先射马   意义：比喻战胜敌人要先抓首恶或主将。

六音节共有 8 条

例：不足为外人道   意义：不要把事情告诉无关的人。

七音节共有 13 条

例：三人行必有我师   意义：要善于向周围的人学习。

八音节共有 21 条

例：己所不欲，勿施于人   意义：要设身处地为别人着想。

九音节只有 1 条

例：司马昭人心，路人皆知   意义：人所共知野心或阴谋。

十音节共有 7 条

例：路遥知马力，日久见人心   意义：了解一个人的品质好坏，需要长时间
考验。

3.2 带“人”字的汉语成语语法结构

通过《分类汉语成语大辞典》的研究发现，带“人”字的汉语成语一共有 429 条，进行分析结构之后发现，按王勤的《汉语熟语论》(2006, 208-212) 与何永

清在成语的语法与修辞及其教学探究 (2005, 9-12) 发现带“人”字的汉语成语语法结构能分为 2 种大类。即:

3.2.1 带“人”字的单句成语语法结构

通过王勤的《汉语熟语论》之说法研究之后发现带“人”字的汉语成语可以按着王勤的说法分析成语语法结构发现,带“人”字的单句成语语法结构出现了 388 条如下:

3.2.1.1 主谓结构

这个结构以主语与谓语而成,带“人”字的汉语成语一共有 140 条是主谓结构。例如:

例 1: 谋事在人

意思是谋画事情能否成功,关键在于人的主观能力。成语的语法结构能分成两个部分。谋事是主语,在人是谓语。

例 2: 盲人摸象

意思是对事物未经全面调查了解就妄下论断。成语的语法结构能分成两个部分。盲人是主语,摸象是谓语。

除了上面的成语,还有其他带“人”字的汉语成语属于主谓型的成语如:吉人天相、人定胜天、杞人忧天,等。

3.2.1.2 述宾结构

述宾结构是述语与宾语即支配与被支配的关系。通过研究者的分析之后发现带“人”字的汉语成语谓宾结构共有 53 条的成语。例如:

例 3: 傍人门户

意思是依附别人,不能自立。成语的语法结构能分成两个部分。傍人是述语,门户是宾语。

例 4: 差强人意

意思是尚能令人满意。成语的语法结构能分成两个部分。差强是述语,人意是宾语。

除了上面的成语,还有其他带“人”字的汉语成语属于述宾结构的成语。如:脍炙人口、步人后尘、笼络人心,等。

3.2.1.3 述补结构

述补结构是补充说明述语动作行为的关系。通过研究者的分析之后发现带“人”字的汉语成语述补结构共有 23 条的成语。例如：

例 5：假手于人

意思是借助他人之手为自己办事。成语的语法结构能分成两个部分。假手是述语，于是补语。

例 6：爱人以德

意思是按照道德的标准去爱护和帮助别人。成语的语法结构能分成两个部分。爱人是述语，以德是补语。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于述补结构的成语。如：欺人太甚、杀人如麻、遇人不淑，等。

3.2.1.4 偏正结构

偏正结构是修饰限制和被修饰限制的关系，前者是偏，后者是正。通过研究者的分析之后发现带“人”字的汉语成语偏正结构共有 61 条的成语。例如：

例 7：万人之敌

意思是作战勇敢，可抵抗上万人之敌。成语的语法结构能分成两个部分。敌作为中心语的名词，万人是修饰语的名词词组，从这结构还能发现，之是中心语与修饰语之间的结构助词。

例 8：百年树人

意思是培养人才是长久之计，比喻培养人才不容易。成语的语法结构能分成两个部分。树人作为中心语的谓语，百年是修饰语。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于偏正结构的成语。如：渔人之利、游戏人间、善气迎人，等。

3.2.1.5 并列结构

这一类成语的结构内具有平等的成分构成，前后两段没有先后、主次等分别。构成内还可以互换，但是意义仍然不变。通过研究者的分析之后发现带“人”字的汉语成语并列结构共有 77 条的成语。例如：

例 9：人强马壮

意思是军力强大或士气旺盛。成语的语法结构能分为两个同样的部分即“人强”与“马壮”。上述的词语都是并列结构。

例 10：政通人和

意思是政治清明，得到人民拥戴。成语的语法结构能分为两个同样的部分即“政通”与“人和”。上述的词语都是并列结构。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于并列结构的成语。如：天上人间、人喊马嘶、才子佳人，等。

3.2.1.6 连谓结构

连谓结构有两个谓语成分，两者构成一先一后承接相连的关系，次序不能颠倒。通过研究者的分析之后发现带“人”字的汉语成语连谓结构共有 20 条的成语。例如：

例 11：借刀杀人

意思是利用别人去害人。成语的语法结构分成两个部分。借+刀是谓语；动词+宾语，杀+人也是谓语；动词+宾语。

例 12：听人穿鼻

意思是听凭别人摆布。成语的语法结构能分成两个部分。听+人是谓语；动词+宾语，穿+鼻也是谓语；动词+宾语。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于连谓结构的成语。如：杀人越货、代人受过、屈己待人，等。

3.2.1.7 兼语结构

兼语结构有的成分既充当前面成分的宾语，又充当后面成分的主语，身兼二职。通过研究者的分析之后发现带“人”字的汉语成语兼语结构共有 14 条的成语。例如：

例 13：引人入胜

意思是形容山水风景或艺术作品非常美好，能吸引人。成语的语法结构能分成两个部分。引+人是第一部分当成语的谓语，第二部分是主谓结构，由人为主语，有入胜是第二部分的谓语，从这结构能发现，人是这条成语的兼语，除了当第一部分的宾语，也当第二部分的主语。

例 14：拖人下水

意思是勉强让别人干不愿干的事。成语的语法结构能分成两个部分。拖+人是第一部分当成语的谓语，第二部分是主谓结构，由人为主语，有下水是第二部分的谓语，从这结构能发现，人是这条成语的兼语，除了当第一部分的宾语，也当第二部分的主语。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于兼语结构的成语。如：引人注目、骇人听闻、令人发指，等。

3.2.2 带“人”字的复句成语语法结构

通过成语结构的分析，研究者发现除了上面所提到的成语语法结构，有些成语是由复句构成的，何永清在《成语的语法与修辞及其教学探究》说明成语的复句结构恰好与研究者的成语分析具有相当像的研究之路，所以研究者按着何永清提成语的复句结构为研究者的研究方法。照研究者的分析之后发现带“人”字的汉语成语并列结构共有 41 条的成语。能分为 7 种类型。即：

3.2.2.1 并列复句型

并列复句型的成语是连用具有并列关系的分句造成复句。有的是成语两个分句没有连用连词作关连，也有的成语两个分句连用连词作关连。共有 12 条的成语。例如：

例 15：十年树木，百年树人

意思是培养人才极其不易，也形容培养人才是百年大计。成语的语法结构能分成两个部分。两个部分都由主谓结构而成。主语成分即“十年”与“百年”，谓语成分即“树木”与“树人”

例 16：路遥知马力，日久见人心

意思是路途遥远才能知道马的力气大小，时间长久才能看出人心的中奸好坏。成语的语法结构能分成两个部分。两个部分都由主谓结构而成。主语成分即“路遥”与“日久”，谓语成分即“知马力”与“见人心”

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于并列复句型的成语。如：千部一腔，千人一面；人为财死，鸟为食亡等。

3.2.2.2 承接复句型

承接复句型的成语可分为两段，后一段承接前段而来，前段发生在先，后一段发生在后。只出现了 1 条的成语。即：

例 17：如人饮水，冷暖自知

意思是心中有数，深有体会。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是如人饮水，陈述发生的情况，后一段是冷暖自知，承接前面发生着事情。

除了上面的成语，未有其他带“人”字的汉语成语属于承接复句型的成语。

3.2.2.3 转折复句型

转折复句型的成语是连用分句间的转折、乖戾关系造成的复句。有的成语是两个分句没有连用连词作关连，也有的成语在两个分句之间用连词作关连。后一段转变前一段所描述。共有 6 条的成语。例如：

例 18：千人诺诺，不如一士谔谔

意思是形容上千的人说奉承话，不如一个正直的人直言相谏。成语的语法结构能分成两个部分。前一段陈述状况即千人诺诺，后一段转变前一段所陈述即不如一士谔谔。

例 19：长他人志气，灭自己威风

意思是指助长别人的声势，轻视自己的力量。成语的语法结构能分成两个部分。前一段陈述状况即长他人志气，后一段转变前一段所陈述即灭自己威风。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于转折复句型的成语。如：人为刀俎，我为鱼肉；知人知面不知心等。

3.2.2.4 假设复句型

假设复句型系连用一个表示假设的分句作前提和另一个表示结论的分句造成复句。有的成语在分句中连用“而”作关连。前一段表示假设，后一段说明前一段的假设。共有 7 条的成语。例如：

例 20：人无远虑，必有近忧

意思是可以宽容别人时就暂且宽容，比喻无关紧要处不要对人过于刻薄而把事做绝。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是人无远虑作为成语的假设，后一段是必有近忧作为成语的结论。

例 21：与人方便，自己方便

意思是给别人行些，最终对自己也有好处。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是与别人方便作为成语的假设，后一段是自己方便作为成语的结论。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于假设复句型的成语。如：若要人不知，除非己莫为；以小人之心，度君子之腹；射人先射马等。

3.2.2.5 因果复句型

因果复句型的成语连用一个表示原因的分句作前提和另一个表示结果的分句造成复句。成语的语法结构能分成两个部分。表示原因的分句在前，表示结果的分句在后，同时两个分句间没有使用连词作关连。共有 8 条的成语。例如：

例 22：鹬蚌相争，渔人得利

意思是双方争执不下，第三者因而得到好处。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是鹬蚌相争作为成语的原因，后一段是渔人得利作为成语的结果。

例 23：一人得道，鸡犬升天

意思是讽刺一个人有了权势地位，连与他有关系的人也飞黄腾达起来。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是一人得道作为成语的原因，后一段是鸡犬升天作为成语的结果。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于因果复句型的成语。如：人逢喜事精神爽；人之将死，其言也善等。

3.2.2.6 条件复句型

条件复句型的成语系连用一个表示条件的分句作前提和另一个表示结果的分句造成复句。共有 5 条的成语。例如：

例 24：天下无难事，只怕有心人

意思是只要有意志，有毅力，没有办不到的事情。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是天下无难事作为成语的条件，后一段是只怕有心人作为成语的结果。

例 25：二人同心，其利断金

意思是两个人团结一致，就可以无往而不胜。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是二人同心作为成语的条件，后一段是其利断金作为成语的结果。

除了上面的成语，还有其他带“人”字的汉语成语属于条件复句型的成语。如：三人行必有我师；己所不欲，勿施于人等。

3.2.2.7 递进复句型

递进复句型由两个或两个以上的分句相连，后面分句所表示的意思比前面分句更进一层。分句之间的顺序固定，不能随意变动。共有 2 条的成语。例如：

例 26：人心不同，各如其面

意思是人心的善恶好坏不相同，就像容貌一样，因人而异。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是人心不同作为成语的假设，后一段是各如其面作为成语的结论。

例 27：人心不足蛇吞象

意思是人贪心不足。成语的语法结构能分成两个部分。前一段是人心不足作为成语的假设，后一段是蛇吞象作为成语的结论。

除了上面的成语，未有其他带“人”字的汉语成语属于递进复句型。

3.3 小结

通过研究者地研究带“人”字的汉语成语结构共 429 条的成语发现，带“人”字的汉语成语结构可分为 3 种主要类型。即：

1. 成语的数字结构可分为 8 种。如下：

- 1) 三音节共有 1 条
- 2) 四音节共有 370 条

- 3) 五音节共有 8 条
- 4) 六音节共有 8 条
- 5) 七音节共有 13 条
- 6) 八音节共有 21 条
- 7) 九音节共有 1 条
- 8) 十音节共有 7 条

2. 成语的语法结构可分为 2 大种。如下：

2.1 带“人”字的单句成语语法结构，共 388 条，可分为 7 种。即：

- (1) 主谓结构共有 140 条，
- (2) 述宾结构共有 53 条
- (3) 述补结构共有 23 条
- (4) 偏正结构共有 61 条
- (5) 并列结构共有 77 条
- (6) 连谓结构共有 20 条
- (7) 兼语结构共有 14 条

2.2 带“人”字的单句成语语法结构，共 41 条，可分为 7 种。即：

- (1) 并列复句型共有 12 条
- (2) 承接复句型共有 1 条
- (3) 转折复句型共有 6 条
- (4) 假设复句型共有 7 条
- (5) 因果复句型共有 8 条
- (6) 条件复句型共有 5 条
- (7) 递进复句型共有 2 条

第四章

带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语类型研究

根据研究者在收集，带“人”字的汉语成语共有 429 条，带字的泰语成语共有 94 条，可分为种类以及能反映了不同与共同的思想。

4.1 带“人”字汉语成语的类型

通过研究之后发现，带“人”字的汉语成语共有 429 条，能分为 32 种类。即：

1) 表示国家类型的成语

表示国家类型的汉语成语说明关于治理国家，政治、军事以及法律类型的成语，共有 34 条。例如：

例 1：人存政举

意思是执政的人在，他的政治主张就能得到推行，强调执政者在统治中的决定作用。

例 2：人强马壮

意思是军力强大或士气旺盛。

2) 表示工作与学习类型的成语

表示工作与学习类型的汉语成语说明关于采取合适的工作方法以及因袭模仿别人的方法或按别人的想法而做，未有自己的创新性。还包括了学习以及教育的方面。共有 26 条。例如：

例 3：因人制宜

意思是根据各人的不同情况，采取相应方法进行对待。

例 4：人一己百

意思是指自己虽然不如别人聪明能干，但别人做一次就会了，自己做百倍于人的努力，总会赶上别人，取得和别人一样的成效。

3) 表示言语类型的成语

表示言语类型的汉语成语说明关于使用言语的方法；言谈直爽及众人的谈论。共有 29 条。例如：

例 5：快人快语

意思是形容直爽人说直爽话。

例 6：言人啧啧

意思是人们不满意的纷纷议论开了。

4) 表示艺术与文章类型的成语

表示文章类型的汉语成语说明关于文章的精美或美好，文笔的生动与深刻，使人们接受及赞扬。共有 13 条。例如：

例 7：弄假妇人
意思是称戏剧中的男扮女装。

例 8：耐人寻味
意思是意味深长，值得玩味。

5) 表示地理类型的成语

表示地理类型的汉语成语说明关于土地的广大，地域遥远及无人住的地方。共有 4 条。例如：

例 9：地广人稀
意思是土地辽阔，人口稀少。

例 10：杳无人迹
意思是地方非常偏僻荒凉，从来没有人去过。

6) 表示行旅类型的成语

表示旅行类型的汉语成语说明关于旅程的距离，还包括旅行的状况。共有 2 条。例如：

例 11：人烦马殆
意思是长途旅行，人疲马乏。

例 12：人来人往
意思是来来往往的人很多。

7) 表示时令类型的成语

表示时令类型的汉语成语说明关于春天、夏天的景色，包括冬天的天气。共有 3 条。例如：

例 13：春色恼人
意思是美好的春景引逗人去赏玩。

例 14：寒气逼人
意思是冬天寒冷的空气冻得人受不了。

8) 表示时间类型的成语

表示时间类型的汉语成语说明关于时间的长短、早晚，特别是夜晚的气氛。共有 3 条。例如：

例 15：更深人静
意思是夜晚了，四处静寂无声。

例 16：夜阑人静
意思是夜晚了，四处静寂无声。

9) 表示计谋类型的成语

表示计谋类型的汉语成语说明关于高明的计策。共有 8 条。例如：

例 17：后发制人
意思是等待对方动手之后，再给以反击，制服对方。

例 18：先声夺人
意思是用兵时先用声势压倒对方。

10) 表示得失类型的成语

表示得失类型的汉语成语说明关于取得收获，没有收获，遭到损失，得失之间以及贪得患失。共有 6 条例如：

例 19：渔人得利
意思是比喻双方的相争，第三者从中得利。

例 20：人财两空
意思是连人带物都丧失了。

11) 表示罪恶类型的成语

表示罪恶类型的汉语成语说明关于种各样的错误，还包括了坏人所犯的错误或罪。共有 6 条。例如：

例 21：代人受过
意思是替别人承担错误的责任。

例 22：老鼠过街，人人喊打
意思是坏人坏事深恶痛绝，人人反对。

12) 表示商业类型的成语

表示商业类型的汉语成语说明关于贸易之类的情况，市场营销以及市场的机制。共有 3 条。例如：

例 23：人弃我取
意思是别人不愿要的货物，廉价收来等涨价之后再卖出。

例 24：人取我与
意思是别人需要时再拿出来卖给他。

13) 表示经济状态类型的成语

表示经济状态类型的汉语成语说明关于经济的身份与及地位，生活的富足宽裕，缺吃少穿的贫穷生活。共有 6 条。例如：

例 25：富贵逼人
意思是无心而得富贵。

例 26：寄食于人
意思是因贫穷而依附他人生活。

14) 表示数量类型的成语

表示数量类型的汉语成语说明关于人数量的繁多。共有 9 条。例如：

例 27：人山人海
意思是人聚在一起非常多。

例 28：人烟稠密
意思是居民很多。

15) 表示程度类型的成语

表示程度类型的汉语成语说明关于水平程度的低下。共有 5 条。例如：

例 29：天上人间
意思是一个在天上，一个在人间。多比喻境遇完全不同。

例 30：下里巴人
意思是大的方面相同，小有差异。

16) 表示人才类型的成语

表示人才类型的汉语成语说明关于人才的出现。还包括了选用人才的标准方法。共有 28 条。例如：

例 31：人才辈出
意思是人才一批一批的涌现。

例 32：任人唯贤
意思任用人只看他的德才如何。

17) 表示友谊类型的成语

表示友谊类型的汉语成语说明关于各种各样的友情，结交朋友。还包括了思念依恋。共有 12 条。例如：

例 33：善于人交
意思是善于交朋友。

例 34：人去楼空
意思是触景伤情，怀念故人。

18) 表示修身类型的成语

表示修身类型的汉语成语说明关于严格律己，培养及努力提高自己的道德品质。共有 24 条。例如：

例 35：以人为鉴
意思是用别人的经验教训作为自己的借鉴。

例 36：舍己救人
意思是不顾个人的安危，去拯救别人。

19) 表示行为类型的成语

表示行为类型的汉语成语说明关于具有品德的良好行为，与没有拼的卑劣行为，如：正直忠诚的行为，还有弃义害理的行为等。共有 72 条。例如：

例 37：天人共鉴
意思是诚实正直无欺。

例 38：人面兽心
意思是人残暴卑劣。

20) 表示情感类型的成语

表示情感类型的汉语成语说明关于喜悦欢乐，忧虑愁苦，悲伤哭泣，怨恨相愁，惊恐不安以及愤怒的感觉等情感类型。共有 22 条。例如：

例 39：大快人心
意思是坏人受到应有的惩罚，人们的心理特别快乐。

例 40：天怒人怨
意思是危害严重，惹起普遍愤怒。

21) 表示意志类型的成语

表示意志类型的汉语成语说明关于坚定的意志，具有远大的志向，还包括了同心协力的行为。共有 13 条。例如：

例 41：天下无难事，只怕有心人
意思是只要有意志，有毅力，没有办不到的事情。

例 42：二人同心，其利断金
意思是比喻两个人团结一致，就可以无往而不胜。

22) 表示智愚类型的成语

表示智愚类型的汉语成语说明关于聪慧灵敏及愚昧糊涂的智愚。共有 7 条。例如：

例 43：知人之明
意思是识别人的品性，才能的眼力。

例 44：从井救人
意思是人愚兽，救人不成，反倒害了自己。

23) 表示容貌类型的成语

表示容貌类型的汉语成语说明关于容貌俊美与外貌丑陋，还包括了体态以及仪表。共有 6 条。例如：

例 45：绝代佳人
意思是世上绝无仅有的极美女子。

例 46：一表人才
意思是人仪容突出的美好。

24) 表示爱情与妇女类型的成语

表示爱情与妇女类型的汉语成语说明关于女人生活的境遇，还包括了妇女的爱情。共有 12 条。例如：

例 47：薄命佳人
意思是遭遇不幸的美女。

例 48：人面桃花
意思是所爱慕而不能再见的女子。

25) 表示婚姻类型的成语

表示婚姻类型的汉语成语说明关于选择配偶与美满的婚姻。共有 3 条。例如：

例 49：遇人不淑
意思是嫁给一个不好的丈夫。

例 50：才子佳人
意思是称颂美满的配偶，男才学超群，女端庄美丽。

26) 表示家庭类型的成语

表示家庭类型的汉语成语说明关于家境的状况。共有 8 条。例如：

例 51：大户人家
意思是大家富户，高门贵族。

例 52：家破人亡
意思是家庭毁灭，家人死亡。

27) 表示生老类型的成语

表示生老类型的汉语成语说明关于人的一生，垂老暮年。共有 18 条。例如：

例 53：人生朝露
意思是人的生命短促像早上的露水见日即干。

例 54：人老珠黄
意思是人老了被人嫌弃，看不起。

28) 表示疾病类型的成语

表示疾病类型的汉语成语说明关于体弱的患病，疾病的状况及医治疾病。共有 4 条。例如：

例 55：人命危浅
意思是病势严重，寿命不长。

例 56：治病救人
意思是医治疾病，把人救活。

29) 表示福祸类型的成语

表示福祸类型的汉语成语说明关于灾祸的变故及危难冤屈。共有 3 条。例如：

例 57：天灾人祸
意思是自然所带来和人为地造成的各种灾难。

例 58：盲人瞎马
意思是比喻盲目行事，后果危险。

30) 表示迷信类型的成语

表示迷信类型的汉语成语说明关于传统迷信的概念，中国古代与上天的观念。共有 2 条。例如：

例 59：天无绝人之路
意思是比喻眼看要陷入绝境，却意外有了摆脱困境的办法。

例 60：一人得道，鸡犬升天
意思是讽刺一个人有了权势地位，连与他有关系的人也飞黄腾达起来。

31) 表示死亡类型的成语

表示死亡类型的汉语成语说明关于丧命死亡以及活者怀念着死者。共有 11 条。例如：

例 61：哲人其萎
意思是贤哲有智慧的人死去。

例 62：睹物思人
意思是看死去的人留下的东西就怀念他。

32) 表示其他类型的成语

表示其他类型的汉语成语说明关于普遍的事情，没有提到专门的意义。共有 25 条。例如：

例 63：痴人说梦
意思是讽刺人说不可能实现的荒唐话。

例 64：无人问津
意思是没有人理睬。

4.2 带“khon”字泰语成语的类型

通过研究之后发现，带“khon”字的泰语成语共有 94 条，能分为 11 种类。

即：

1) 表示言语类型的成语

表示言语类型的泰语成语说明关于讽刺之类，还包括了侮辱别人，以及使用语言沟通。共有 4 条。例如：

例 1: ปากคนยาวกว่าปากกา

pak khon yao kwa pak ka

意思是说话超出真相，谗害别人。

例 2: อย่าขุดคนด้วยปาก อย่าถากคนด้วยตา

ya khut khon duai pak ya thak khon duai ta

意思是别侮辱或者做看不起别人的行为。

2) 表示人才类型的成语

表示人才类型的泰语成语说明关于讽刺之类，还包括了侮辱别人，以及使用语言沟通。共有 10 条。例如：

例 3: เกินคน

koen khon

意思是具有能力超出群众的人才。

例 4: กรุงศรีอยุธยาไม่สิ้นคนดี

krung sri a yut tha ya mai sin khon di

意思是从来大城没有缺少过人才，当有战争时，会有勇猛奋战的人才拯救国家。

3) 表示品德类型的成语

表示品德类型的汉语成语说明关于团结之心，具有原谅心以及豁达大度，从容地对待事物与人物。共有 19 条。例如：

例 5: คนละไม้คนละมือ

khon la mai khon la mue

意思是团结一致，就可以无往而不胜。

例 6: ไม้ล้มข้ามได้ คนล้มอย่าข้าม

mai lom kham dai khon lom ya kham

意思是不应该指责或者侮辱失败者。

4) 表示迷信类型的成语

表示迷信类型的泰语成语说明关于团结之心，具有原谅心以及豁达大度，从容地对待事物与人物。共有 9 条。例如：

例 7: คนทรง

khon song

意思是指能在人与神或鬼之间的中间人，使人与鬼能连通。

例 8: บาปอยู่ที่คนทำกรรมอยู่ที่คนก่อ

bap yu thi khon tham kam yu thi khon ko

意思是做好事会有好的报应，同时做恶劣也会遭到残坏的结果。比喻做了什么，什么会回报。

5) 表示年龄与经验类型的成语

表示年龄与经验类型的泰语成语说明关于年龄，人的一身，以及人的经验。共有 4 条。例如：

例 9: ครึ่งคน

khrueng khon

意思是一辈子能活到六十岁，那么三十岁就是人的半辈子。

例 10: คนอ่อนวัด

khon on wat

意思是还没达到标准或坚强地步的经验，比喻经验不多的人。

6) 表示恶人类型的成语

表示恶人类型的泰语成语说明关于具有不好行为的坏人，不感恩的人。共有 10 条。例如：

例 11: เดนคน

den khon

意思是从事园艺的劳动者。

例 12: คนเนรคุณ

khon ne ra khun

意思是忘恩背义的人。

7) 表示职业类型的成语

表示职业类型的泰语成语说明关于工作及事业。共有 6 条。例如：

例 13: คนหากิน

khon ha kin

意思是妓女。

例 14: คนกลาง

khon klang

意思是中间人，买货物收来，再转卖给另一个人。

8) 表示生活教导类型的成语

表示生活教导类型的泰语成语说明关于爱情角度的教训，处世为人，交际道理。共有 19 条。例如：

例 15: จงแต่งงานกับคนที่เขารักท่าน อย่างแต่งงานกับคนที่ท่านรักเขา

chong tang ngan kap khon thi khao rak than

ya tang ngan kap khon thi than rak khao

意思是要与爱你的人谈恋爱，不要与你爱的在一起。

例 16: อย่าไว้ใจทางอย่าวางใจคนจะจนใจเอง

ya wai chai thang ya wang chai khon cha chon chai eng

意思是不要容易信任谁，可能会不知不觉遇到麻烦。

9) 表示警示类型的成语

表示警示类型的泰语成语说明关于警示与教训怎么做好人，不要太强硬或者太厉害，以及怎么选任领导，不让社会在未来有了什么损失。共有 5 条。例如：

例 17: ไม่สูงกว่าแม่ยอมแพ้ลมบอน คนสูงกว่าคนยอมหักกลางคัน

mai sung kwa mae yom phae lom bon

khon sung kwa khon yom hak klang khan

意思是能力太强的人会遭遇辛苦与危险。

例 18: อย่าเอาคนโง่งนำหน้า อย่าเอาคนตาบอดนำทาง

ya ao khon ngo nam na ya ao khon ta bot nam thang

意思是不能让小人当领导，不然会指导错的方向，像让盲人来带路一样。

10) 表示经济状态类型的成语

表示经济状态类型的泰语成语说明关于富贵与贫穷可以意味着在社会的地位及身份。共有 3 条。例如：

例 19: มีเป็นคน จนเป็นหมา

mi pen khon chon pen ma

意思是富贵就有人看得起，贫穷就有人看不起。

例 20: คนยากว่าผี ผู้ดีว่าศพ

khon yak wa phi phudi wa sop

意思是富贵人比穷人有人来赞扬与靠拢。

11) 表示其他类型的成语

表示其他类型的泰语成语说明关于普遍的事情，没有提到专门的意义。共有 5 条。例如：

例 21: คนนอก

khon nok

意思是无关系的人。

例 22: ลูกผีลูกคน

luk phi luk khon

意思是卡在中间，不能确定。

通过上面的资料能发现，带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语具有差异的数量。带“人”字的汉语成语共有 429 条，带“khon”字的泰语成语共有 94 条成语，所以带“人”字的汉语成语比带“khon”字的泰语成语能表达出来的类型丰富。更确切地说，带“人”字的汉语成语一共有 32 种类，而带“khon”字的泰语成语才出现了 11 种类而已。

各个国家的成语能表达意义与反映了文化，以及相近与具有差异的社会概况。带“khon”字的泰语成语 10 种类，不包括其他类型。即：1) 表示言语类型的成语 2) 表示人才类型的成语 3) 表示品德类型的成语 4) 表示迷信类型的成语 5) 表示年龄与经验的成语 6) 表示恶人类型的成语 7) 表示职业类型的成语 8) 表示生活教导类型的成语 9) 表示警示类型的成语 10) 表示经济地位类型的成语，大部分也出现在带“人”字的汉语成语的 32 种类。例如：表示言语的成语，表示人才的成语，表示恶人的成语，表示品德的成语，表示经济状况的成语等。除此之外，带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语也反映了不同的社会、文化、天气等两个国家的不同方面。例如：带“khon”字的泰语成语反映了本地的迷信与生活方式，还涉及到佛教的概念思想，如：คนทรง khon song 意思是指能在人与神或鬼之间的中间人，使人与鬼能联通，บาปอยู่ที่คนทำ กรรมอยู่ที่คนก่อ bap yu thi khon tham kam yu thi khon ko 意思是做好事会有好的报应，同时做恶事也会遭到残坏的结果。比喻做了什么，就会有怎样的回报。同时带“人”字的汉语成语也反映了未出现在泰语成语当中的类型，就是中国的天气景色及概况，例如：春色恼人，寒气逼人等成语。

第五章

结论与建议

5.1 结论

通过研究带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语对比。本文的研究结果如下：

5.1.1 带“人”字的汉语成语结构形式

带“人”字汉语成语的结构形式可分为2种大类。即：1) 成语的数目结构 2) 成语的语法结构。如下：

成语数目	数量	百分比
3 音节	1	0.23
4 音节	370	86.25
5 音节	8	1.86
6 音节	8	1.86
7 音节	13	3.03
8 音节	21	4.91
9 音节	1	0.23
10 音节	7	1.63
总共	429	100

表 5.1 总结带“人”字的汉语成语数目结构

据表上面所提的总结可以发现，带“人”字的汉语成语数目结构出现4个音节的成语结构最多，占86.25%。由于4个音节的成语受了古时候的诗文及诗文得名句的影响。因为古代的诗文会常常出现4个音节的形式。此外，4个音节是成语的基本形

式，所以大多数的成语都由 4 个音节组成。另外，4 个音节比其他音节较容易分析结构。

通过研究的结果，带“人”字的汉语成语语法结构能分为 2 种类型。即：1) 单句的成语语法结构 2) 复句的成语语法结构。如下：

成语语法结构	数量	百分比
主谓结构	140	36.08
述宾结构	53	13.66
述补结构	23	5.93
偏正结构	61	15.72
并列结构	77	19.85
连谓结构	20	5.15
兼语结构	14	3.61
总共	388	100

表 5.2 总结带“人”字的单句成语语法结构

根据表上面所提的总结可以发现，带“人”字的单句成语出现比较丰富的语法结构。成语出现主谓结构最多，占 36.08%，因为大部分主谓结构的成语是 4 个音节组成的，并且主谓结构的语法意义和形式比较特征，表示陈述与被陈述的关系，所以比较容易理解。例如：（盲人摸象，比喻对事物只凭片面的了解或局部的经验，就乱加猜测，想做出全面的判断。），进行分析后发现，成语的语法结构能分为两个成分即“盲人”作为主语与“摸象”。作为谓语，不能互换，意义会改变。同时，带“人”字的汉语成语语法结构出现兼语结构最少。只占了 3.61%，由于兼语结构比较复杂，可以分成两个部分。例如：（引人入胜，意思是形容山水风景或文艺作品非常美好，能吸引人。），进行分析后发现，引+人是第一部分当成语的谓语，第二部分是主谓结构，由人为主语，有入胜是第二部分的谓语，从这结构能发现，人是这条成语的兼语，除了当第一部分的宾语，也当第二部分的主语。

按照上述所提，带“人”字的汉语成语语法结构，除了出现单句的成语结构，还出现了复句的成语结构。即：

成语语法结构	数量	百分比
并列复句结构	12	29.27
承接复句结构	1	2.44
转折复句结构	6	14.63
假设复句结构	7	17.07

成语语法结构	数量	百分比
因果复句结构	8	19.51
条件复句结构	5	12.20
递进复句结构	2	4.88
总共	41	100

表 5.3 总结带“人”字的复句成语语法结构

根据表上面所提的总结可以发现，带“人”字的复句成语出现比较丰富的语法结构。一共出现了 41 条。出现并列复句结构最多，占 29.27%，若能理解成语的意义，就容易理解并列复句结构。因为这个结构很明确地分为两个部分，两个部分之间的成分是平等的。例如：（路遥知马力，日久见人心；意思是路途遥远才能知道马的力气大小，时间长了才能看出人心的善恶。）。除此之外，承接复句结构出现最少，占 2.44%，这个结构比较难理解，不能光理解意思，还需要分析前后两段的关系。例如：（如人饮水，冷暖自知；意思是指自己直接经历的事，泛指自己经历的事，自己知道甘苦。）。

5.1.2 带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语类型

根据上述所说明发现，带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语具有差异的数量。带“人”字的汉语成语共有 429 条，带“khon”字的泰语成语共有 94 条成语，所以带“人”字的汉语成语比带“khon”字的泰语成语能表达出来的类型丰富。更确切地说，带“人”字的汉语成语一共有 32 种类，而带“khon”字的泰语成语才出现了 11 种类而已。各个国家的成语能表达意义与反映了文化，以及相近与具有差异的社会概况。通过进行研究后发现，带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语会根据自己的社会背景与概况而表达出相近与不同的意思。

5.1.2.1 带“人”字汉语成语类型

根据上述所研究能总结 429 条的带“人”字汉语成语，可以分为 42 种类。即：

成语类型	数量	百分比
1. 表示国家的成语	34	7.93
2. 表示工作与学习的成语	26	6.06
3. 表示言语的成语	29	6.76
4. 表示艺术与文章的成语	13	3.03

成语类型	数量	百分比
5. 表示地理的成语	4	0.93
6. 表示行旅的成语	2	0.47
7. 表示时令的成语	3	0.70
8. 表示时间的成语	3	0.70
9. 表示计谋的成语	8	1.86
10. 表示得失的成语	6	1.40
11. 表示罪恶的成语	6	1.40
12. 表示商业的成语	3	0.70
13. 表示经济状态的成语	6	1.40
14. 表示数量的成语	11	2.56
15. 表示程度的成语	5	1.16
16. 表示人才的成语	28	6.53
17. 表示友谊的成语	12	2.80
18. 表示修身的成语	24	5.59
19. 表示行为的成语	72	16.78
20. 表示情感的成语	22	5.13
21. 表示意志的成语	13	3.03
22. 表示智愚的成语	7	1.63
23. 表示容貌的成语	6	1.40
24. 表示爱情与妇女的成语	12	2.80
25. 表示婚姻的成语	3	0.70
26. 表示家庭的成语	8	1.86
27. 表示生老的成语	18	4.20
28. 表示疾病的成语	4	0.93
29. 表示福祸的成语	3	0.70
30. 表示迷信的成语	2	0.47
31. 表示死亡的成语	11	2.56

成语类型	数量	百分比
32. 表示其他的成语	25	6.83
总共	429	100

表 5.4 总结带“人”字的汉语成语的类型

根据 5.4 的汉语成语类型的表，可以总结为如下：

- 1) 带“人”字表示行为类型的汉语成语出现最多，占 16.78 %。
- 2) 带“人”字表示国家类型、言语类型、人才类型、工作与学习类型、修身类型及情感类型，等类型占 5.13 - 7.93 %。
- 3) 带“人”字表示人生类型、意志类型、友谊类型及数量类型、意志类型、计谋类型、得失类型、罪恶类型及经济地位类型，等类型占 2.56 - 4.20 %。
- 4) 带“人”字表示家庭类型、经济状况类型、地理类型及时令类型，等类型占 0.47 - 1.86 %。
- 5) 带“人”字表示其他类型 6.83 %。

由于中国古代受到了孔子思想及教育的影响，特别是品德类型方面的教育。由于这原因，使带“人”字表示行为类型的汉语成语出现相当多的数目，行为类型还可以分成具有良好道德行为与没有道德的恶劣行为如：表示具有品德的良好行为类型的谦恭有礼方面（俯仰由人，意思是切行为都要受到别人指使。），表示具有品德的良好行为类型的正直忠诚方面（天人共鉴，意思是诚实正直无欺。），还包括了表示弃义害理，没有品德的恶劣行为（灭绝人性，意思是完全失去了人的理性。）等。除此之外，带“人”字的汉语成语还能反映了中国的社会背景，人们的思想概念以及民族的各种风俗习惯。例如：表示迷信的成语（天无绝人之路，意思是比喻眼看要陷入绝境，却意外有了摆脱困境的方法。）从例子可以发现成语内出现“天”字，能说明在中国长期以来与天的概念占有重要的关系，因为中国古代人认为天是最高境界，能治理国家及保护与人民。此外，中国古代的人，尤其是思想家还认为皇帝是天子，受了天命约束来世界上保护与照顾国家和人民。从上述所提到，还出现了中国品德教育思想与人民的风俗习惯。

除此之外，带“人”字的汉语成语还有出现得非常丰富，表达出各种各样的汉语成语意义，因此，能反映出历史文化背景，地理环境及民族长久以来的风俗习惯。

5.1.2.2 带“khon”字泰语成语类型

根据上述所研究能总结 94 条的带“khon”字泰语成语，可以分为 11 种类。即：

成语类型	数量	百分比
1. 表示言语类型的成语	4	4.26
2. 表示品德类型的成语	19	20.21
3. 表示人才类型的成语	10	10.64
4. 表示迷信类型的成语	9	9.57
5. 表示年龄与经验类型的成语	4	4.26
6. 表示恶人类型的成语	10	10.64
7. 表示职业类型的成语	6	6.38
8. 表示生活教导类型的成语	19	20.21
9. 表示警示类型的成语	5	5.32
10. 表示经济状态类型的成语	3	3.19
11. 表示其他类型的成语	5	5.32
总共	94	100

表 5.5 总结带“khon”字泰语成语的类型

根据 5.5 的汉语成语类型的表，可以总结为如下：

带“khon”字的泰语成语类型最多的百分比占 20.21% 出现了两种类型，即：表示品德的成语与表示生活教导类型的成语，其次是表示人才的成语与表示恶人的成语占为 10.64%，表示迷信的成语占为 9.57%，表示职业的成语占为 6.38%，表示警示的成语占为 5.32%，表示言语的成语占为 4.26%，表示年龄与经验的成语占为 4.26%，表示经济地位占为 3.19%，最后表示其他的成语占为 5.32%。

带“khon”字的泰语成语反映了民族风俗与思想，强调着品德教育与人民的生活习俗的教育，例如：团结协力（คนละไม้คนละมือ khon la mai khon la mue 意思是团结一致，就可以无往而不胜。），具有慈善及原谅之心（อย่าถือคนบ้า อย่าว่าคนเมา ya thue khon ba ya wa khon mao 意思是别管着疯子，不要把醉人放在心上。）婚姻指导

(จงแต่งงานกับคนที่เขารักท่าน อย่าแต่งงานกับคนที่ท่านรักเขา chong tang ngan kap khon thi khao rak than ya tang ngan kap khon thi than rak khao 意思是要与爱你的人结婚，不要与你爱的人结婚。) 交友方式 (คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล khop khon phan phan pha pai ha phit khop bandit bandit pha pai ha phon 意思是与小人交友会走黑路，与善人交友会带出好的结果。) 等。从上述可发现，带“khon”字的泰语成语大多数反映了佛教的理论及思想，况且佛教泰国的国教，大多数的泰国人民奉上佛教。除此之外，带“khon”字的泰语成语还能反映了人民的概念、思维方式以及泰国社会背景与概况。例如：泰国人也有出现迷信的概念，不过迷信的影响与人们的思想也不尽中国相同。泰国人受了婆罗门教与印度教的迷信影响，大多数对轮回、鬼有了很深刻的概念。由于这些迷信特出现在农民的社会里较多，而且以前泰国人民占 80 % 左右是农民的家庭，所以迷信对泰国人来说是有了一定的概念。例如：(คนทรง khon song, 意思是指能在人与神或鬼之间联通的人，使人与鬼能联通。) 等。

通过此次的研究发现，带“人”字的汉语成语比带“khon”字的泰语成语所表达的意义比带“khon”字的泰语成语更丰富。从类型方面来说，带“人”字的汉语成语能分为 32 种类，而带“khon”字的泰语成语可分为 11 种类。根据上述所提，可以总结为，汉泰两个国家的社会背景、思维方式、地理环境和风俗习惯等都有相同之处，也有不同点，因而人们的感受和联想也不尽相同，反映了各自的文化特色。

5.2 建议

本论文研究带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语，只研究带“人”字的汉语成语语法结构以及带“人”字的汉语成语与带“khon”字的泰语成语类型对比研究。若是能研究成语的来历原因。除此之外，研究者还发现，如果能把成语编成故事，加上语法结构放在教学方面进行研究。通过以上的考察，在汉泰成语方面的比较能对此研究更全面、更完整。

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวพิชญา ชูสกุลกานต์ เกิดเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2532 ที่จังหวัดภูเก็ต สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาภาษาและภาษาศาสตร์ สาขาวิชาภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ในปีการศึกษา 2553 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาตะวันออก สาขาวิชาภาษาจีน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2554